

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

DEVELOPING A LEARNING MODEL USING SCAFFOLDING TECHNIQUE TO
ENCOURAGE SELF-DIRECTED LEARNING AMONG STUDENTS IN THE DISTANCE
EDUCATION SYSTEM

นพมาศ ปลัดทอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPING A LEARNING MODEL USING SCAFFOLDING TECHNIQUE TO
ENCOURAGE SELF-DIRECTED LEARNING AMONG STUDENTS IN THE
DISTANCE EDUCATION SYSTEM

A Dissertation Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for DOCTOR OF PHILOSOPHY (Applied Psychology)
BEHAVIORAL SCIENCE RESEARCH INSTITUTE Srinakharinwirot University
2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ของ

นพมาศ ปลัดทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยดา สมบัติวัฒนา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร)

ที่ปรึกษาร่วม

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
ผู้วิจัย	นพมาศ ปลัดทอง
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยดา สมบัติวัฒนา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล 2) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ออกแบบการวิจัยด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ชั้นปีที่ 1 จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆละ 30 คน คือ กลุ่มทดลอง A กลุ่มทดลอง B และกลุ่มควบคุม C เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมความสามารถ และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures analysis of variance)

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ออกแบบกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 6 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง และมีระยะถอดความช่วยเหลือ 4 สัปดาห์ 2) ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พบว่า 2.1) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) 2.2) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบแบบวัดซ้ำในระยะวัดผลทันที กับระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และเมื่อเปรียบเทียบแบบวัดซ้ำในระยะวัดผลทันที กับระยะติดตามผล 6 เดือน

คำสำคัญ : การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ระบบการศึกษาทางไกล

Title	DEVELOPING A LEARNING MODEL USING SCAFFOLDING TECHNIQUE TO ENCOURAGE SELF-DIRECTED LEARNING AMONG STUDENTS IN THE DISTANCE EDUCATION SYSTEM
Author	NOPPAMAS PALUDKONG
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Piyada Sombatwattana , Ph.D.

The aims of this research were as follows: (1) to develop the scaffolding strategy of self-directed learning for distance learners; and (2) to study the outcomes of applying scaffolding strategy on self-directed learning among distance learners. The data used for developing the learning strategy was from related document analysis and synthesis, as well as the content analysis of interviews with distance lecturers. The research design employed quasi-experimental methods on the results of scaffolding strategy. The sample group consisted of ninety freshmen who were distance learners, divided into three groups: experimental group A, experimental group B, and control group C. The data collection procedures were accomplished by self-directed learning assessments in three aspects: readiness for self-directed learning, self-directed learning skills and self-directed behaviors. The collected data was analyzed with analysis of variance (ANOVA), analysis of covariance (ANCOVA), and repeated-measures analysis of variance.

The results of the research found the following: (1) scaffolding strategy of self-directed learning for distance learners designed a learning activity was divided six times, for three hours each, a total of eighteen hours with four weeks for the fading phases; (2) the results of applying scaffolding strategy illustrated two main points: 2.1) learners who used a scaffolding strategy in cooperation with teaching assistants who practiced scaffolding strategy (experimental group A) and learners under the care of lecturers who did not use scaffolding strategy in cooperation with teaching assistants who did not use scaffolding strategy (experimental group B) were indifferent in terms of individual assessments after the fading phase and similarly for groups of learners who did not apply a scaffolding strategy (control group C); 2.2) learners who used a scaffolding strategy in cooperation with teaching assistants who used a scaffolding strategy (experimental group A) proved to have higher scores on self-directed learning behaviors compared to learners who did not use a apply scaffolding strategy (control group C) at a statistically significant level of 0.05 when compared with repeated measurement in the period of immediate effects, with a four week follow-up period, and a six month follow-up period.

Keyword : Self-Directed Learning Scaffolding Technique Distance Education System

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตา กรุณา และการให้ความช่วยเหลืออย่างมากจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยดา สมบัติวัฒนา ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม ที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาให้กับศิษย์ผู้นี้ด้วยดีตลอดมา พร้อมทั้งข้อคิดอันเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ชีวิตต่อไป กราบขอบพระคุณประธานสอบปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ฦ วิเชียร และ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์สำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยให้ดีขึ้น

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล สอนทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระชน พลโยธา ที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในงานวิจัยและคำแนะนำที่ทรงคุณค่า ดร.สุจินดา ประเสริฐ สำหรับคำแนะนำการใช้เครื่องมือในการวัดตัวแปร ดร.ปิยะ ภูเขา และ ดร.กัณฐก ขวัญเย็น สำหรับคำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงทดลองและการใช้สถิติ

รวมถึงกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน สำหรับทุกองค์ความรู้ที่สั่งสมมาในตัวผู้วิจัย

ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆน้องๆสาขาจิตวิทยาประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับน้ำใจไมตรีที่มีให้กันเสมอมา และเจ้าหน้าที่ทั้งจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ในการติดต่อประสานงานต่างๆ

ขอบคุณการสนับสนุนทุนการศึกษาจากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

การเรียนรู้ครั้งนี้จะไม่สำเร็จหากขาดกลุ่มตัวอย่างและอาจารย์ผู้ช่วยสอนทุกท่าน ขอขอบคุณเด็กๆทางไกลทุกคนที่มาทำกิจกรรมร่วมกันในครั้งนี้

ขอบคุณกำลังใจที่สำคัญจากครอบครัวในการฝ่าฟันอุปสรรค ทั้งคุณแม่ พี่ชาย คุณสามี และลูกๆ ที่น่ารักทั้งสอง หากไม่มีเขาเหล่านี้ผู้วิจัยก็คงไม่สามารถทำปริญญานิพนธ์สำเร็จได้

สุดท้ายนี้ขอบคุณตัวเอง ทั้งกายและจิตที่ไม่ย่อท้อตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปี ถึงแม้จะต้องทำหลากหลายบทบาทหน้าที่ มีช่วงเวลาที่เหนื่อยล้า ท้อแท้ แต่เราก็ฝ่าฟันมาด้วยกันจนวันนี้

นพมาศ ปลัดทอง

สารบัญ

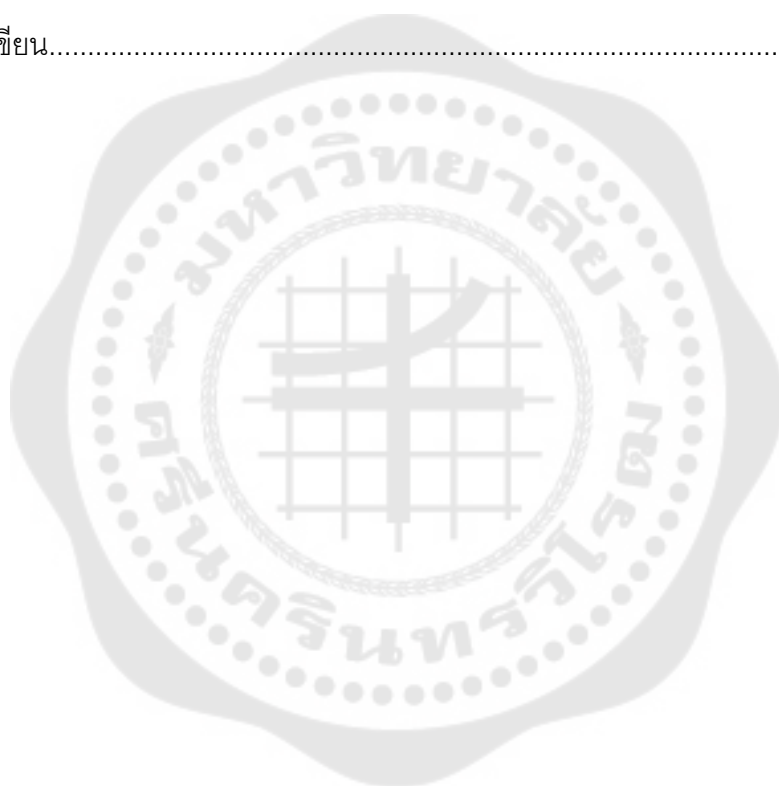
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	8
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ตัวแปรที่ศึกษา	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
นิยามเชิงปฏิบัติการ	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ส่วนที่ 1 การจัดการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกล.....	15
1.1 ลักษณะของการจัดการศึกษาทางไกล	15
1.2 วิธีการจัดการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.....	17
1.3 การจัดการเรียนการสอนทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง	19

1.3.1 รายละเอียดการสอนทางไกล บทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้ช่วยสอน.....	21
1.3.2 ตัวอย่างรายวิชาที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล รายวิชานุคลิกภาพและ สัมพันธภาพทางสังคม	22
ส่วนที่ 2 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	25
2.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	27
2.2 แนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	29
2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	32
2.4 การวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	37
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
ส่วนที่ 3 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism)	43
ส่วนที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา.....	45
4.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	45
4.2 การจัดแผนการสอน	46
ส่วนที่ 5 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	47
5.1 แนวคิดพื้นฐานของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	47
5.2 ขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	51
5.3 ประเภทของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้.....	54
5.4 เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล.....	59
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	61
สมมติฐานในการวิจัย.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
ประชากร	66

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	67
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปร	68
วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือของแบบวัด	70
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	71
วิธีการคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	72
แบบแผนการทดลอง	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
ขั้นเตรียมการก่อนทดลอง	74
ขั้นดำเนินการทดลอง	75
ขั้นติดตามการทดลอง	76
การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย	78
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	78
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	82
ขั้นที่ 1 เริ่มต้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	83
1.1 การประมวลและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง	83
1.2 การสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล	96
1.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ขั้นทดลองใช้	107
ตอนที่ 2 ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	126
2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	126

2.2 แบบแผนการทดลองใช้ (Try out) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้.....	126
2.3 การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	126
ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้หลังการทดลองใช้และการฝึกผู้ช่วยสอน	133
3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้.....	133
3.2 การฝึกผู้ช่วยสอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	135
ส่วนที่ 2 ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล	137
2.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร	138
2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองมูติฐาน.....	143
2.3 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	153
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	160
สรุปผลการวิจัย.....	161
การอภิปรายผล	162
ข้อเสนอแนะ	167
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	167
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	168
บรรณานุกรม	169
ภาคผนวก.....	175
ภาคผนวก ก	176
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	176

ภาคผนวก ข	178
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	178
ภาคผนวก ค	196
คู่มือการฝึกผู้ช่วยสอน	196
ภาคผนวก ง.....	202
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	202
ประวัติผู้เขียน.....	236

สารบัญตาราง

หน้า

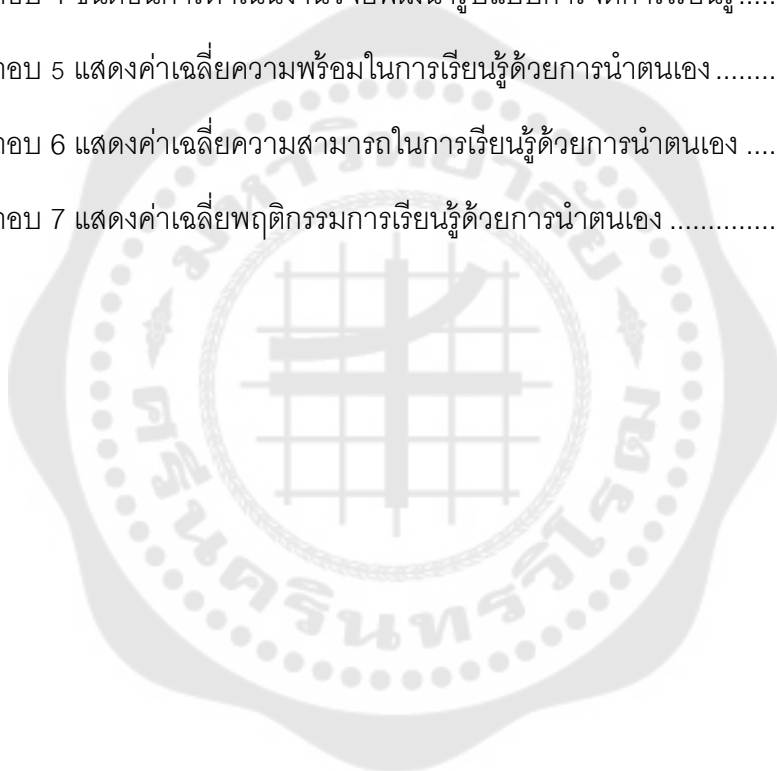
ตาราง 1 แผนการสอนรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม	22
ตาราง 2 จำนวนประชากร.....	66
ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	68
ตาราง 4 สรุปประเด็นการแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ	73
ตาราง 5 สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาทางไกล	85
ตาราง 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	91
ตาราง 7 การออกแบบกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในรายวิชา	95
ตาราง 8 สรุปข้อค้นพบจากทั้งผลการสังเคราะห์และการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้	105
ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการ เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้ เปรียบเทียบกับก่อนทดลองใช้และหลังเรียน	127
ตาราง 10 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	132
ตาราง 11 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ภายหลังการทดลอง ใช้	134
ตาราง 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	139
ตาราง 13 จำนวน และร้อยละ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง	139
ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อม ความสามารถ และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	140
ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	144

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใน ระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที	146
ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใน ระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที	146
ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที	147
ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที เมื่อใช้คะแนนในระยะก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม	148
ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ทั้งในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น ทันที ระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน.....	149
ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ..	149
ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะ การวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 4 สัปดาห์	150
ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใน ระยะการวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 4 สัปดาห์	151
ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะ การวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน.....	151
ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใน ระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน.....	152

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 ลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งในห้องเรียนหน่วยการเรียนรู้ทางไกล	20
ภาพประกอบ 2 PRO Model (Personal Responsibility Orientation)	36
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	64
ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	77
ภาพประกอบ 5 แสดงค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	142
ภาพประกอบ 6 แสดงค่าเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	142
ภาพประกอบ 7 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	143

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ตั้งแต่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ.2542 เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยถือได้ว่าในกระบวนการจัดการศึกษาผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด หลัก สำคัญในการจัดการศึกษาแห่งชาติจึงมุ่งเน้นกระบวนการทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ พัฒนา ตนเอง รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการอันหลากหลาย และการเรียนรู้เป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต จนกระทั่งปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 6 ปี พ.ศ.2559 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 (Gugliemino, 1978; กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ปรากฏวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาที่สำคัญ คือ คน ไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 นำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ 4 เน้นการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความ เท่าเทียมทางการศึกษา และเป้าหมายสำคัญคือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ผ่านเทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านการศึกษาของชาติก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จตาม เป้าหมายมากนัก เพราะจากการสำรวจของสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการประเมินผลผู้เรียนแล้วพบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทางความคิดวิเคราะห์ ความใฝ่รู้ การแสวงหาความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสามารถในการคิด บนพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากความรู้และความจริงใน สังคมที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้เรียนต้องปรับตัวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคมโดยการแสวงหาความรู้ให้เกิดขึ้นกับตัวเองอย่างกระตือรือร้น นำไปสู่การ เรียนรู้ตลอดชีวิตและการพึ่งพาตนเองได้(ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, p. 35) สอดคล้องกับการ พัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมาก

ระบบการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต เน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญกว่าความรู้ และครู มิใช่ทำหน้าที่เป็นผู้มอบความรู้เหมือนกับยุคก่อน แต่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการ

เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเด็กและเยาวชน (วิจารณ์ พานิช, 2555, pp. 15-16) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้เป็นช่วยกันออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนในยุคใหม่ควรมี คือ ทักษะการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดแค่ในห้องเรียน อีกต่อไป ผู้เรียนยุคใหม่สามารถค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากทุกแห่งทั้งในสิ่งแวดล้อมรอบตัวและในโลกอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้าสู่ยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) การศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้เรียนเป็นผู้ที่ใฝ่เรียน ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่มากมายรอบตัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นไปได้โดยง่ายและสะดวกรวดเร็ว การศึกษาต้องปรับกระบวนการทัศน์จากการถ่ายทอดความรู้เน้นกระบวนการสร้างความรู้ในตัวผู้เรียน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2550, pp. 33-34) ดังนั้นความสำคัญในยุคนี้อยู่ที่การนำตนเองเข้าไปเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความสามารถในการเรียนรู้วิธีการที่จะเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองได้ การเรียนรู้ที่เหมาะสมในยุคนี้ คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นจากพื้นฐานการรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้ และแนวคิดนี้มีความเชื่อมั่นในศักยภาพที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ แต่ด้วยฐานแนวคิดมาจากการศึกษาผู้ใหญ่ จึงเน้นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ตัวผู้เรียน คือ การคิดริเริ่มที่จะเรียนของผู้เรียนเอง (Knowles, 1975, pp. 14-17) ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีจุดเริ่มต้นเกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการรับผิดชอบ ควบคุม และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งกระบวนการ ซึ่งนักวิชาการรุ่นต่อ ๆ มาที่นำแนวคิดการศึกษาด้วยการนำตนเองมาใช้ในบริบทชั้นเรียนปกติมองว่า ผู้สอนสามารถมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดแก่ผู้เรียนได้โดยการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นหลักการทางการศึกษาที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีทางจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์สามารถพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มีอิสระในการเรียนรู้ และมีแรงจูงใจภายในของผู้เรียนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, p. 271) (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550, pp. 158-159) บทบาทสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงไปอยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก โดย

ผู้สอนทำหน้าที่เพียงสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือการช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง สำหรับการศึกษาแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเริ่มต้นมีชื่อเสียงจากนักการศึกษาในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบ ต่อมาเริ่มมีการแนวทางการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาในระบบของห้องเรียนปกติ และถูกใช้ในบริบทการศึกษาการศึกษาทางไกล แต่เดิมเป็นการศึกษาด้วยตนเองผ่านการอ่านเอกสารเป็นหลัก แต่เมื่อเทคโนโลยีถูกพัฒนามากขึ้นในยุคปัจจุบัน จึงมีการเพิ่มบทบาทของเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2543, pp. 25-28) (Song & Hill, 2007, pp. 27-28)

การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning) หรือการศึกษาทางไกล (Distance Education) มีบทบาทในระบบการศึกษามากขึ้น เนื่องจากสามารถกระจายความรู้ไปสู่สังคมที่ห่างไกล ในยุคแรกเริ่มของการศึกษาทางไกลเน้นการสอนทางไปรษณีย์เรียนผ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว ยุคต่อมาเมื่อเริ่มมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีมากขึ้น เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลก็ได้พัฒนาขึ้นหลายหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมากผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นตลอดเวลา การศึกษาในระบบทางไกล มีการนิยามความหมายไว้ว่า เป็นระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการทางการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ ด้วยตนเองอยู่ที่บ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ การเรียนการสอนทางไกลเป็นการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนจะอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ โดยอาศัยสื่อประสม เป็นสื่อการสอน โดยผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบหน้ากันอยู่บ้าง ณ ศูนย์บริการ การศึกษาเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสื่อประสมที่ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองในเวลาและสถานที่สะดวก (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2529, p. 5) (สุมาลี สังข์ศรี, 2545, pp. 19-20) (Keegan, 1990) ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากวิธีการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะใช้วิธีการเครื่องมือ หรือการมีผู้สอนอยู่ใกล้ชิดหรือไม่ ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดจึงอยู่ที่ตัวผู้เรียนนั่นเอง

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลนั้น มีงานวิจัยในต่างประเทศที่พบการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้หลักการของการเรียนรู้เข้าร่วมด้วย เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ คือ เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีพื้นฐาน

จากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของไวทสกอสกี (Vygotsky) บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ไปถึงระดับที่อยู่ในศักยภาพของผู้เรียนได้ และยังเชื่อในบทบาทของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การศึกษางานวิจัยของต่างประเทศ พบว่า มีตัวอย่างงานวิจัยที่นำเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนปกติ แต่ใช้กระบวนการของเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้เน้นวิธีการตั้งเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของงาน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา (Ley, Kump, & Gerdenitsch, 2010) ส่วนการนำกลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ผู้สอนสร้างเว็บไซต์หรือโปรแกรมให้ผู้เรียนเข้ามาใช้งานผ่านระบบ เพิ่มเครื่องมือการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนผ่านช่องทางกล่องข้อความสนทนา หรือการตั้งโปรแกรมตอบคำถาม (Raes, Schellens, Wever, & Vanderhoven, 2011) ส่วนงานวิจัยในลักษณะของการใช้เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ช่วยสอน (Teacher Assistance :TA) พบในลักษณะของผู้สอนกับผู้ช่วยสอนอยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน บริบทของการใช้กลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือสำหรับการศึกษาค้นคว้าที่มีความต้องการพิเศษ กระบวนการวิจัยเน้นเทคนิคการสาธิต และการทำให้อุปกรณ์ตัวอย่าง (Radford, 2014)

ลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งแตกต่างจากการจัดการศึกษาทางไกลของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ประเด็นของความแตกต่างในการจัดการเรียนรู้มีลักษณะของการเรียนการสอนเกิดขึ้นในรูปแบบชั้นเรียน โดยการให้ผู้เรียนมีการเข้าชั้นเรียนตามชั่วโมงการสอนปกติ อาจารย์ผู้สอนจะออกอากาศสดผ่านทางระบบดาวเทียมหรือระบบอินเทอร์เน็ตถ่ายทอดส่งสัญญาณออกไปยัง 12 หน่วยการเรียนรู้ทั่วประเทศพร้อมกัน โดยในห้องเรียนปลายทางมีผู้ช่วยสอน (TA) ประจำอยู่ในระหว่างการออกอากาศสดหน่วยการเรียนรู้ละ 1 ท่าน ระหว่างการออกอากาศสดผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนผ่านทางระบบสไกป์ (Skype) โดยในหน่วยการเรียนรู้จะมีคอมพิวเตอร์หลักสำหรับใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร และปัจจุบันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศผู้สอนจึงนำช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่สามารถใช้งานได้โดยง่ายและผู้เรียนใช้งานได้ทุกคน เช่น การสื่อสารผ่านโปรแกรมไลน์ (Line) หรือ สื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมคือเฟซบุ๊ก (Facebook) มาเสริมในกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งการเรียนรู้จากรูปแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์หรืออีเลิร์นนิง (E-Learning) มาเสริมเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งนี้ นอกเหนือจากผู้เรียนศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลแล้ว ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้นี้ยังเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์

จริง (Work-based Education) โดยผู้เรียนจะได้ฝึกเตรียมเข้าทำงานในร้านสะดวกซื้อซึ่งเป็นร้านค้าทันสมัย (Modern Trade) เรียนรู้และฝึกทักษะการจัดการส่วนหน้าร้าน การบริหารจัดการร้าน การต้อนรับ และบริการลูกค้า ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลสามารถเรียนและฝึกปฏิบัติงานได้ในท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องย้ายถิ่น หรือเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการจ้างงานในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เป็นผลให้รายได้ตกอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (<https://ba.pim.ac.th/pages/modern-trade-business-management-dmtm>)

การจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง เปิดดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 โดยปัจจุบันมีจำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้หรือจังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วยเชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำปาง อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา สุราษฎร์ธานี สมุทรปราการ ชลบุรี เพชรบุรี และอยุธยา ซึ่งหากจะจำแนกตามพื้นที่ตามภูมิภาคหลักของประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 พื้นที่ คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางรวมถึงพื้นที่ใกล้เคียง จากพื้นที่นำมาสู่การเชื่อมโยงกับแบบแผนการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นแบบแผนการทดลองแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ในการวางแผนการทดลองผู้วิจัยคำนึงถึงความเที่ยงตรงของแบบแผนการทดลองโดยเฉพาะความเที่ยงตรงภายในการควบคุมในการทดลอง คือการจัดสภาพการณ์เพื่อให้สามารถตรวจสอบผลของตัวแปรได้ จึงพยายามจัดสภาพการณ์ให้กลุ่มต่างๆ เหมือนกันมากที่สุด (ชูศรี วงศ์รัตนะ & งามอาจ นัยพัฒน์, 2551) ผู้วิจัยดำเนินการควบคุมให้กลุ่มตัวอย่างอยู่ในพื้นที่ภูมิภาคเดียวกัน จึงเลือกแบบเฉพาะเจาะจงไปที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเหตุผลของจำนวนประชากรในพื้นที่ กล่าวคือ จำนวนประชากรรวมเมื่อจำแนกตามภาค และจำแนกแยกตามรายจังหวัดเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองได้ขนาดเท่าๆ กัน ซึ่งจังหวัดอุตรดิตถ์ที่มีประชากรน้อยที่สุดก็มีจำนวน 30 คน เป็นจำนวนที่พอเหมาะกับการออกแบบการวิจัยแบบทดลอง ในขณะที่ภาคอื่นๆ หน่วยการเรียนรู้ที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด มีความแตกต่างกันมาก อีกทั้งจำนวนผู้เรียนทั้งสามหน่วยการเรียนรู้ในภาคนี้มีจำนวนมากกว่าผู้เรียนในภาคอื่นๆ และจากข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลมีแนวโน้มจำนวนผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรที่จะสามารถสรุปอ้างผลการทดลองไปสู่กลุ่มประชากรได้

จิตวิทยาการเรียนรู้เป็นพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการทำความเข้าใจมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ที่ต่างกักันนั้นเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่ต่างกักัน โดยจุดเริ่มต้นปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ ในฐานะของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ผู้วิจัยจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลให้เกิดขึ้นได้อย่างไร การเรียนรู้ที่ดีที่สุดควรจะต้องทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงขึ้นจากภายในตัวบุคคลที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองได้ จิตใจจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น การที่บุคคลสามารถนำตนเองไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ถือเป็นกระบวนการจากภายในเริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ การตรวจสอบในสิ่งที่จะเรียนรู้ และสามารถกำหนดตนเองไปสู่การเรียนรู้นั้น ๆ ได้ในทุกขั้นตอน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้มาใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผ่านรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เนื่องจากเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้เหมาะกับรายวิชาที่ไม่ยากหรือไม่ง่ายจนเกินไป จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าถูกนำไปใช้ในวิชาที่เป็นการศึกษาทักษะ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทดลองใช้กับวิชาบรรยายที่มีลักษณะของการฝึกฝนทักษะในรูปแบบของการพัฒนาบุคลิกภาพ ผู้วิจัยจึงได้มีการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีการฝึกปฏิบัติมากขึ้น

เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้มีฐานแนวคิดทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ รวมถึงเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันทำให้การช่วยเหลือได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น ผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล สาขาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เนื่องด้วยมีการเล็งเห็นว่า บุคลิกภาพที่ดีมีความสำคัญต่ออาชีพของนักธุรกิจอย่างมาก (Brooks, 2012) ทั้งในแง่ของการทำงานด้านการบริการ หรือการเป็นผู้ประกอบการโดยเฉพาะในยุค 4.0 ซึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีควรต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลิกภาพภายในซึ่งเป็นกระบวนการภายในของมนุษย์จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและคงทน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนรายวิชาบุคลิกภาพมากกว่า 10 ปี หลายครั้งที่พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แต่ไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสาเหตุก็มาจากการไม่ได้เกิดจากกระบวนการภายในตัวของบุคคล ดังนั้นการพัฒนาบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ไม่ใช่การพัฒนาหรือปรุงแต่งแค่ลักษณะภายนอกให้มีความสวยงามเท่านั้น แต่คือการพัฒนาจิต ให้มีความตระหนักรู้และรับผิดชอบตน รู้วิธีการผลักดันตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยพึ่งพิงตนเองเป็นหลัก ลดการพึ่งพาผู้อื่น (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์, 2557, pp. 165-190) ซึ่งนั่นคือหลักการเรียนรู้ด้วยการนำ

ตนเองเช่นกัน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากภายในจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลสามารถนำตนเองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการภายในก่อน จากนั้นจะถูกสะท้อนออกมาสู่ภายนอกที่ดีต่อไป และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำ ส่วนหนึ่งเกิดจากคุณภาพการให้บริการของพนักงาน พนักงานมีความสุภาพ อ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์และความสามารถในการตอบข้อซักถามในการให้บริการยังอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งผู้บริโภคยังให้ความสำคัญต่อความสุภาพของพนักงาน บริการที่รวดเร็ว และภาพลักษณ์ของพนักงานอีกด้วย (นิตยาภา แสงทอง, 2556) (ทศพล ภูจำนงค์, 2559) ซึ่งเหล่านี้ต่าง ๆ นี้คือ ลักษณะของบุคลิกภาพที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา

ดังนั้นประเด็นสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง เนื่องจากบริบทการจัดการเรียนการสอนที่มีอาจารย์ผู้ช่วยสอนที่ห้องรับสัญญาณปลายทาง จึงเป็นโอกาสดีที่จะใช้บริบทของอาจารย์ผู้ช่วยสอนในการช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน และบทบาทของผู้เรียนต่อผู้เรียนในลักษณะของการมีชั้นเรียน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือช่วยจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดการเรียนรู้ ถึงแม้จะมีการจัดผู้เรียนให้เข้าห้องเรียนคล้ายกับชั้นเรียนปกติ แต่การจัดการเรียนผ่านจอโทรทัศน์เป็นหลัก ผู้เรียนจึงต้องมีความพร้อมที่ต้องดูแลตนเองมากกว่าในห้องเรียนปกติทั่วไป การจัดการเรียนรู้ด้วยจึงควรเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก โดยมีอาจารย์ผู้ช่วยสอนเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้พัฒนาเทคนิคการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยทำการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลสำหรับการนำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลนั้น ยังไม่พบการศึกษาในบริบทของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้นำไปสู่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลในลักษณะแบบการออกอากาศสดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล
2. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลและสามารถนำไปปรับใช้กับการศึกษาทางไกลที่มีบริบทใกล้เคียงกัน
2. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะและทางเลือกแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีระบบการศึกษาทางไกลแบบออกอากาศสดเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้สอนและผู้ช่วยสอนให้สามารถใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ ในระบบการศึกษาทางไกล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 12 หน่วยการเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 418 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในระบบการศึกษาทางไกล ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากหน่วยการเรียนทั้งหมด คัดเลือกจำนวน 3 หน่วยการเรียน โดยกำหนดจากหน่วยการเรียนที่อยู่ในพื้นที่ภูมิภาคใกล้เคียงกัน คือ ไชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจำกัดความแตกต่างทางด้านภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างให้มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างจึงประกอบด้วยผู้เรียนจากหน่วยการเรียนรู้นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี หน่วยการเรียนรู้ละ 30 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเข้าสู่การทดลอง โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง A ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง B ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ และกลุ่มควบคุม C ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) หรือตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ซึ่งมี 2 แบบ ได้แก่

แบบที่ 1 ผู้สอนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

แบบที่ 2 ผู้สอนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

แบบที่ 3 ผู้สอนใช้การเรียนการสอนแบบปกติร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการให้ความช่วยเหลือครอบคลุมทั้งด้านวาจา การกระทำ และวิธีการในการให้ความช่วยเหลือ เริ่มจากการประเมินผู้เรียนเพื่อหาพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) การใช้การเสริมต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม (Questions) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การอธิบาย (Explanations) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) การสาธิต (Demonstration) การกระตุ้นความคิด (Prompts) การพูดความคิดออกมามังๆ (Think aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) การบอกใบ้ (Hint) การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps) ตามความเหมาะสมของการ

เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อีกทั้งมีการลดความช่วยเหลือหรือถอดความช่วยเหลือจากผู้เรียนเมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้แล้ว

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากฐานแนวคิดทฤษฎีวัฒนธรรมทางสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky, 1978) การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วยการช่วยเหลือผ่านผู้สอนและผู้ช่วยสอน

3. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้โดยผู้สอน หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน โดยผู้สอนจัดทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ผ่านการสอนในระบบการศึกษาทางไกลแบบออกอากาศสดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้เรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้รายวิชาคุณภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

4. ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาคุณภาพและสัมพันธภาพทางสังคมให้ครอบคลุมเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชา โดยการสอนผ่านการออกอากาศสดในระบบอินเทอร์เน็ต ทำหน้าที่มอบหมายงานให้เป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (มคอ.3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งทำหน้าที่แนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา

5. ผู้ช่วยสอน หมายถึง ผู้ดูแลกำกับห้องเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาที่ห้องเรียนปลายทาง ณ วันเวลาที่มีการออกอากาศสด โดยทำหน้าที่ในการสรุปประเด็นข้อซักถามถึงผู้สอนหลัก ตรวจสอบบ้าน แบบฝึกหัด รายงานตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนหลัก และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา

6. ผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ หมายถึง อาจารย์ผู้ดูแล กำกับห้องเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาที่ห้องเรียนปลายทาง ณ วันเวลาที่มีการออกอากาศสด ซึ่งได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้จากผู้สอน ก่อนเกิดการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยได้รับความรู้ ฝึกฝน และเรียนรู้แผนการสอนของผู้สอนอย่างละเอียด เพื่อเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในห้องเรียนปลายทาง ณ เวลาที่มีการออกอากาศสด

7. ระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน โดยผู้สอนใช้การสอนแบบออกอากาศสดตามเวลาที่ระบุในตารางเรียนตารางสอน การออกอากาศผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต และมีห้องเรียนรับสัญญาณปลายทาง

ทั้ง 12 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำปาง อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา สุราษฎร์ธานี สมุทรปราการ ชลบุรี เพชรบุรี และอยุธยา โดยห้องเรียนปลายทางจะมีผู้ช่วยสอนประจำหน่วยการเรียนรู้

8. ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในระบบการศึกษาทางไกล ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

นิยามเชิงปฏิบัติการ

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการและกำกับตนเองอย่างเป็นอิสระของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.1 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีทัศนคติ และทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองใน 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของความอดทนต่อการค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย การนำความสามารถด้านสติปัญญามาใช้ การยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ การยอมรับคำติติงในความผิดพลาดของตนเอง และมองว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

2) มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของการรู้ว่าตนเองต้องการเรียนรู้อะไร ความสามารถจัดเวลาเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ความสามารถหาวิธีการต่างๆ เพื่อเรียนรู้หัวข้อใหม่ๆ และความพยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้

3) ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของความสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้ การแสวงหาความรู้จากการซักถาม และเลือกใช้แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของการเข้าใจบทบาทของตนเองว่าเป็นใคร กำลังทำอะไร เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของตนเอง และการตัดสินใจความก้าวหน้าในการเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้

5) ความรักในการเรียน หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของการชื่นชมต่อบุคคลที่ค้นคว้าอยู่เสมอ และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้

6) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของการเสี่ยงกล้าลองทำสิ่งต่างๆ การคิดหาแนวทางใหม่ๆ ในการเรียนรู้ได้จากหลายทาง ความอดทนพยายามแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยาก และการนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

7) การมุ่งอนาคต หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของความต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายไม่ใช่อุปสรรค และควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่นำไปสู่ความคาดหวังในอนาคตได้

8) ความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา หมายถึง การรับรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่จะแสดงออกในลักษณะของการมีทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง และการจำ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยนำแบบวัดของสุจินดา ประเสริฐ (2554) มีลักษณะเป็นข้อความจำนวน 73 ข้อ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

1.2 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง และการระบุความต้องการของตนเองออกมาเป็นสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง และเข้าใจในประโยชน์ของเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

3) การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการแสวงหาแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ และการกำหนดแหล่งทรัพยากรที่ใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้ของตนเอง

4) การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

5) การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการตั้งเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ การใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสม และวัดผลการเรียนรู้ของตนเองว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

การวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยนำแบบวัดของสุจินดา ประเสริฐ (2554) มีลักษณะเป็นข้อความจำนวน 44 ข้อ ประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

1.3 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การกระทำและการแสดงออกของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยมีการดำเนินและกำกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง แบ่งออกเป็น 3 มิติ ด้าน คือ

1) การจัดการตนเอง หมายถึง การกระทำและการแสดงออกของผู้เรียนในการเรียนรู้ของตนเอง โดยวางแผนก่อนลงมือทำ ปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองให้เหมาะสมกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนเองไม่รู้ ประยุกต์ความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ได้ รวบรวมข้อมูลจากการเปิดรับข้อมูลในทุกๆทาง คิดในสิ่งที่แตกต่างออกไป และทำลายข้อจำกัดของตนเอง

2) การตรวจสอบตนเอง หมายถึง การกระทำและการแสดงออกของผู้เรียนในการเรียนรู้ของตนเอง โดยสำรวจความคิดของตนเองว่ารู้และไม่รู้อะไร ทำงานจนเสร็จไม่ละทิ้งง่าย ๆ แก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ตรวจสอบผลงานของตนเองอย่างละเอียด และฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ และเข้าใจ

3) การเปลี่ยนแปลงตนเอง หมายถึง การกระทำและการแสดงออกของผู้เรียนในการเรียนรู้ของตนเอง โดยสื่อสารอย่างชัดเจน ค้นหาปัญหาเพื่อแก้ไขด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและปรับปรุงตนเองตลอดเวลา

การวัดความพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยนำแบบวัดของสุจินดา ประเสริฐ (2554) มีลักษณะเป็นข้อความ จำนวน 46 ข้อ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” และ “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ หมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีวัฒนธรรมทางสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสอนแบบนั่งร้านเสริมเรียนรู้ของโรเซนตซ์ชาย และ ไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992) วูด บรูเนอร์ และโรส (Wood, Bruner, & Ross, 1976) นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยดำเนินการให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ ผู้สอนประเมินศักยภาพของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพการเรียนรู้ของแต่ละครั้งว่า จะได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง ส่วนนี้สามารถนำลักษณะของแผนภูมิ แผนภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน จากนั้นผู้สอนสามารถเริ่มต้นด้วยลักษณะคำถาม หรือคำถามจากภาพ หรือคำถามจากวิดีโอ

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจัดลำดับความยากง่ายของบทเรียน โดยลำดับจากเรื่องที่ยากไปสู่เรื่องที่ยาก และผู้สอนใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ของการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เช่น การสาธิต การอธิบาย การยกตัวอย่าง การให้คำชี้แนะ การตั้งคำถาม การบอกใบ้ (Hints) การกระตุ้นความจำ (Prompts) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การพูดความคิดออกมาดัง ๆ (Think Aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) เทคนิคแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) ตามความเหมาะสมของการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนลดความช่วยเหลือลง และให้อิสระการคิดหรือลงมือทำ จากนั้นในช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้ต้องมีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ หรือ ผังมโนทัศน์ (Mind Map) เข้ามาช่วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดนี้

1. การจัดการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกล
2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
3. ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม
4. แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา
5. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ส่วนที่ 1 การจัดการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกล

ระบบการศึกษาทางไกลเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งเพื่อให้โอกาสทางการศึกษากับผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง ซึ่งระบบการศึกษาทางไกลก็จะมีรูปแบบ หรือลักษณะการจัดการที่แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ลักษณะของการจัดการศึกษาทางไกล

การเรียนทางไกลหรือระบบการศึกษาทางไกล (Distance Education) หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน เป็นกระบวนการศึกษาที่มีการวางแผน เตรียมการสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยอาศัยสื่อประสมอัน ได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการทางการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสพบหน้าและปฏิสัมพันธ์กันอยู่บ้างอาศัยบทบาทของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันผู้เรียนมีอิสระในการเรียนการสอนตามเวลาสถานที่สะดวก (วิจิตร ศรีสอาน, 2529) (สุมาลี สังข์ศรี, 2545, pp. 32-33)

การศึกษาทางไกลในปัจจุบันมีทั้งการศึกษาในระบบการศึกษาและการศึกษาทางไกลนอกระบบการศึกษา โดยในระบบเป็นการศึกษาที่มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ค่อนข้างตายตัว เช่น การกำหนดอายุ การกำหนดเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในสถานที่ที่จัดโดยเฉพาะ เช่น โรงเรียน วิทยาลัย หรือ มหาวิทยาลัย ส่วน

การศึกษานอกระบบ เป็นประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระบบ โดยไม่จำกัดวัย พื้นฐาน การศึกษา ประสบการณ์ หรืออาชีพ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบ ระบบต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีความจำเป็น และสามารถกลับเข้ามาเรียนใหม่ได้ ไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะสถาบันการศึกษาเท่านั้น (สุมาลี สังข์ศรี, 2549, pp. 8-9)

รูปแบบการศึกษาทางไกลได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ให้ได้ใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีได้เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นกลุ่มรูปแบบการศึกษาทางไกลสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ (สุมาลี สังข์ศรี, 2549, pp. 35-40) คือ

1) การศึกษาทางไกลแบบเดี่ยว (Single Mode) อาจเรียกได้ว่าการศึกษาทางไกล แบบเปิด เป็นการศึกษาทางไกลที่แท้จริง ผู้เรียนจะเรียนผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ แบบไม่มีชั้นเรียน ผู้เรียนจะเน้นเรียนจากสื่อประเภทต่าง ๆ

2) การศึกษาทางไกลแบบคู่หรือแบบคู่ขนาน (Dual Mode) เป็นการจัดการศึกษาใน ลักษณะที่มีแบบชั้นเรียนอยู่ แต่ด้วยความทางการศึกษาที่มีมากขึ้น จึงได้นำการศึกษาทางไกลมาจัด คู่ขนานไปกับการเรียนในระบบชั้นเรียน

3) การศึกษาทางไกลแบบตรีหรือแบบผสมผสาน (Triple Mode) การผสมผสาน หลายหลายวิธีการ เช่น การจัดแบบเครือข่าย มีแม่ข่าย 1 สถาบันเป็นสถาบันหลัก และสถาบัน หลักเครือข่ายสถาบันอื่น ๆ มาเป็นเครือข่าย โดยใช้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยแม่ข่าย เป็นต้น

ลักษณะของการจัดการศึกษาทางไกล การจัดการศึกษาทางไกลประกอบไปด้วย คุณลักษณะต่าง ๆ (เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม, 2560) (พันธุ์ศักดิ์ ไทยสิทธิ, 2546) (สุมาลี สังข์ศรี, 2549) ดังนี้

1) วิธีการเรียนจัดการเรียนการสอน

เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกับผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน จึงเน้นจัด กระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อการสอนเป็นหลัก โดยผู้สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ เนื้อหาสาระรายวิชา ผ่านสื่อการสอนไปยังผู้เรียนโดยไม่ต้องพบปะผู้เรียนโดยตรง วิธีการจัดการเรียนการสอนจึงต้อง เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งในเวลาเรียนหรือตามเวลาที่ผู้เรียนสะดวก ตามความพร้อมของผู้เรียน การเรียนการสอนไม่ได้เกิดขึ้นในห้องเรียนโดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

แต่อาจจะมีบางครั้งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้พบปะกับผู้สอนได้บางเป็นครั้งคราว สรุปได้ว่า การเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย

2) สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนทางไกลในยุคปัจจุบัน เน้นไปที่สื่อประสมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์ ดาวเทียม หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ การจัดเตรียมสื่อจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก การผลิตสื่อให้พร้อมก่อนวันเปิดการเรียนระบบการศึกษาทางไกลซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบนี้ นอกจากนั้นการเปิดช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนทำได้ไม่ยากในยุคปัจจุบันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ เช่น แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก หรือ ระบบวิดีโอคอล ก็สามารถดำเนินการได้ในยุคสมัยนี้

3) อาจารย์ผู้สอน

การเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลควรใช้ผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญแบบเป็นทีมในการผลิตเนื้อหารายวิชา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางด้านเนื้อหาแล้วการผลิตสื่อในยุคปัจจุบันควรเน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ได้มากขึ้น

4) การประเมินผล

มีการชี้แจงหลักเกณฑ์การประเมินผล ทั้งกิจกรรมประจำรายวิชา การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลการสอบ

1.2 วิธีการจัดการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดดำเนินการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยของภาครัฐ อาทิ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนที่เปิดสอนในระบบการศึกษาทางไกล อาทิ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น และสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม, 2560, pp. 45-50) (พันธุ์ศักดิ์ ไทยสิทธิ, 2546, pp. 17-25) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตามลักษณะสื่อการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการใช้สื่อการศึกษาในลักษณะของสื่อประสม เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์/มัลติมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารการสอนแต่จะมีลักษณะเน้นที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย หรือบทเรียนออนไลน์ เป็นหลัก เนื่องจากปัจจุบันเกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มากขึ้น การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้ง่ายส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทำได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ทุกมหาวิทยาลัยที่กล่าวมาในข้างต้นใช้สื่อการสอนในลักษณะนี้ทั้งสิ้น แต่มหาวิทยาลัยที่ใช้สื่อการสอนประเภทนี้เป็นสื่อการสอนหลัก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น นอกนั้นใช้เป็นลักษณะสื่อเพื่อการสอนเสริม

2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อในลักษณะของการประชุมทางไกล (VDO Conference) หรือแบบออกอากาศสด ผ่านดาวเทียมหรือระบบอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งจะมีลักษณะของการเรียนในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จะสอนออกอากาศสดผ่านจอภาพแค่บางครั้ง ในกรณีวิชา 2 หน่วยกิต จะจัดสอน 4 ครั้ง 8 ชั่วโมง ส่วนรายวิชา 3 หน่วยกิต จะจัดสอน 4 ครั้ง 12 ชั่วโมง ในขณะที่ของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์การเรียนการสอนทั้งหมดใช้การออกอากาศทั้งสิ้น 45 ชั่วโมงต่อรายวิชา 3 หน่วยกิต มีลักษณะเน้นการเข้าชั้นเรียนตามปกติในช่วงเวลาที่กำหนด มีผู้ช่วยสอน (Teacher Assistance: TA) ประจำชั้นเรียนในช่วงเวลาที่มีการออกอากาศ ทำหน้าที่กำกับดูแลการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา และควบคุมดูแลความเรียบร้อยในชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การติดตามแบบฝึกหัด รายงาน ตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน พร้อมทั้งสรุปประเด็นของคำถามของนักศึกษาถึงอาจารย์ผู้สอน และให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาเมื่อมีปัญหาการเรียน แจ้งปัญหาดังกล่าวให้อาจารย์ผู้สอนทราบ

3) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก โดยมีสื่ออื่น ๆ เป็นสื่อเสริม ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ซึ่งเป็นระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสม ได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยูกระจายเสียง วิทยูโทรทัศน์ การสอนเสริม และผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบกันอยู่บ้าง ณ ศูนย์บริการการศึกษาเท่าที่จำเป็น

การจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลมีการจัดแนวทางการเรียนการสอนหลายแนวทางด้วยกัน แต่แนวทางหนึ่งที่นิยมกันเป็นอย่างมากคือ การสอนโดยอาศัยสื่อประสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เป็นสำคัญ จากความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ที่ว่า มนุษย์มีความสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยศักยภาพของตนเองได้ การ

เรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดผลดีได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน และผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างในเรื่องความพร้อมในการเรียนรู้ (สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ, 2544, pp. 123-125) ดังนั้นการเรียนรู้จึงพิจารณาที่เอื้อกับบุคคล การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาให้เกิดขึ้นกับการศึกษาในระบบทางไกล

1.3 การจัดการเรียนการสอนทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง

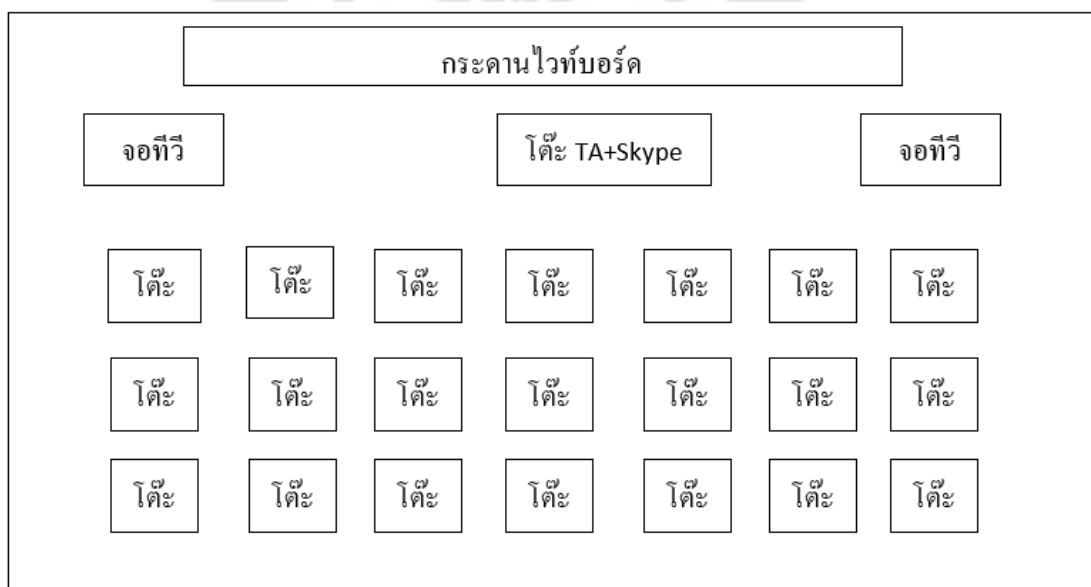
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งได้เปิดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล เมื่อปีการศึกษา 2553 ได้เปิดหน่วยการเรียนทางไกลจำนวน 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนจังหวัดลำปาง ขอนแก่น ชลบุรี และต่อมาในปีการศึกษา 2554 ได้เปิดหน่วยการเรียนทางไกล (เพิ่มเติม) ได้แก่ หน่วยการเรียนจังหวัดนครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา อุตรดิตถ์ เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี สงขลา และสมุทรปราการ ตามลำดับจนถึงปัจจุบันมีหน่วยการเรียนรวม 12 หน่วย เปิดสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ (หลักสูตรในระบบการศึกษาทางไกล) ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานจริง (Work-based Learning)

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลใช้การแพร่ภาพสดเป็นหลักทำการถ่ายทอดการสอนภาคทฤษฎีโดยคณาจารย์ผ่านเทคโนโลยีระบบดาวเทียม ระบบ Streaming และ ระบบ IPTV ที่มีความทันสมัยโดยถ่ายทอดสัญญาณสดผ่านภาพและเสียงจากห้องออกอากาศไปยังหน่วยการเรียนทางไกลพร้อมกันทั่วประเทศตามตารางเรียนที่ถูกกำหนดวันเวลาไว้อย่างชัดเจน โดยการสอนจะเป็นระบบการสื่อสาร 2 ทาง นำโปรแกรม Skype มาใช้ในการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันระหว่างผู้สอนหลักและนักศึกษาผ่านทางข้อความ หรือทาง Video Call และที่สำคัญที่สุดในแต่ละหน่วยการเรียนจะมีผู้ช่วยสอน (TA) ที่มีความรู้และประสบการณ์การสอนจากสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ มาปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลนักศึกษาในชั้นเรียนทุกรายวิชา โดยจะมีหน้าที่ช่วยทบทวนบทเรียนและทำการสรุปเนื้อหา และสอนเสริมให้นักศึกษาในช่วงทำคาบเรียน รวมทั้งช่วงก่อนสอบกลางภาคและปลายภาค อีกทั้งยังมีระบบ Video On Demand ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถทำการทบทวนบทเรียนย้อนหลังในทุก ๆ รายวิชาได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

สภาพการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างพื้นฐาน และลักษณะของห้องเรียนประกอบด้วย

1) สถานที่จัดสอน (ห้องส่ง) ตั้งอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี ในการจัดการเรียนการสอน ใช้การออกอากาศสด และถ่ายทอดสดส่งสัญญาณไปยังหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั่วประเทศในเวลาเดียวกัน

2) ห้องเรียนหน่วยการเรียนรู้ทางไกล ประกอบด้วยอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนประกอบด้วย เหมือนสภาพห้องเรียนปกติทั่วไป ประกอบด้วยอุปกรณ์หลัก ๆ คือ จอโทรทัศน์ขนาด 42 นิ้วใช้รับสัญญาณภาพจากดาวเทียมพร้อมลำโพงกระจายเสียง โต๊ะเก้าอี้สำหรับผู้ช่วยสอน คอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานผ่านระบบสไกด์ (Skype) กระดานไวท์บอร์ด และ โต๊ะเรียนแบบแลคเชอร์ ลักษณะตำแหน่งของอุปกรณ์ต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะห้องของอาคารเรียน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งในห้องเรียนหน่วยการเรียนรู้ทางไกล

โดยลักษณะทางกายภาพที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในระบบการศึกษาทางไกลภายในหน่วยการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยลักษณะตำแหน่งของการนั่งเรียนว่าผู้เรียนสามารถมองเห็นจอโทรทัศน์ได้ชัดเจน ระบบสัญญาณภาพและเสียง สื่อที่ผู้สอนใช้มีตัวอักษรขนาดใหญ่ มีสีสันทันทีเหมาะสม รวมถึงการดูแลการจัดการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนปลายทางโดยผู้ช่วยสอน หรือเรียกว่า การจัดห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การสร้างสภาพห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550) ล้วนแล้วแต่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ทั้งสิ้น

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ด้วยหลักสูตรของ สาขาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ ในระบบการศึกษาทางไกล กำหนดให้มีรูปแบบการเรียน การสอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานจริง (Work-based Learning) โดยหลักสูตรดังกล่าวทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนและฝึกปฏิบัติงานได้ ในส่วนของการเรียน ภาคปฏิบัตินั้น ผู้เรียนจะทำการฝึกภาคปฏิบัติที่ร้านสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นร้านค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) และยังเป็นห้องเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่ต่างจากการ เรียนในห้องเรียน ทั้งการจัดการส่วนหน้าร้าน การบริหารจัดการร้าน การต้อนรับและบริการลูกค้า ซึ่งการมีบุคลิกภาพที่ดีสำหรับพนักงานนั้นมีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้นจึงนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ สำคัญของรายวิชาคือ ความสามารถในการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายใน เพื่อสามารถ นำไปใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวันได้

1.3.1 รายละเอียดการสอนทางไกล บทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้ช่วยสอน

จากประกาศหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ ผู้สอนและผู้กำกับการสอนในระบบการศึกษาทางไกล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้สอน

ผู้สอนหลักหรืออาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ทำหน้าที่ดูแลการสอนและบรรยายให้ ครอบคลุมเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชาระหว่างการเรียนในชั้นเรียนให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อย กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน มอบหมายการบ้าน แบบฝึกหัด และรายงานให้เป็นที่ไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดจัดส่งและตรวจข้อสอบ ผลการศึกษา และการจัดทำ มคอ.3 และมคอ.5 ให้เป็นที่ไป ตามปฏิทินการศึกษาของระบบการศึกษาทางไกล

รวมถึงการแนะนำแหล่งข้อมูลค้นคว้าต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน พร้อมทั้งตอบประเด็นข้อซักถามของผู้เรียนผ่านระบบสไกป์ หรือ ระบบ Web Conference อีกทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อมีปัญหาด้านการเรียนตามความเหมาะสม

บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยสอน

ผู้ช่วยสอนทำหน้าที่หลักอยู่ ณ ห้องเรียนปลายทาง โดยกำกับดูแลการเข้าชั้น เรียนของผู้เรียนให้ตรงเวลา และควบคุมดูแลผู้เรียนระหว่างการเรียนในชั้นเรียนให้เป็นที่ด้วยความ เรียบร้อย โดยทำการบันทึกรายงานการเข้าชั้นเรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน และรวบรวม คะแนนจิตพิสัยส่งให้กับอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา กำกับดูแล และควบคุมการสอบย่อย การสอบ กลางภาค และการสอบปลายภาคตามกำหนดการให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อย ตรวจการบ้าน แบบฝึกหัด รายงาน รวบรวมคะแนนสอบ ตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน และให้คะแนน

ตามหลักเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดไว้ อีกทั้งสรุปประเด็นข้อซักถามต่างๆของผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอน ขณะทำการสอนผ่านระบบสไกป์ หรือ ระบบ Web Conference

1.3.2 ตัวอย่างรายวิชาที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล รายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

รายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เป็นวิชาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ลักษณะเป็นวิชาบรรยาย และมีการฝึกปฏิบัติในช่วงของการพัฒนาบุคลิกภาพ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนจำนวน 45 ชั่วโมง โดยการเรียนการสอนแบ่งเป็นคาบเรียนละ 3 ชั่วโมง ในแต่ละสัปดาห์ เรียน 2 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง ฉะนั้นจะใช้เวลาเรียนทั้งหมดประมาณ 8 – 9 สัปดาห์ในระบบการศึกษาทางไกลใช้การออกอากาศสดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตส่งสัญญาณไปสู่ห้องเรียนปลายทางทั้ง 12 หน่วยการเรียนในเวลาเดียวกัน โดยมีผู้ช่วยสอนคอยดูแลผู้เรียนในห้องเรียนปลายทาง ผู้สอนและผู้เรียนติดต่อสื่อสารผ่านทางระบบสไกป์ ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบปกติมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 แผนการสอนรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

ครั้งที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน	สื่อที่ใช้
1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ -ความหมาย และองค์ประกอบของบุคลิกภาพ -ประเภทและความสำคัญของบุคลิกภาพ	3	-บรรยาย -กิจกรรมกลุ่ม	PowerPoint วีดิทัศน์
2	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ (ต่อ) - ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์
3	ทฤษฎีบุคลิกภาพ -ทฤษฎีบุคลิกภาพกลุ่มจิตวิเคราะห์ -ทฤษฎีบุคลิกภาพกลุ่มจิตวิเคราะห์ใหม่	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์
4	ทฤษฎีบุคลิกภาพ (ต่อ) -ทฤษฎีบุคลิกภาพพฤติกรรมนิยม -ทฤษฎีบุคลิกภาพมนุษยนิยม	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์
5	การประเมินบุคลิกภาพและการพัฒนา บุคลิกภาพ -วิธีการประเมินบุคลิกภาพภายนอก -วิธีการบุคลิกภาพภายใน	3	-บรรยาย -อภิปราย -แบบวัดบุคลิกภาพ	PowerPoint วีดิทัศน์

ตาราง 1 (ต่อ) แผนการสอนรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

ครั้งที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน	สื่อที่ใช้
6	การประเมินบุคลิกภาพและการพัฒนา บุคลิกภาพ (ต่อ)	3	-บรรยาย -การฝึกปฏิบัติ พัฒนาบุคลิกภาพ	PowerPoint วีดิทัศน์
7	มารยาททางสังคม -มารยาทในการเดิน ยืน นั่ง ในที่สาธารณะ -มารยาทในการเข้าเรียนและเข้าประชุม	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
8	บุคลิกภาพและการปรับตัว -การปรับตัว -กลไกป้องกันตนเอง	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์
9	บุคลิกภาพและการปรับตัว (ต่อ) -ความเครียดและสาเหตุของความเครียด -การจัดการความเครียด	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
10	จิตวิทยาสัมพันธภาพ -สัมพันธภาพ -ระยะห่างทางสังคม	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
11	รู้จักและเข้าใจตนเอง -ทฤษฎีหน้าตาใจฮาร์รี่ -ตำแหน่งแห่งชีวิต	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
12	รู้จักและเข้าใจตนเอง (ต่อ) -EQ -Self-esteem	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
13	รู้จักและเข้าใจผู้อื่น -การสื่อสารเพื่อสัมพันธภาพ -จุดยืนแห่งชีวิต	3	-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์ เอกสาร
14	การสร้างสัมพันธภาพที่ดี -การสื่อสารด้วย I-Message		-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์
15	การสร้างสัมพันธภาพที่ดี (ต่อ) -วิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว		-บรรยาย -อภิปราย	PowerPoint วีดิทัศน์

สำหรับตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แยกรายครั้ง ผู้วิจัยขอนำเสนอให้เห็นเป็นตัวอย่างในครั้งที่ 1 และ 2 เพื่อให้เห็นภาพการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวข้อ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา (Course Learning Outcome)

ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้

เนื้อหา

1. ความหมายของบุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
3. ประเภทของบุคลิกภาพ
4. ความสำคัญของบุคลิกภาพ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้สอนอธิบายรายละเอียด Course Syllabus
2. ผู้สอนอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยาและบุคลิกภาพ
3. ผู้สอนสอบถามความหมายของบุคลิกภาพตามความเข้าใจของผู้เรียน จากนั้นสรุปความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพ”
4. ผู้สอนบรรยาย องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
5. ผู้สอนบรรยาย ประเภทของบุคลิกภาพ แสดงความคิดเห็นว่า “บุคลิกภาพภายนอก และภายในสิ่งใดสำคัญกว่ากัน”
6. เปิดวิดีโอ ความสำคัญของบุคลิกภาพ ของ จอห์น โรเบิร์ต พาวเวอร์
7. ผู้สอนบรรยายสรุปความสำคัญของบุคลิกภาพ
8. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

สื่อ/อุปกรณ์การสอน/แหล่งการเรียนรู้

1. Power Point
2. วิดีทัศน์

การวัดและประเมินผล

1. แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 2

หัวข้อ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา (Course Learning Outcome)

ผู้เรียนสามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพได้

เนื้อหา

1. ปัจจัยทางด้านชีวภาพและการทำงานของร่างกายที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ
2. ปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ
3. ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้สอนบรรยายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพทางด้านชีวภาพ และเปิดวิดีโอ สอร์โมนที่สำคัญในร่างกาย
2. ผู้สอนสรุปประเด็นสอร์โมนที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมและบุคลิกภาพ
3. ผู้สอนบรรยายปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคล
4. ผู้สอนบรรยายปัจจัยทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคล
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

สื่อ/อุปกรณ์การสอน/แหล่งการเรียนรู้

1. Power Point
2. วิดีทัศน์

การวัดและประเมินผล

1. แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ส่วนที่ 2 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของการเรียนรู้ ซึ่งคำว่า การเรียนรู้ (Learning) จากการศึกษาความหมายของการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและศักยภาพแห่งพฤติกรรม ทั้งสิ่งที่แสดงเป็นพฤติกรรมออกมาให้เห็นและสิ่งที่อยู่ภายในไม่แสดงออกมาให้เห็น เป็นผลมาจากการฝึกฝน ประสบการณ์ หรือการปฏิบัติที่ได้รับจากการเสริมแรง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นไปได้ทั้ง 2 ทิศทาง คือทางบวกและทางลบ

เช่น ไม่มี-มี น้อย-มาก มาก-น้อย เคยทำได้-ทำไม่ได้ พุดจาหยาบคายมาก-พุดน้อยลง เป็นต้น (Gregory, 1980) (จิราภา เต็งไตรรัตน์และคณะ, 2544, p. 123) อีกทั้งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นการเรียนรู้ยังมีลักษณะของความคงทนถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝนที่ได้รับการเสริมแรงหรือการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเจ็บป่วย ความอ่อนเพลียหรือผลจากการใช้ยา

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มมานุษยนิยม (Humanist) บนพื้นฐานความเชื่อที่เน้นความเป็นตัวของตัวของมนุษย์ ความอิสระในการเรียนรู้ และเชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่จะเรียนรู้ได้จากตัวเอง มีแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนรู้ ความต้องการที่จะเรียนของผู้เรียนทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกและการรู้คิดเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, p. 271) (ทศนา แหมมณี, 2551, pp. 68-71)

ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ที่ดีอย่างหนึ่งของการศึกษา เพื่อความเข้าใจตนเอง เนื่องจากตั้งอยู่บนฐานของทางเลือกและความอิสระ ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจ จูงใจตน กำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียนของตน ผู้เรียนเลือกประเด็นที่ต้องการเรียน เป้าหมาย กลวิธี และทรัพยากรที่ต้องการใช้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน (วีรพล แสงปัญญา, 2561)

การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เริ่มต้นในช่วงคริสต์ศักราช 1920 ช่วงแรกในวงการการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบได้นำเรื่องนี้มาศึกษาอย่างจริงจัง และมีการพัฒนาแนวความคิดให้มีลักษณะเป็นวิชาการมากขึ้น (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2543, p. 25) ในมุมมองของการศึกษาผู้ใหญ่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมุ่งไปสู่การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และเรื่องนี้เป็นที่รู้จักชัดเจนมากขึ้น เมื่อนักการศึกษา ชื่อ โนลส์ (Knowles, 1975, p. 43) นำเสนอแนวคิดเรื่องหลักการศึกษาผู้ใหญ่ เรียกว่า “แอนดราโกจี (Andragogy)” มีใจความสำคัญคือ ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ โดยแนวคิดหลักเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นแรงจูงใจภายในตนเอง ความสามารถในการค้นหาความต้องการ และความสนใจของตนเอง นำไปสู่การลงมือกระทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการยอมรับผลของการกระทำนั้น

ช่วงเวลาต่อมาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองถูกพัฒนาองค์ความรู้ในวงกว้างมากขึ้น ทั้งการนำมาจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน คือการนำหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาใช้ในการออกแบบการสอนของระบบชั้นเรียน (Merriam, 2001, pp. 9-10) (Merriam, Caffarella, &

Baumgartner, 2007) ผู้ที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือเพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ก็คือผู้สอน โดยผู้สอนทำหน้าที่หลักในการเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี อีกทั้งการจัดการศึกษานอกระบบ รวมถึงการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลที่ได้มีการนำสื่อ เทคโนโลยี และระบบการจัดการใหม่ ๆ มาใช้ ล้วนแล้วแต่นำแนวคิดของการเรียนด้วยการนำตนเองมาใช้ทั้งสิ้น

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คำว่า “Self-directed learning” หรือในภาษาไทยมีหลายคำที่นำมาใช้ เช่น การเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยตนเอง การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งคำต่าง ๆ ก็มีความหมายหลักจากคำเดียวกันในภาษาอังกฤษ โดยในที่นี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง”

นักวิชาการต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการบุคคลที่คิดริเริ่มการเรียนรู้โดยตัวผู้เรียนเอง จากการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตนเอง การกำหนดเป้าหมาย แผนการเรียนรู้ ยุทธวิธีที่ใช้ในการเรียน สื่อการเรียนรู้ การค้นหาแหล่งความรู้ และประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ (Candy, 1991, pp. 5-6) (Brockett & Hiemstra, 1991) (Knowles, 1975, p. 18) เช่นเดียวกับ คอสต้าและคาลิก ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเน้นไปที่กระบวนการเกี่ยวกับตนเองของมนุษย์ใน 3 ลักษณะ ประกอบไปด้วย การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Costa & Kallick, 2004, pp. 5-8) ส่วนความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในศตวรรษที่ 21 ก็ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนักในความความเชิงกระบวนการและคุณลักษณะ โดยคุณลักษณะสำคัญอยู่ที่การรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความเป็นอิสระ และความเพียรในการเรียนรู้ (Gugliemino, 1978)

นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังนี้ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2543) ได้นำการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาเริ่มใช้ในวงการการศึกษาผู้ใหญ่อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนมีความริเริ่มในการวิเคราะห์และตัดสินใจว่า ต้องการเรียนรู้สิ่งใด จากนั้นกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งการระบุถึงวิธีการค้นคว้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ทบทวนความสำเร็จในการเรียนได้ สำหรับ สุจินดา ประเสริฐ (2554) ให้ความหมายว่า การดำเนินการที่บุคคลตั้งใจและรับผิดชอบในการจัดการและควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การ

กำหนดเป้าหมายที่จะเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม การประเมินผลการเรียนรู้และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเอง ซึ่งอาจมีความช่วยเหลือจากผู้อื่นด้วยหรือไม่ก็ได้ คล้ายกับการให้ความหมายของทิสนา แชมมณี (2557) คือ การให้โอกาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครอบคลุมตั้งแต่การวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมาย การเลือกวิธีเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้ รวมทั้งการประเมินตนเอง โดยมีผู้สอนให้ความช่วยเหลือตลอดกระบวนการดังกล่าว ในขณะที่เรวดี ทรงเทียง และอนุ เจริญวงศ์ระยัป (2550) (เรวดี ทรงเทียง & อนุ เจริญวงศ์ระยัป, 2550) ได้แบ่งความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) เป็นกระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคล 2) แบบผสมระหว่างกระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคลกับคุณลักษณะภายในของบุคคล

ซึ่งจากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้มากมาย จึงได้แบ่งกลุ่มความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในความหมายที่เป็นกระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเริ่มการเรียนจากการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตนเอง การกำหนดเป้าหมาย แผนการเรียน วิธีการที่ใช้ในการเรียน การค้นหาแหล่งความรู้ และประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ (Candy, 1991, pp. 5-6) (Brockett & Hiemstra, 1991) (Knowles, 1975, p. 18)

2. แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในความหมายที่เป็นคุณลักษณะ (Trait) หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ความรักในการเรียนรู้ ความปรารถนาที่จะเรียนรู้ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความเป็นอิสระ ความเพียรในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้ทักษะพื้นฐานในการแก้ปัญหา (Gugliemino, 1978, p. 73)

จากความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการและกำกับตนเองอย่างเป็นอิสระของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2.2 แนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากการนิยามความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถสรุปและสังเคราะห์จากนิยามได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และคุณลักษณะของบุคคล ดังนั้นจึงนำมาสู่งานวิจัยที่ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่ 1) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้แนวคิดของกุกลิเอลมิโน (Gugliemino, 1978) ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่นำตนเองได้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ (Knowles, 1975) ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในเชิงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เป็นลำดับขั้นตอน และ 3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004) ซึ่งเน้นลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มิติที่ 1 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วยความพร้อมของผู้เรียน และความแตกต่างในการเรียนรู้ของบุคคล (Knowles, 1975) โดยปกติแล้วความพร้อมในการเรียนรู้มาพร้อมกับพัฒนาการตามช่วงวัยของมนุษย์ ในช่วงวัยเด็กมนุษย์มักมีการพึ่งพาบุคคลอื่นสูง เนื่องจากความสามารถในช่วงวัยนั้นไม่สามารถทำได้ ในการเรียนรู้ความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ประกอบไปด้วย 1) ความพร้อมจากสภาวะทางด้านร่างกาย เกิดขึ้นได้โดยผู้เรียนที่มีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ 2) ความพร้อมของภาวะจิตใจ มีเป้าหมายในการเรียน 3) ความพร้อมจากสภาพแวดล้อมหรือสภาวะทางสังคม งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางด้านภาษา พบว่า นิสิตที่มีความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้แตกต่างจากกลุ่มปานกลางและต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (นันทวัน ชุมตันติ, 2551) ส่วนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ในระดับต่ำ (Mahachart, 2017, pp. 205-212)

สรุปความหมายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การรับรู้ต่อตนเองของผู้เรียนว่ามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 องค์ประกอบ คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้อยู่ในทัศนคติของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความ

รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งอนาคต และความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา

การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกุกลิเอลมีโน (Guglielmino, 1978) สร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning Readiness Scale) ประกอบด้วยทัศนคติ และบุคลิกภาพเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เชื่อมโยงกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มี 8 องค์ประกอบ จำนวน 58 ข้อ ประกอบด้วยข้อความทางบวก 41 ข้อ และข้อความทางลบ 17 ข้อ แบบวัดประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

มิติที่ 2 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นักจิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม มีฐานความเชื่อที่สำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคล ควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และทุกคนมีความสามารถ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สรวงศ์ โค้วตระกูล, 2550, p. 331) ให้ความสำคัญกับการเป็นผู้มีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยบุคคลที่สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ ต้องบอกได้ว่า สิ่งที่ตนจะเรียนรู้คืออะไร จุดเริ่มต้นต้องมีเจตนาที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองก่อน สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีประเมินผลการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงมีลักษณะเป็นกระบวนการ สิ่งที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ ความสามารถและความตั้งใจของบุคคล

โนลส์ (Knowles, 1975, p. 61) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Competences of Self-directed Learning) ไว้ 9 ประการ คือ 1) มีความเข้าใจความแตกต่างทางด้านความคิด มีความสามารถที่จำเป็นในการเรียนรู้ คือ รู้ความต่างระหว่างการสอนที่ครูเป็นผู้นำกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) มีความเป็นตัวของตัวเองและสามารถนำตนเองได้ 3) มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เพื่อให้บุคคลอื่นสะท้อนความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น 4) มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการของตนเองจากการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ทั้งจากครูหรือเพื่อน 5) มีความสามารถในการแปลความต้องการทางด้านการเรียนออกมาเป็นความมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่จะทำให้การประเมินผลสำเร็จนั้นได้ 6) มี

ความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครูผู้สอนและเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ 7) มีความสามารถในการหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นตัวบุคคลและแหล่งเอกสารที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 8) มีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้และการวางแผนทางนโยบายอย่างมีทักษะและความชำนาญ 9) มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อค้นพบไปใช้ได้เหมาะสม

การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ รับผิดชอบและควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสะท้อนตนเอง และการสร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตนเองต้องการและสามารถทำได้ เลือกวิธีการเรียน วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ และประเมินความก้าวหน้าของตนเอง (ดวงกมล สอนทอง, 2556, pp. 67-68) โดยผู้สอนทำหน้าที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ที่สนใจด้วยตนเอง

สรุปความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง ความเชื่อมั่นของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง วัดจากแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของสุจินดา ประเสริฐ (2554) มีลักษณะเป็นข้อความ จำนวน 44 ข้อ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

มิติที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

พฤติกรรม คือ การกระทำของบุคคลที่แสดงออกมา พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกี่ยวข้องกับการแสดงออกของบุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะที่สะท้อนกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยตัวบุคคลเอง โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการจัดการตนเองและการควบคุมตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (Candy, 1991) (Garrison, 1997)

พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดขึ้นจากกระบวนการภายในตัวผู้เรียน แล้วจึงแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยพฤติกรรมนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ ครอบคลุมการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมาย การเลือกวิธีเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้

การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินตนเอง (ทิสนา แชมมณี, 2551, pp. 125-126) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะแสดงออกถึงการกระทำที่พร้อมเปลี่ยนแปลง โดยสามารถวิเคราะห์และประเมินการกระทำของตนเองได้ตลอดเวลา ตระหนักกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขณะที่คอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004, p. 21) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง (Self-managing) การตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) และการเปลี่ยนแปลง (Self-modifying) โดยทั้งสามมิติเป็นเครื่องมือในการสร้างทางเลือกในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไม่จำเป็นต้องแสดงออกตามลำดับ ลักษณะทั้งสามนี้อาจจะเกิดขึ้นพร้อมกันได้

โดยสรุปพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียน โดยดำเนินการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 3 มิติ คือ การเข้าใจตนเอง หมายถึง การรับรู้ความต้องการของตนเองในการเรียนรู้ โดยมีการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติ การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนเองไม่รู้ สามารถประยุกต์ความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ เปิดรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพยายามแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่แตกต่างออกไปโดยทำลายข้อจำกัดของตนเอง การตรวจสอบตนเอง หมายถึง การรับรู้ความคิดของตนเองว่า ตนเองรู้หรือไม่รู้อะไร ทำงานจนสำเร็จไม่ละทิ้งงานง่าย ๆ มีการติดตาม ตรวจสอบผลงานด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและชัดเจน รวมถึงการเข้าใจผู้อื่นโดยการฟังอย่างตั้งใจ และการเปลี่ยนแปลงตนเอง หมายถึง การรับรู้ตนเองในเรื่องการสื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้นตลอดเวลา

การวัดความพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง วัดจากแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ สุจินดา ประเสริฐ (2554) มีลักษณะเป็นข้อความ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” และ “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สำหรับองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้การสังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัย

พบว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ตามนักวิชาการที่ศึกษา คือ แบบที่ 1 กระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคล แบบที่ 2 แบบผสมผสานกระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคล และคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งในการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการตนเองก็จะนำเสนอ ดังนี้

แบบที่ 1 กระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคล ประกอบด้วยแนวคิดของ โนลส์ (Knowles, 1975) คอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004) และทีศนา แชมมณี (ทีศนา แชมมณี, 2551) การทำความเข้าใจองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากความหมายที่ครอบคลุมมิติของกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง หรือผู้เรียนและผู้สอนได้ดำเนินการร่วมกันก็ได้ ตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1975) องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีลักษณะเป็นกระบวนการประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3) การระบุทรัพยากรในการเรียนรู้ 4) การเลือกและใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งนักวิชาการในไทยที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทีศนา แชมมณี (2557) ประกอบด้วย 1) วินิจฉัยความต้องการ 2) การตั้งเป้าหมาย 3) การวางแผนการเรียนรู้ 4) แสวงหาแหล่งความรู้ 5) เลือกวิธีการเรียน และ 6) ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอนคล้ายกับแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1975)

ส่วนขององค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004) เนื่องจากเน้นไปที่กระบวนการเกี่ยวกับตนเองของมนุษย์ เน้นตัวกระบวนการเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคล โดยแบ่งความสามารถออกเป็น 3 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยการจัดการตนเอง (Self-managing) หมายถึง บุคคลรู้เกี่ยวกับความชัดเจนในงาน เช่น ผลลัพธ์ แผนงาน ข้อมูลที่จำเป็น ความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในอดีต คาดการณ์ตัวเองซึ่งความสำเร็จ และสามารถคิดทางเลือกที่ไปสู่ความสำเร็จได้ ประกอบไปด้วย 1) การจัดการความหุนหันพลันแล่น (The Management of Impulsivity) 2) คิดอย่างคล่องแคล่ว (Thinking Flexibly) 3) ตั้งคำถาม (Questioning) 4) ประยุกต์ใช้ความรู้เดิมในการแก้ปัญหา (Applying Past Knowledge) 5) การรวบรวมข้อมูล (Gathering Data) 6) จินตนาการ นวัตกรรม การสร้างสรรค์ (Imagining, Innovating and Creating) การตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) หมายถึง การรู้เกี่ยวกับตนเองและงานอย่างเพียงพอ มีลักษณะของการกำกับตนเองด้วยปัญญาในการวางแผนว่าจะทำหรือไม่ทำงานดังกล่าวนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจในการวางแผนหรือเลือก

สิ่งที่เหมาะสม ประกอบไปด้วย 1) การตระหนักในความคิดของตนเอง (Awareness of Our Own Thinking (Metacognition) 2) ความเพียร (Persisting) 3) การตรวจสอบความชัดเจนและความถูกต้อง (Monitoring Clarity and Accuracy) 4) ฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ (Listening to Others With Understanding and Empathy) และการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Self-modifying) หมายถึง การสะท้อนตนเอง การประเมินตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง และการสร้างความหมายที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้งานในอนาคต และมีความท้าทาย ประกอบไปด้วย 1) การคิดและการสื่อสารอย่างชัดเจน (Thinking and Communicating with Clarity and Precision) 2) การตอบสนองต่อความสงสัยและความกลัว (Responding with Wonderment and Awe) 3) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning)

ในขณะทำงานของเรวดี ทรงเทียง และอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) ซึ่งนำแนวคิดของ คอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004) เป็นแนวคิดในการศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคล โดยแบ่งความสามารถออกเป็น 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง

มิติการจัดการตนเอง ประกอบด้วยความสามารถ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกระตุ้นตนเอง ผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมีความรอบคอบ เป็นบุคคลที่คิดก่อนทำ มีแนวโน้มที่จะสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ต้องการ มีการวางแผนกิจกรรม เป้าหมาย หรือจุดหมายก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติ 2) การคิดยืดหยุ่น ผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองเมื่อได้รับข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานองค์ความรู้และกิจกรรมที่ตนเองสะสมมาในการสร้างกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาและสามารถปฏิบัติได้อย่างยืดหยุ่น 3) การรู้จักตั้งคำถาม ผู้ที่มีการแก้ไขปัญหอย่างได้ผลต้องรู้จักว่า ควรตั้งคำถามอย่างไรที่จะเติมเต็มช่องว่างระหว่างสิ่งที่ตนเองรู้และสิ่งที่ตนเองยังไม่วู้ 4) ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เดิม การอธิบายวิธีการที่จะใช้แก้ไขปัญหโดยอ้างอิงจากประสบการณ์เดิม ซึ่งใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นแหล่งข้อมูลในการสนับสนุนในการอธิบายหรือเป็นวิธีการในการแก้ไขใหม่ ๆ โดยดึงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ได้ทันที 5) การรู้จักรวบรวมข้อมูล ผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะรับรู้ข้อมูลทั้งหมดจากการสังเกตหรือการกระทำที่จะไปสู่การแก้ไขปัญหา เป็นผู้เปิดรับข้อมูลอย่างว่องไว และซึมซับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าคนที่ขาดเส้นทางการหาข้อมูล หลีกหนีข้อผิดพลาด และหลงลืมในการกระตุ้นตนเอง 6) การมีจินตนาการ สร้างนวัตกรรม และสร้างสรรค์ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะพยายามคิดแก้ไขที่แตกต่างออกไป สร้างทางเลือกที่เป็นไปได้จากมุมมองอื่น ๆ มีแนวโน้มที่จะสร้างโครงการของตนเองในกฎเกณฑ์ที่

แตกต่าง โดยเริ่มจากวิสัยทัศน์ มีจินตนาการในสิ่งที่ตนเองต้องพิจารณา ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะเปิดรับวิกฤต เปิดรับความเห็นจากบุคคลอื่น เพื่อใช้ในการตัดสินใจและข้อมูลย้อนกลับเพื่อใช้ในการปรับปรุงเทคนิคของตนเอง

มิติการตรวจสอบตนเอง ประกอบด้วยความสามารถ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความคิดของตนเอง เป็นความสามารถตนเองว่ามีเรื่องอะไรและรู้ว่าตนเองไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องอะไร รู้ว่าตนเองอยู่ตรงจุดไหน องค์ประกอบสำคัญในการตระหนักถึงความคิดของตนเอง คือ การพัฒนาการวางแผนในการดำเนินการ รักษาแผนที่วางไว้ตลอดทุกระยะของการทำงาน แล้วสะท้อนกลับและประเมินแผนที่วางไว้เมื่อทำงานเสร็จ 2) การมีความเพียร การไม่ล้มเลิกการทำงานง่าย ๆ จะมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาระบบ โครงสร้าง และกลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหา มีการเตรียมหรือสะสมกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา รวบรวมหลักฐานที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา 3) การติดตามให้ชัดเจนและอย่างละเอียด มีค่านิยมที่ถูกต้องและมีความละเอียดใช้เวลาในการตรวจสอบผลผลิตของตนเอง ทบทวนกฎที่ตนเองยึดถืออยู่ และตรวจสอบวิสัยทัศน์ที่ตนเองจะดำเนินการ และตรวจสอบเกณฑ์ที่กำลังใช้เพื่อยืนยันความสำเร็จของตนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ 4) การฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ บุคคลที่จะประสบความสำเร็จสูงจะต้องใช้เวลาอย่างมากในการฟังซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สร้างให้บุคคลเฉลียวฉลาด ทั้งในด้านแนวคิด อารมณ์ และเข้าใจมุมมองที่แตกต่างจากบุคคลอื่น

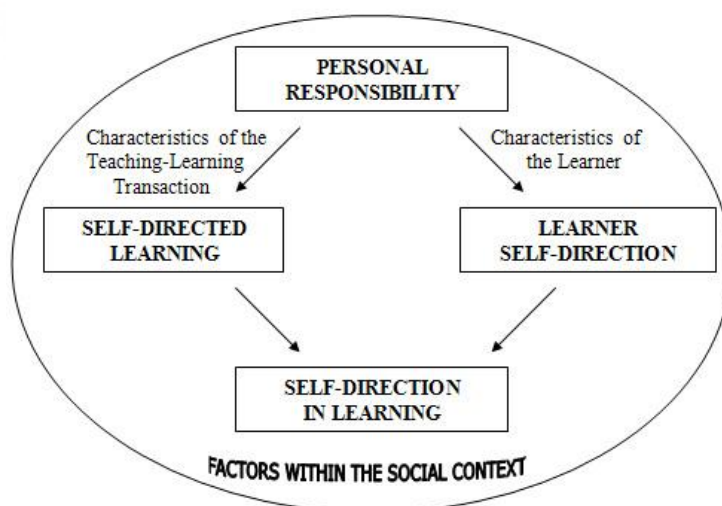
มิติการเปลี่ยนแปลงตนเอง ประกอบด้วยความสามารถ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดและสื่อสารอย่างถูกต้องชัดเจน การปรับปรุงภาษาของตนเองจะช่วยให้บุคคลสร้างแผนที่ความคิดและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภาษาและความคิดมีความใกล้ชิดกัน ภาษาที่สับสนบ่งบอกถึงความคิดที่สับสน บุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะสามารถสื่อสารทั้งด้านการเขียนและการพูด ให้ความสนใจกับภาษา การจำกัดความ มีการใช้สื่อ สัญลักษณ์ และอุปมาอุปไมยที่ถูกต้อง 2) มีการแสดงออกที่นำเสนอสนทนา มีความคลั่งไคล้กับสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ สนุกกับสิ่งที่ทำ สร้างปัญหาเพื่อทำการแก้ไขด้วยตนเองและต้องการสร้างความฉงนสนทนให้กับผู้อื่น ตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองลักษณะนี้ทั้งชีวิต 3) มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา บุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีความอยากรู้อยากเห็น มีการหาหนทางที่ดีกว่าอยู่ตลอดเวลา มีความกระหายในการปรับปรุงตนเอง ต้องการเติบโต ต้องการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเองตลอดเวลา

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 มิติดังกล่าวจำเป็นต้องแสดงออกตามลำดับ ลักษณะทั้ง 3 อาจจะมีเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันก็ได้ ลักษณะดังกล่าวเป็นรูปแบบพฤติกรรมและแบบแผนทางปัญญาของผู้ที่มี

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะแสดงออกมา สำหรับแนวคิดของคอสต้าและคาสิก (Costa & Kallick, 2004) นำเสนอเนื้อหาในส่วนของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคลเพียงอย่างเดียว

แบบที่ 2 แบบผสมผสานกระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคลและคุณลักษณะภายในของบุคคล ประกอบด้วยแนวคิดของกลุกลีเอลมีโน (Gugliemino, 1977) บรอกเค็ตและเฮมสตรา (Brockett and Hiemstra, 1991) สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2543) สำหรับองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในมิติที่ผสมผสานกระบวนการกับคุณลักษณะภายในตัวบุคคลหรือลักษณะเฉพาะที่บุคคลควรมีเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุกลีเอลมีโน (Gugliemino, 1977) แบ่งคุณลักษณะของผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ 1) ผู้เรียนต้องมีทัศนคติของตนเองเกี่ยวกับการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) ผู้เรียนต้องเปิดโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ 3) ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ 4) ยอมรับและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง 5) รักที่จะเรียนรู้ 6) มีความคิดสร้างสรรค์ 7) มีทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนและการแก้ไขปัญหา 8) มีความคิดเชิงบวกเกี่ยวกับอนาคต

ในขณะที่องค์ประกอบของ บรอกเค็ตและเฮมสตรา (Brockett and Hiemstra, 1991) สังเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยการนำเสนอในรูปแบบโมเดล PRO (Personal responsibility orientation) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 PRO Model (Personal Responsibility Orientation)

ที่มา: Brockett and Hiemstra. (1991)

โมเดล PRO เป็นการสร้างความเข้าใจองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากความสัมพันธ์ระหว่างมิติกระบวนการกับมิติคุณลักษณะของบุคคลที่ถูกรับรู้การเข้าไว้ด้วยกันภายใต้องค์ประกอบของบริบททางสังคม ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal responsibility) เป็นการที่บุคคลรับผิดชอบในความคิด การกระทำ การเลือกกระทำอย่างสมเหตุสมผล อีกทั้งสามารถควบคุมตนเองให้การกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองด้วย 2) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นองค์ประกอบภายนอกของผู้เรียน เช่น แหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การนำตนเองของผู้เรียน (Learner self-direction) เป็นคุณลักษณะภายในของผู้เรียน หรือบุคลิกลักษณะส่วนตัวของผู้เรียน 4) การนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed in learning) เกิดจากทั้งองค์ประกอบภายในและภายนอกของผู้เรียนที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสามารถขยายออกไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม 5) บริบททางสังคม (Social Context) จากภาพพบว่าเป็นองค์ประกอบซึ่งล้อมรอบองค์ประกอบด้านอื่น ๆ อยู่ แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมมีผลต่อการแสดงออกถึงในการนำตนเองของผู้เรียน โดยเฉพาะการจัดการสอนที่จะก่อให้เกิดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นจัดกระบวนการดังกล่าวให้เกิดขึ้น

ในขณะที่นักวิชาการไทยสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2543) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองออกเป็น 11 องค์ประกอบ ซึ่งผสมผสานระหว่างกระบวนการในการเรียนรู้และคุณลักษณะประกอบด้วย 1) ความรักและความต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ 2) ความสามารถในการเลือกทักษะเพื่อการเรียนรู้ 3) การแสวงหาคำตอบเพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย 5) การมีวินัยในตนเองและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ 6) การทุ่มเทเพื่อการเรียนรู้ด้วยความพยายามอย่างเหมาะสม 7) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ 8) ความสามารถริเริ่มการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 9) ความสามารถตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่ความรู้ที่ต้องการ 10) การประเมินผลตนเองได้อย่างถูกต้องยุติธรรม 11) ความอดทนในการแสวงหาความรู้

2.4 การวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากการค้นคว้างานวิจัยในต่างประเทศ โนลส์ (Knowles, 1975) สร้างแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้

กุกลิเอลมีโน (Gugliemino, 1978) การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นความหมายที่นิยมใช้กันมากและเป็นแนวคิดที่สามารถวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ โดยศึกษาลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พร้อมทั้งสร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale: SDLRS) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สอบถามถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในลักษณะของแบบวัดแบบรายงานตนเอง (Self-report) ด้วยมาตราประเมินค่า เป็นแบบวัดระดับที่บุคคลรับรู้ตนเองว่า มีทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมี 8 องค์ประกอบ จำนวน 58 ข้อ โดยมีองค์ประกอบ คือ 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียน 6) ความคิดสร้างสรรค์ 7) การมุ่งอนาคต 8) ความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา ในระยะต่อมาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ถูกนำมาศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพหรือพยาบาล โดยเป็นลักษณะของการสำรวจความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี (กาญจนา จันทรประเสริฐ, 2556, เมษายน-มิถุนายน) (บุศรินทร์ ผัดวง & สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์, 2554, กรกฎาคม-ธันวาคม)

แบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สร้างโดยนักวิจัยไทย ได้แก่ แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2546) ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องสายอาชีพ ผู้วิจัยทำการศึกษาองค์ประกอบและพัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในบริบทของคนไทย โดยจำแนกออกมา 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักและความต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ 2) ความสามารถในการเลือกทักษะเพื่อการเรียนรู้ 3) การแสวงหาคำตอบเพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย 5) การมีวินัยในตนเองและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ 6) การทุ่มเทเพื่อการเรียนรู้ด้วยความพยายามอย่างเหมาะสม 7) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ 8) ความสามารถริเริ่มการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 9) ความสามารถตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่ความรู้ที่ต้องการ 10) การประเมินผลตนเองได้อย่างถูกต้องยุติธรรม 11) ความอดทนในการแสวงหาความรู้ แบบวัดอัตราส่วนประเมินค่า 5 อันดับ จำนวน 39 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .83

แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของเรวดี ทรงเที่ยง และอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยอาศัยแนวคิดจาก คอสต้า และ กาลิค (Costa & Kallick, 2004) จำแนกการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย เป็นคะแนน 6 คะแนนถึง 1 คะแนนตามลำดับ ส่วนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน จาก 1 คะแนนถึง 6 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าแสดงว่ามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่า โดยแบบวัดมีจำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็นการจัดการตนเอง 12 ข้อ การตรวจสอบตนเอง 10 ข้อ และการเปลี่ยนแปลงตนเองจำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7602 0.7046 และ 0.7632 ตามลำดับ การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงทำนาย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์แบบมีอิทธิพลย้อนกลับ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถทำนายการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้สูง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้สูงเช่นเดียวกัน และงานวิจัยของจันฐวีร์ สิทธิศิริวรฤ (2552) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตัวเอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่ออำนาจภายในตน และความมีวินัยในตนเอง และปัจจัยสภาพแวดล้อมในครอบครัว ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนิตกับสมาชิกในครอบครัว และความคาดหวังของผู้ปกครอง ส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.71 และ 0.11 ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนิตกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนิตกับอาจารย์ และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.56 ปัจจัยเชิงเหตุทั้ง 3 ตัว ได้แก่ จิตลักษณะ สภาพแวดล้อมในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ร้อยละ 64 และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.52 ปัจจัยเชิงเหตุทั้งหมดในโมเดล คือ จิตลักษณะ สภาพแวดล้อมในครอบครัว สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ร้อยละ 60

สุจินดา ประเสริฐ (2554) ศึกษาผลของการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 ฉบับ คือ 1) วัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองใน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งอนาคต และความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา มาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ 2) วัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มี 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผล การเรียนรู้ มาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 43 ข้อ 3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง มาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 46 ข้อ

เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการภายในตัวบุคคล การวัดจึงควรมีทั้งการวัดจากกระบวนการภายในและพฤติกรรมภายนอกที่เกิดขึ้นกับบุคคล ทิศนา ขัมมณี (2557: 126) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ 1) ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ผู้เรียนมีการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง (Learning Needs) 3) ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Goals) 4) ผู้เรียนมีการเลือกวิธีเรียนด้วยตนเอง (Learning Strategies) 5) ผู้เรียนมีการแสวงหาแหล่งความรู้ (Learning Resources) รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง 6) ผู้เรียนมีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Evaluation) 7) ผู้สอนมีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในขั้นตอนต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น 8) ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลโดยใช้ผลการประเมินของตนเองและของผู้เรียนประกอบกัน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาสู่การสร้างแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยผู้วิจัยใช้แบบวัดที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของสุจินดา ประเสริฐ (2554) เนื่องจากครบถ้วนครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ผู้วิจัยต้องการจะวัด

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 16 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในลักษณะของที่เป็นตัวแปรตาม แบ่งตามลักษณะของงานวิจัย 3 ประเภท คือ งานเชิงสำรวจหรือการพัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง งานวิจัยเชิงทดลอง และการหาปัจจัย

กลุ่มแรก เป็นลักษณะงานวิจัยเชิงสำรวจหรือการพัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยแบบวัดที่ถูกพัฒนาขึ้นใช้ฐานแนวคิดของโนสส์ (Knowles, 1975) และกุกลีเอลมีโน (Guglielmino, 1977) เช่นงานของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และอมรรักษ์ สอนชุมพล (2557) ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2556) ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ เหวติ ทองเที่ยง และอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนการศึกษาของสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกุกลีเอลมีโน (1977) ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปิดรับโอกาสที่จะเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง มีความรักที่จะเรียน และมองอนาคตในแง่ดี รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่นงานของ พิศิทธิ์ มินศิริ (2547) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล และ พสนันท์ นิรมิตรไชยพันธ์ (2549) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน การรับรู้ความสามารถของตน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กลุ่มที่ 2 คือ ลักษณะงานวิจัยเชิงทดลองเพื่อการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถทำได้จากการให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสื่อด้วยตนเอง โดยสื่อดังกล่าวประกอบด้วยสื่อประสม และเว็บไซต์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่นงานวิจัยของธีระชน พลโยธา (2548) ได้ศึกษาการสอนโดยใช้สื่อประสมในวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยงานวิจัยนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะการ

เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น ก่อนและหลังการสอนโดยใช้สื่อ
 ประสม กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นนิสิตที่เรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น จำนวน 152 คน นักวิจัยพบ
 ผลว่า คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สื่อประสม
 ไม่แตกต่างกัน ส่วนงานวิจัยของ วิทยาวรรณ สุขสถิตย์ (2550) ผู้วิจัยได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำ
 ตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการเรียนรู้การสอนผ่านเว็บ ทดลองกับนักศึกษาวิทยาลัยสารพัด
 ช่างสีพระยา แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 คน พบว่า ผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ
 คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และงานของอนิรุทธิ์ สติมัน
 (2550) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่
 มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยการ
 สร้างเว็บไซต์กิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 84 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา
 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการ
 เรียนรู้แบบโครงงานในห้องเรียนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนด้วยการนำตนเองของนักศึกษาที่
 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
 แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน โรเบิร์ตสัน
 (Robertson, 2011) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผ่านเครื่องมือการ
 สร้างบล็อก (Blog) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน เขียนสะท้อนความรู้สึก
 ของตนเองเหมือนกับการเขียนไดอารี่แต่ให้บันทึกลงในบล็อกซึ่งเป็นรูปแบบของเว็บไซต์ประเภท
 หนึ่ง ผลการวิจัย พบว่า การได้เขียนบันทึกลงในบล็อกทำให้เกิดการพัฒนาด้านการรู้คิด สังคม
 และการนำตนเอง ทำให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาโดยตนเองไม่ต้องอาศัยการโค้ชหรือทักษะชั้น
 สูง และงานวิจัยของ Pao-Nan Chou, 2009 ศึกษาการนำผังความคิดแบบมีภาพประกอบซึ่งเป็น
 วิธีการในเทคนิคการให้ความช่วยเหลือแบบนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต
 พบว่า ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ซึ่งวัดได้จากการแยแะแะคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนรู้ และ
 สามารถจำคำศัพท์ได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาแรงจูงใจและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่น ผลการวิจัยของสุจินดา ประเสริฐ (2554)
 การพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีผล
 ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กลุ่ม

ตัวอย่างคือ นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 86 คน นักวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกอบรม ทั้งการวัดผลหลังการทดลองทันที และวัดภายหลังการทดลอง 3 สัปดาห์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า การศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในลักษณะของตัวแปรตาม ลักษณะงานวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลองนั้นสามารถนำมาพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดขึ้นได้โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปพัฒนาได้ในระบบการศึกษาทางไกลอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งในช่วงที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จากยุคที่สามารถเรียนผ่านเว็บ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันยังสามารถเรียนรู้ผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์กได้อีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศมีการนำเทคนิคการให้ความช่วยเหลือแบบนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาด้วยเทคนิคนี้โดยตรง ผู้วิจัยจึงคิดนำเทคนิคการให้ความช่วยเหลือแบบนั่งร้านเสริมการเรียนรู้มาพัฒนาหรือส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาใช้ในบริบทของสังคมไทยและใช้ในระบบการศึกษาทางไกลซึ่งผู้เรียนควรจะมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ส่วนที่ 3 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism)

ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมอยู่ภายใต้องค์ความรู้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยม (Cognitive Theory) โดยการอธิบายลักษณะส่วนบุคคล ให้ความสนใจเกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อ ความคิดเกี่ยวกับตนเอง และสังคม ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Cognitive Development) เน้นพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นไปตามวัยและลำดับขั้น และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky's Theory of Cognitive Development) มีแนวคิดสำคัญว่า กระบวนการทางปัญญาเกิดขึ้นจากกิจกรรมหรือบริบททางสังคม การปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม ดังนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งไปที่การศึกษาแนวคิดของไวทสกี้เป็นหลัก โดยเน้นการเปิดโอกาสและการมีส่วนร่วมของผู้สอนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky's Theory of Cognitive Development) มีแนวคิดสำคัญว่า กระบวนการทางปัญญาเกิดขึ้นจากกิจกรรมหรือบริบททางสังคม การปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม ดังนั้นครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือการเรียนรู้ของผู้เรียน (Ormrod. 2012: 314-318)

หลักการสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ของไวทสกี้ (Vygotsky) สรุปได้ว่า บทบาทของสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญาหรือที่เรียกว่า ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Constructivism) (Tuckman, 2007) ดังนั้นพัฒนาการทางปัญญาจำเป็นต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการคิดและภาษา โดยภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด ระยะของการพัฒนาทางด้านภาษาตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งถึง 7 ขวบ เด็กจะสามารถเริ่มใช้ภาษาในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ในสิ่งที่ป็นนามธรรมได้

แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเองสมัยใหม่ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของไวทสกี้ (Vygotsky) ซึ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีหลักการสำคัญ 4 ประการ (วีรพล แสงปัญญา, 2561) คือ

ประการแรก ธรรมชาติทางสังคมของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้ใหญ่และเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนทางกระบวนการคิด ผู้เรียนสามารถได้ยินเสียงในใจของกันและกันเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะคนที่ประสบผลสำเร็จว่า แก้ปัญหากันอย่างไร

ประการที่สอง พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีคนนั้นอยู่ใน ZPD ของเขา เมื่อผู้เรียนไม่สามารถทำงานได้ด้วยตนเองแต่เขาสามารถทำได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือของเพื่อนหรือผู้ใหญ่

ประการที่สาม การฝึกฝนทางปัญญาเกิดขึ้นจากการฝึกฝน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ส่งผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการให้งานที่ซับซ้อนและท้าทาย อีกทั้งให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้สามารถผ่านพ้นไปได้

ประการที่สี่ การช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเพียงพอ เป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับงานที่ซับซ้อน ยาก และงานที่เป็นจริง การให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ในเวลานั้นมิใช่การให้ความรู้เล็กน้อยและคาดหวังว่าจะสามารถสร้างเป็นความรู้ที่ซับซ้อนได้ ดังนั้นจึงเน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง หรือในการทำงานก็เป็นงานที่ลงมือทำจริง

ส่วนที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองในสภาพ การจัดการเรียนการสอนจริงในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม จึงประกอบด้วยแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2 หัวข้อ ได้แก่ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการจัดแผนการสอน

4.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้หรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Smith & Ragan, 2005) (Gagne, Wager, Golas, & Keller, 2005) (นวลจิตต์ เชาวเกียรติ พงศ์, 2560, มกราคม – เมษายน) คือ ขั้นนำ (introduction) ขั้นสอน (body) ขั้นสรุป (conclusion) ซึ่งรวมขั้นการประเมินผล (assessment) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ความรู้เดิมซึ่งเก็บไว้ในความจำระยะยาวนำกลับมาสู่ความจำทำงานเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ในขั้นนี้ประกอบด้วย

1) การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ผู้สอนอาจใช้การสาธิต การนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนเป็นการดึงความสนใจของผู้เรียน

2) การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนในการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

3) การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน เพื่อให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ดึงเอาความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สิ่งใหม่นำออกมาใช้สร้างความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ ประกอบด้วย

1) การนำเสนอความรู้และสื่อการเรียนรู้ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การสาธิต การนำเสนอตัวอย่าง การบอกเล่าโดยตรง การให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบ ในการนำเสนอความรู้ อาจใช้วิธีอุปนัยหรือวิธีนินัย ถ้าเป็นการเรียนรู้ความคิดรวบยอดที่เป็นรูปธรรมควรใช้วิธีอุปนัย โดยให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างหลากหลายแล้วสรุปความหมายของสิ่งนั้นด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นเรื่องนามธรรมควรใช้วิธีนินัย และอาจนำเสนอด้วยภาพหรือแผนภูมิ

2) การนำเสนอและชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ถ้าเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้เรียนไม่เคยรู้มาก่อนก็จำเป็นต้องบอกโดยตรง ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสามารถค้นพบได้ด้วยหลักเหตุผล ผู้สอนก็อาจนำเสนอความรู้โดยวิธีให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ นอกจากนี้ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

3) การให้ผู้เรียนปฏิบัติและฝึกฝนจากแบบฝึกหัดหรือตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ และทบทวนว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่อย่างไร จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร การสอนในขั้นนี้ประกอบด้วย

1) การรวบรวมและสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เทคนิควิธีที่จะช่วยในการสรุปความรู้ที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การใช้ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ให้มีความเข้าใจง่าย กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาทำการจัดกระทำข้อมูลโดยอาศัยทักษะการคิด เช่น การสังเกต เปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข การวิเคราะห์ การสร้างแบบแผน เป็นต้น ในปัจจุบันการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้นิยมใช้การนำเสนอในรูปแบบของแผนผังความคิด

2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนจดจำความรู้และถ่ายโอนความรู้ โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากแบบฝึกหัด

โดยในขั้นสรุปสามารถรวมการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดำเนินการสอนเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการสอนของผู้สอนได้อีกต่อไป

4.2 การจัดการการสอน

การจัดการการสอน (Instructional Planning) เป็นการกำหนดหรือออกแบบการจัดการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าว่า ผู้สอนจะสอนเพื่ออะไร (จุดมุ่งหมายการเรียนรู้) สอนอะไร (เนื้อหาความรู้) สอนอย่างไร (วิธีการสอน เทคนิคการสอน และสื่อการสอน) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างไร (วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้) การจัดการการสอน มี 2 ระดับ (เรณูมาศ มาอุ่น, 2559) คือ

1) การวางแผนการสอนระยะยาวในระดับรายภาคการศึกษา เป็นการกำหนดอย่างกว้างๆ ว่าจะสอนอะไรบ้าง (เนื้อหาสาระในช่วง / ภาคการศึกษา ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ใน

รายละเอียดวิชา(Course Description) โดยกำหนดว่า หัวเรื่อง (Outline) แต่ละหัวเรื่องนั้นจะใช้เวลาสอนเท่าใด สอนโดยวิธีใด ใช้สื่อประกอบอะไรบ้าง พร้อมทั้งกำหนดวิธีการและเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ด้วย

2) แผนการสอนรายคาบ (Lesson Plan) เป็นแผนการสอนระยะสั้นเฉพาะคาบเรียนแต่ละครั้ง เป็นแผนการสอนที่กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ทุกองค์ประกอบอย่างละเอียด ทั้งนี้ในการวิเคราะห์เนื้อหาอาจทำได้โดย การเขียนแผนภาพ แสดงหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ความสัมพันธ์ ความครอบคลุมและความเพียงพอ จากนั้นผู้สอนสามารถมองไปถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละประเภทโดยพิจารณาถึงทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอนและเทคนิคการสอน เลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และผู้เรียน (ชนาธิป พรกุล, 2557)

ส่วนที่ 5 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

5.1 แนวคิดพื้นฐานของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของไวทสกอสกี (Vygotsky, 1978) เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซียที่ศึกษาพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา ผลงานของเขาเป็นการประยุกต์ใช้จิตวิทยาในสาขาจิตวิทยาการศึกษาเป็นหลัก โดยมีจุดเน้นที่ทฤษฎีวัฒนธรรมและสังคม กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมและสังคมเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเชาวน์ปัญญา เชื่อว่า มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิด นอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ วัฒนธรรมที่สังคมสร้างขึ้น สถาบันทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล ในวัยเด็กเรียนรู้สัญลักษณ์ต่าง ๆ และพัฒนาการทางภาษาเป็นเครื่องมือของการคิดและเชาวน์ปัญญาขั้นสูง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550) (ทศนา แหมมณี, 2551)

โดยองค์ความรู้ที่สำคัญมี 2 แนวคิด คือ พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) และหลักการของเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (Scaffolding)

1. พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ไวทสกอสกี อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงพัฒนา 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual Development Level) และระดับพัฒนาการที่สามารถเป็นไปได้ (Potential Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ซึ่งไวทือดลก็เปรียบเทียบการเรียนรู้กับพัฒนาการไว้ดังนี้ (Wink & Putney, 2002)

การเรียนรู้ในอดีต (Past Learning): ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual Development Level) หมายถึง พัฒนาการที่แสดงให้เห็นได้โดยการทำงานหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองเพียงคนเดียว

การเรียนรู้ในปัจจุบัน (Present Learning): พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) หมายถึง ความสัมพันธ์ของพัฒนาการและการเรียนรู้ อาศัยความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองกับการช่วยเหลือของผู้อื่น

การเรียนรู้ในอนาคต (Future Learning): ระดับพัฒนาการที่สามารถเป็นไปได้ (Potential Development Level) หมายถึง ระดับพัฒนาการที่สามารถพัฒนาให้เป็นไปได้หรือเกิดขึ้นได้

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นการทำหน้าที่หรือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ในปัจจุบันบุคคลยังไม่มีความสามารถจะทำได้ แต่อยู่ในกระบวนการที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อม สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต เป็นกระบวนการที่ยังอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น (Embryonic State) ไวทือดลก็เปรียบเทียบว่าเป็นลักษณะของดอกตูม (Buds) หรือ ดอกไม้ (Flowers) ของพัฒนาการมากกว่าที่จะเป็นผล (Fruits) ของพัฒนาการ (Vygotsky, 1978)

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ คือ บริเวณที่ผู้เรียนกำลังจะเข้าใจในบางสิ่งบางอย่าง แต่การแก้ปัญหาที่เกินกว่าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเขาที่จะทำได้ หากผู้เรียนได้รับคำแนะนำ กระตุ้น หรือชักจูงจากผู้ที่มีสติปัญญาที่ดีกว่า หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่า อาจจะเป็นครู พ่อแม่ หรือ เพื่อน จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการที่แตกต่างกัน สำหรับบางคนอาจจะต้องการความช่วยเหลือในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เพียงเล็กน้อย ขณะที่บางคนสามารถเรียนรู้แบบก้าวกระโดดต่อไปด้วยความช่วยเหลือที่น้อยมาก และอาจเป็นไปได้ว่า ผู้เรียนบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งความช่วยเหลืออาจแตกต่างกันในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับเรื่องที่ต้องการทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการจึงไม่มีความคงที่ ไม่มีความแน่นอน สามารถแปรเปลี่ยนได้ ซึ่งการแปรเปลี่ยนนั้นได้ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น

กระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการโดยอาศัยความรู้ในเรื่องพื้นที่รอยต่อพัฒนาการแสดงให้เห็นว่า พัฒนาการและการเรียนรู้มีลักษณะที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การเรียนรู้นำไปสู่พัฒนาการ และในขณะเดียวกันพัฒนาการที่เหมาะสมก็จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

Wink and Putney (2002, pp. 91-94) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากมโนทัศน์ 2 ประเภท คือ มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) และมโนทัศน์โดยระบบ (Scientific or Schooled Concepts)

1) มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) เกิดจากการสังเกตหรือจากการรับรู้สื่ทางประสาทสัมผัส เป็นประสบการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้นมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป และถูกนำออกมาใช้ในลักษณะที่บุคคลไม่รู้ตัวเอง

2) มโนทัศน์โดยระบบ (Scientific or Schooled Concepts) เป็นมโนทัศน์ที่ถูกสร้างขึ้นมาในลักษณะที่เป็นระบบมากขึ้น มีความเป็นนามธรรมและถูกนำมาใช้อย่างมีแบบแผน และมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้นมโนทัศน์โดยระบบจึงเปรียบได้กับมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนนั่นเอง

กระบวนการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นจากการพัฒนามโนทัศน์โดยธรรมชาติไปสู่มโนทัศน์โดยระบบ ซึ่งต้องอาศัยสื่อกลางเป็นเครื่องมือช่วยเหลือ (ธีระชน พลโยธา, 2550, pp. 9-12) ประกอบด้วย

1) ภาษา (Language) ความคิดกับภาษามีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากความคิดจะถูกแสดงออกมาผ่านทางภาษา เมื่อมีพัฒนาการทางอายุเพิ่มมากขึ้นภาษาที่แสดงออกมาก็จะมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น สืบเนื่องจากการใช้ความคิดที่มากขึ้น การนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนรู้ ไวทิตสก็อธิบายว่า การที่ผู้เรียนพูดพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรม เริ่มต้นจากการสื่อสารกับผู้อื่น กลายเป็นการสื่อสารกับความคิดของตนเองโดยการพูดกับตนเอง จากนั้นเมื่อสามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น สิ่งของที่เปล่งออกมาจากการพูดกับตนเองจึงค่อย ๆ เจียบไปกลายเป็นการสื่อสารในกระบวนการคิดของตนเองเท่านั้น เรียกว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจในตน (Internalization) (Vygotsky, 1978, pp. 56-67)

2) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) จะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ และสามารถสร้างการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ทั้งกับพ่อแม่ ครู และคนอื่น ๆ โดยบริบททางสังคมมักจะเอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างจะช่วยเหลือในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เริ่มฝึกหัด เมื่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถมากกว่าได้ช่วยเหลือผู้เริ่มฝึกหัด นอกจากนั้นยังครอบคลุมความกว้างและลึกซึ้ง โดยเชื่อว่า มิใช่เฉพาะเด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือเท่านั้น เด็กสามารถเริ่มกิจกรรมในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการระดับสูงขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนระดับเดียวกัน หรือระดับที่ต่างกัน รวมไปถึงจนถึงเพื่อนในจินตนาการ

3) วัฒนธรรม (Culture) ในแต่ละวัฒนธรรมจะถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของความเชื่อและค่านิยมในวัฒนธรรมนั้นไปสู่เด็ก ทำให้เขารู้ว่า เขาคิดอะไร และควรคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

4) การเลียนแบบ (Imitation) การเลียนแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการ นอกจากการเลียนแบบในเชิงพฤติกรรมแล้ว ยังนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในตนเองให้เกิดขึ้นอีกด้วย

5) การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ (Guidance or Assistance) เป็นความร่วมมือทางสังคมที่สนับสนุนให้พัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจเกิดความเจริญงอกงาม เน้นการที่บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญกว่ามีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้การดูแลเอาใจใส่และปรับปรุงผู้ที่เริ่มฝึกหัด การจัดเตรียมสิ่งที่จะช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา ถูกนำไปเปรียบเทียบกับการนั่งร้าน (Scaffold) ซึ่งในบริบทของการเรียนรู้ หมายถึง การเสริมต่อการเรียนรู้ หรือ ฐานการช่วยเหลือนั่นเอง

2. เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) ความหมายของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ Scaffolding มีรากศัพท์มาจากคำว่า “Scaffold” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายถึง นั่งร้าน ซึ่งก็คือโครงร่างที่ทำด้วยไม้หรือโลหะ สำหรับนั่งหรือปีนป่ายในการก่อสร้างสิ่งสูง ๆ หรือเป็นที่สำหรับช่วยรองรับผู้ปฏิบัติงานในการก่อสร้างให้สำเร็จ เมื่อการก่อสร้างสำเร็จแล้วจะมีการรื้อนั่งร้านนั้นออกไป ซึ่งก็เปรียบเสมือนกับกลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือที่เป็นการช่วยเสริมต่อความสามารถทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงค่อย ๆ ถอนความช่วยเหลือออกมาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น

การใช้ศัพท์บัญญัติภาษาไทยที่มีความหมายตรงกับคำว่า Scaffolding เช่น ฐานการช่วยเหลือ ฐานการเรียนรู้ นั่งร้านการเรียนรู้ การช่วยเสริมต่อความรู้ กลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือ การช่วยเหลือแบบประคับประคอง หรือ การช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียน เป็นต้น หรือในบางครั้งก็เรียกทับศัพท์ในภาษาอังกฤษไป แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ ขอใช้คำว่า “เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้”

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถทำงานได้สำเร็จ โดยผู้เรียนจะไม่สามารถทำงานได้สำเร็จหากไม่ได้รับการช่วยเหลือ นั่งร้านเสริมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างชั่วคราวที่ออกแบบสำหรับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม เน้นบทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้

ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง (Wood et al., 1976, p. 90) (Vygotsky, 1978) (Schunk, Pintrich, & Meece, 2008, p. 138) กระบวนการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ จะต้องค่อย ๆ ถูกลดความช่วยเหลือออกไปเมื่อผู้เรียนเริ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ จนกระทั่งเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกอีกเหมือนดังเช่นการถอนนั่งร้านออกเมื่อสร้างตึกเรียบร้อยแล้ว

หลักการสำคัญของการช่วยเหลือ คือ ผู้สอนต้องประเมินความรู้ ทักษะ และความต้องการของผู้เรียนเพื่อเตรียมหรือเลือกกิจกรรมการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน จัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวยในการให้ความช่วยเหลือ ขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือกำลังเรียนรู้การแก้ปัญหา (ผู้เรียนกำลังอยู่ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ) ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจในตนเอง (Internalization) ให้เป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ภายในตนเอง ซึ่งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ลักษณะของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ประกอบได้ด้วย 3 ลักษณะ (Pol, Volman, & Beishuizen, 2010) คือ การให้ความช่วยเหลือเฉพาะที่ฉุกเฉิน (Contingency) โดยการแบ่งความช่วยเหลือเป็นส่วน ๆ และเมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นควรจะมีการลดความช่วยเหลือ (Fading) จะลดความช่วยเหลือในระดับไหนต้องดูที่ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละระดับ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลง จนกระทั่งลดความช่วยเหลือออกได้ และคุณลักษณะสำคัญอีกประการคือ ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ (Transfer of Responsibility) เพิ่มมากขึ้นในการเรียนรู้ของตนเองพร้อมกับประสิทธิภาพในการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ เพิ่มขึ้นเช่นกัน

5.2 ขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

มีผู้นำเสนอขั้นตอนในการใช้เทคนิคการให้ความช่วยเหลือแบบนั่งร้านเสริมการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ได้แก่ วูด บรูเนอร์ และโรส (Wood et al., 1976, p. 98) โรเซนส์ชาย และ ไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992) ศูนย์การพัฒนารอบแบบการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ (University, 2017) จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยพบขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) การสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดขึ้น เมื่อผู้สอนต้องการสอนในเรื่องใหม่ ๆ หรือการมอบหมายงานใหม่ เริ่มแรกผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ใน

เรื่องใหม่ และหากเป็นการมอบหมายงานใหม่ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำหรืออธิบายให้ชัดเจน พร้อมทั้งให้ผู้เรียนตั้งตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ให้ชัดเจนด้วย

2) การให้ความช่วยเหลือของผู้สอนสามารถทำได้โดยจัดลำดับการเรียนรู้หรือจัดลำดับงานให้แก่ผู้เรียนจากง่ายไปยาก ลดความซับซ้อนของกิจกรรมลงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น อาจจะใช้เทคนิคบัตรชี้แนะ (Cue cards) เช่น ให้ประโยคเว้นไว้ให้เติมในช่องว่าง หรือคำถามเพื่อให้เกิดถึงหลักการ มาช่วยเหลือหรือกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

3) การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึกปฏิบัติ อาจจะนำโดยการบอกใบ้ การแสดงท่าทาง หรือการให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง หรือการสอนซึ่งกันและกันเป็นการสลับบทบาทระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Schunk et al., 2008) และการทำงานเป็นกลุ่ม โดยอาจจะไม่มีผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหา โดยการเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กลุ่มตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา การให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกวิธีการดังกล่าว เป็นการฝึกทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง และทำให้ผู้เรียนมองเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างในขณะที่เราคิดว่าปัญหานั้นแก้ไขไม่ได้

4) การให้ข้อเสนอแนะผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเอง เช่น ส่งงานมาแล้ว ผู้สอนควรให้ข้อเสนอแนะผู้เรียนให้พัฒนางานหรือเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น นอกเหนือจากการให้ข้อเสนอแนะผู้สอนควรให้กำลังใจสำหรับงานที่อาจจะยังทำได้ไม่十全แต่หากจำนวนผู้เรียนมีมากอาจใช้วิธีให้ผู้เรียนได้ประเมินการทำงานของตนเองโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

5) การเพิ่มความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนเมื่อผู้สอนช่วยเหลือในระดับหนึ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้ว ผู้สอนลดระดับของการช่วยเหลือลงจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

6) การให้ผู้เรียนทำงานอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ทั้งการใช้เนื้อหาและวิธีการที่หลากหลายอันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือผู้เรียนเลือกในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เห็นได้ว่า เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เป็นภาพสะท้อนการช่วยเหลือของผู้สอนไปสู่ผู้เรียน บทบาทของผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยเตรียมการช่วยเหลือให้แก่ผู้เรียนในทุกรูปแบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ แนวทางการช่วยเหลือครอบคลุมทั้งทางวาจา คือ ชี้แนะ แนะนำ และชมเชย ส่วนการช่วยเหลือทางด้านวิธีการ คือ การจัดลำดับการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมาย การจัดกิจกรรมยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นต้น แนวปฏิบัติที่สำคัญอีก

ประการหนึ่ง คือ เมื่อผู้เรียนคนใดต้องการความช่วยเหลือมาก ผู้สอนจะต้องช่วยเหลือมากกว่าบุคคลอื่น ในขณะที่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไม่มาก หรือเริ่มจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจะต้องค่อย ๆ ถอดความช่วยเหลือลง จนกระทั่งผู้เรียนไม่ต้องการความช่วยเหลืออีกต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed) ผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ลักษณะสำคัญก็คือการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่เหมาะสมกับสภาพในขณะนั้นให้มากที่สุด(ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์, 2559, p. 169) เช่นงานวิจัยของดวงกมล สอนทอง (2556) ศึกษารูปแบบการสอนแบบสแกโฟลด์ที่ส่งเสริมจิตลักษณะฉันทะและความสามารถในการเขียนบทความเชิงวิชาการของนักศึกษา ใช้วิธีการสแกโฟลด์ตามแนวคิดของโรเซนชายและไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992) ประกอบไปด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างความน่าสนใจและให้อิสระในการฝึก ขั้นที่ 2 การใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนในการปรับบริบทในการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสร้างความคิดให้ชัดเจน ขั้นที่ 4 การตรวจสอบทบทวนความคิด ขั้นที่ 5 การลงมือเขียนตามผังมโนทัศน์ ขั้นที่ 6 การตรวจประเมินผลงานเพื่อการปรับปรุง

เทคนิคการคงอยู่ของพฤติกรรม

เทคนิคการคงอยู่ของพฤติกรรม หมายถึง การที่พฤติกรรมได้รับการปรับแล้วยังเกิดขึ้นอยู่เสมอ แม้ว่าจะถอดโปรแกรมการปรับพฤติกรรมออกไปแล้วก็ตาม ด้วยเทคนิควิธีการที่ทำให้พฤติกรรมคงอยู่ คือ การค่อยถอดพฤติกรรม (Fading) หมายถึง การค่อย ๆ ถอดสิ่งเร้าที่เป็นตัวชี้แนะให้บุคคลกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย (ประทีป จินี, 2540) กระบวนการค่อยถอดพฤติกรรมนั้นควรทำไปในขั้นตอนที่ค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้กระทบต่อพฤติกรรมเป้าหมาย โดยมีหลักในการค่อยถอดอย่างมีประสิทธิภาพคือ

1. ก่อนการถอดสิ่งเร้าหรือการชี้แนะ ควรให้มีการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายสม่ำเสมอก่อน
2. การค่อยถอดการชี้แนะหรือสิ่งเร้าที่ละน้อยหรือทีละขั้น ไม่ควรถอดแบบฉับพลัน เพราะจะทำให้มีผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย
3. ในกรณีที่มีสิ่งเร้าหรือชี้แนะหลายอย่างควบคู่กัน ควรค่อยถอดทีละอย่าง โดยถอดสิ่งเร้าที่มีผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายน้อยที่สุดก่อน เช่น การให้การชี้แนะด้วยท่าทางและคำพูดควบคู่กัน ควรค่อยถอดการชี้แนะด้วยท่าทางก่อนแล้วจึงค่อยถอดการชี้แนะด้วยการพูด

4. ในขณะที่ค่อยถอดการชี้แนะทีละขั้นนั้น ถ้ามีผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายหรือเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรยุติการถอดพฤติกรรมแล้วกลับไปสู่ขั้นการชี้แนะเดิม ก่อนที่จะมีการถอดพฤติกรรมนั้น จนกว่าการแสดงพฤติกรรมนั้นจะสม่ำเสมอ จึงค่อยถอดพฤติกรรมในขั้นนั้นอีกครั้ง

5.3 ประเภทของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ประเภทของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สามารถใช้ได้หลากหลายวิธี โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดกระทำให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ระหว่างดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ หน้าที่ของผู้สอนนั้นเน้นการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Alibali, 2006) (ชัยวัฒน์ บวรวิฒ นเศรษฐ์, 2559) (Northern Illinois University) (Rosenshine & Meister, 1992) (สริตา บัวเขียว, 2559, มกราคม-มิถุนายน) ได้แก่

1) การตั้งคำถาม (Questions) การเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม ผู้สอนสามารถใช้เพื่อการท้าทาย (Challenge) ให้กับผู้เรียนด้วยคำถาม มีเป้าหมายเพื่อฝึกการคิดในระดับสูง (Higher-Order Thinking) จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหรือดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบคำถาม โดยลักษณะของคำถามมีทั้งแบบที่ถามแคบๆ ใช้เวลาทำเสร็จภายในไม่กี่นาที ไปจนถึงโจทย์ใหญ่ที่ต้องทำเป็นโครงการใช้เวลาทั้งภาคเรียน ส่วนผลลัพธ์ในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนในการชี้นำ และสร้างโครงโดยการตั้งคำถามหรือให้ความท้าทาย ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ตั้งเป้าหมายสำหรับตั้งคำถาม ลักษณะของคำถามโดยทั่วไปก่อน เช่น ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน ทำไม และอย่างไร อาจจะเริ่มต้นด้วยลักษณะคำถามทั่วไปก่อน แล้วค่อยๆ เพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในสังคมหรือไม่ เกิดขึ้นบ่อยแค่ไหน จากสาเหตุใด เกิดผลอะไร หรือ ทฤษฎีมีความชัดเจนตามความเป็นจริงและตามข้อสังเกตเพียงใด ใช้ทำนายหรืออธิบายปรากฏการณ์ได้แม่นยำเพียงใด มีความสัมพันธ์กับทฤษฎีอื่นๆ อย่างไร (วิจารณ์ พานิช, 2559)

2) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง (Charts) หรือ แผนภาพ (Diagrams) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในหัวข้อนั้น ๆ ให้เห็นกระบวนการ หรือ ผังงาน หรือ โครงเรื่อง ของภาระงานนั้น ๆ โดยสามารถใช้ได้ในช่วงต้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของสิ่งที่จะได้เรียนรู้ ใช้ระหว่างการจัดการเรียนรู้สำหรับการนำเสนอด้วยภาพซึ่งสามารถให้เข้าใจได้ง่าย การเลือกใช้แผนผังแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ผังมโนทัศน์ ผัง

ลำดับขั้นตอน ผังกางปลา ผังวัฏจักร ผังวงกลมซ้อนหรือเว้าไดอะแกรม ผังวีไดอะแกรม และผังพล็อตไดอะแกรม

3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ การสื่อสารบอกให้ผู้เรียนทราบว่าอะไรที่สามารถทำได้สำเร็จแล้ว อะไรที่ยังไม่สำเร็จ และอะไรที่ผู้เรียนต้องทำต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในความก้าวหน้าของตนเอง ควรมีการกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับไวล่วงหน้าว่าเป็นขั้นตอนในการทำงานร่วมกัน เพื่อรับทราบยอมรับและเตรียมตัว ดีที่สุดคือให้ทันทีหลังจากกิจกรรมจะได้ไม่ลืมรายละเอียด

4) การอธิบาย (Explanations) คือ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดของตนเองได้ เช่น การอธิบายว่าภาระงานนี้มีกระบวนการอย่างไร

5) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น โดยมักใช้คู่กับเทคนิคการอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนร่วมหรือมโนทัศน์ของสิ่งที่ต้องการอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น เหมาะกับเรื่องที่เป็นวิธีการหลักการ หรือความรู้ที่เข้าใจได้ยาก การยกตัวอย่างประกอบจะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

6) การสาธิต (Demonstration) มักใช้ประกอบกับการบรรยาย โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต (ทีศนา แคมมณี, 2551) เนื่องจากฐานความเชื่อที่ว่าบุคคลเรียนรู้ได้ดีจากการเห็นมากกว่าการได้ยิน การปฏิบัติให้ดูและการพูดไปด้วยจะทำให้เห็นผลลัพธ์ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ

7) การกระตุ้นความคิด (Prompts) การให้คำแนะนำด้วยท่าทาง หรือภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้นึกถึงความรู้เดิม การกระตุ้นด้านท่าทาง ได้แก่ การชี้ การผงกศีรษะ กระพริบตา ส่วนการกระตุ้นด้านภาษา ได้แก่ คำพูด การบอกเล่า การตั้งคำถาม ตัวอย่างคำพูด เช่น ทำเลยหยุดก่อน ปุ่มไหนที่กดเพื่อหาภาพ หรือบอกมาได้ไหมว่าทำไมตัวละครจึงทำแบบนั้น หากเป็นการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือหรือบทความ การกระตุ้นคิดสามารถทำได้โดยให้ผู้เรียนระบุหัวข้อที่อ่านโดยการเขียนคำหรือประโยค 2-3 ประโยคที่เป็นไอดีสำคัญหรือคำที่สะท้อนความสำคัญในหัวข้อนี้ (Rosenshine & Meister, 1992) อีกทั้ง Palincsar 1987 นำเสนอวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคการกระตุ้นคิด ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก เมื่ออ่านบทความแล้วผู้เรียนสามารถระบุประโยคที่เป็นหัวข้อหลักได้ ขั้นที่สอง หากไม่มีประโยคที่เป็นหัวข้อ ให้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลใน

หัวข้อนี้ และยังนำเสนอ 3 กฎหลักของการกระตุ้นคิด คือ การปล่อยข้อมูลที่ไม่สำคัญออกหรือไม่เกี่ยวข้องออกไป การที่ผู้สอนนำเสนอขั้นตอนหรือหัวข้อ และการข้ามข้อมูลที่ซ้ำซ้อน

8) การพูดความคิดออกมาดังๆ (Think aloud) ส่วนใหญ่เทคนิคนี้ถูกใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านภาษา คือ การให้ผู้เรียนพูดความคิดของตนออกมาดัง ๆ สามารถใช้ได้ทั้งขณะปฏิบัติงาน หรือให้พูดทันทีภายหลังจากการปฏิบัติงาน การคิดดังๆ สามารถใช้เชื่อมโยงกับความรู้อะไรสักอย่างในการแก้ไขปัญหา ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับจากความคิดดังกล่าวได้อีกด้วย โดยเทคนิคนี้สามารถเริ่มต้นที่ผู้สอนทำให้อย่างเป็นตัวอย่างสำหรับผู้เรียนที่เริ่มต้น ให้ผู้เรียนได้สังเกตผู้สอน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีความเชี่ยวชาญ ตัวอย่างเทคนิคการกระตุ้นคิดในการเรียนรู้กลยุทธ์ในการอ่าน การพูดจำแนกสิ่งที่ยากการรวบรวมข้อมูลต่างๆที่มีความสำคัญ และการคิดล่วงหน้า

9) การบอกเป็นนัย (Cue) อาจทำได้โดยการใช้บัตรชี้แนะ (Cue Cards) เป็นลักษณะของบัตรที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การให้คำศัพท์ที่ยากโดยเว้นที่ให้เติมในประโยค การให้สูตรทางคณิตศาสตร์ หรือการให้หลักการในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการให้ความคิดรวบยอด ในการประยุกต์ใช้บัตรชี้แนะในลักษณะการเติมคำตอบ ผู้สอนอาจจะเว้นที่ว่างสำหรับคำตอบ เช่น เป้าหมายของฉันคือ... ซึ่งเมื่อผู้เรียนเพิ่มความรับผิดชอบในตนเองสูงขึ้นจะสามารถใช้บัตรชี้แนะด้วยการตั้งคำถามด้วยตนเองได้

10) เทคนิคแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) เป็นเทคนิคการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มส่งผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายงานแบบเดียวกัน มาเรียนรู้ด้วยกัน วางแผน และนำกลับไปที่กลุ่มเดิมของตนเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่ตนได้รับผิดชอบไปสู่สมาชิกของกลุ่มตัวเอง โดยมีวิธีการดังนี้ แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ มีความแตกต่างหลากหลายทางความสามารถ ผู้สอนแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ เท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาหัวข้อเฉพาะคนละ 1 หัวข้อ ดังนั้นภายในกลุ่มจะได้เนื้อหาไม่ซ้ำกัน ผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อใดจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมาย สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันก็จะเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนในหัวข้อที่ตนได้ไปศึกษามาและเมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเอง เพื่อผลัดกันถ่ายทอดความรู้ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่นในฐานะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ให้สมาชิกในกลุ่มฟังสมาชิกทุกคนจะได้เรียนรู้ทุกหัวข้อครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย

11) การบอกใบ้ (Hint) เป็นลักษณะของการให้คำแนะนำ หรือคำชี้แนะ ที่ไม่ได้บอกหรืออธิบายโดยตรง แต่ใช้ลักษณะของการบอกใบ้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการไปตามภารกิจนั้น เช่น ให้ผู้เรียนก้าวเท้าหนึ่งมาข้างหน้า หรือ การเติมน้ำก่อนเติมกรด แล้วแต่หัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้

12) การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps) สามารถเป็นได้ทั้งยุทธศาสตร์การสอนและเครื่องมือเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินผลผู้เรียนว่าได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550) โดยการทำแผนที่ความคิดผู้สอนสามารถมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ หรือผู้สอนอาจจะขึ้นโครงสร้างให้ผู้เรียนได้เติมต่อความรู้ หรืออาจให้ผู้เรียนทำแผนผังด้วยตนเองเกี่ยวกับความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

ผู้สอนสามารถนำวิธีการที่หลากหลายเหล่านี้มาใช้เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เริ่มแรกผู้สอนอาจมีบทบาทเป็นผู้ทำให้ดู จากนั้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง หรืออาจใช้การเรียนรู้เป็นกลุ่ม จนกระทั่งผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจึงลดความช่วยเหลือลง การมีผู้ช่วยสอนในชั้นเรียนสามารถทำหน้าที่ได้ใกล้เคียงกับอาจารย์ผู้สอนในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ดี โดยในต่างประเทศมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในการพัฒนาผู้ช่วยสอน เช่น งานวิจัยของ จูลี่ เรดฟอร์ด (Radford, 2014) ศึกษาบทบาทของอาจารย์ผู้ช่วยสอนผ่านฐานการช่วยเหลือในการแก้ปัญหา วิธีการสำคัญสำหรับการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยนำเทคนิคการค่อย ๆ นำความช่วยเหลือออกไป (Fading) เมื่อผู้เรียนสามารถเริ่มแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ และเน้นการให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ลักษณะงานวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ประกอบด้วยชั้นมัธยมศึกษาและชั้นประถมศึกษา อาจารย์ผู้ช่วยสอนใช้วิธีการเป็นตัวแบบ (Model) ในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์สำหรับชั้นมัธยมศึกษา ยังได้ศึกษาบทบาทของอาจารย์ผู้ช่วยสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยังคงใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ฐานแนวคิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการวิเคราะห์การสนทนา โดยเน้นบทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่ออาจารย์ผู้ช่วยสอน ผู้วิจัยได้สรุปบทบาทการช่วยเหลือและการตอบสนองระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ผู้ช่วยสอนออกมาเป็นโมเดลได้ 3 องค์ประกอบ 1) อาจารย์ผู้สอนเข้ามาช่วยแก้ไข (Repair) สถานการณ์กรณีที่ผู้เรียนใช้คำถามที่ยากจนกระทั่งอาจารย์ผู้ช่วย

ไม่สามารถตอบคำถามได้ อาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าแก้ไขสถานการณ์ทันที 2) การสนับสนุน (Support) อาจารย์ผู้สอนให้การสนับสนุนและคำแนะนำอาจารย์ผู้ช่วยสอน 3) การแก้ปัญหา (Heuristic) อาจารย์ผู้สอนสร้างให้อาจารย์ผู้ช่วยสอนสามารถแก้ไขปัญหา โดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การกระตุ้นให้ระลึกได้ถึงกลยุทธ์ที่สำคัญเมื่อถึงเวลาที่ต้องแก้ปัญหา และการใช้ฐานการช่วยเหลือโดยการตั้งคำถาม จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า อาจารย์ผู้ช่วยสอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพได้

เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Social Constructivism ได้แก่ เครื่องมือสื่อสารทางไกล เช่น การใช้อีเมล (E-mail) และอินเทอร์เน็ต ช่วยเป็นสื่อกลางสำหรับการสนทนาอภิปราย แก้ปัญหาที่มีปฏิสัมพันธ์ที่นำไปสู่การสร้าง ความหมายทางสังคม ผู้เรียนสามารถสนทนากับผู้เรียนอื่นๆ ผู้สอนที่อยู่ไกลจากชั้นเรียนยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีรูปแบบแตกต่างกันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น การใช้โปรแกรมการเรียนบนเครือข่าย ช่วยทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนของผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้เหมือนร่วมเรียนอยู่จริง ซึ่งสามารถตอบสนองได้ในทันที สถานการณ์จำลองสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (สุมาลี ชัยเจริญ, 2554)

ดังนั้นในปัจจุบันเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน ทั้งในลักษณะของเครื่องมือสื่อสารทางไกล เช่น การใช้อีเมล (E-mail) กระดานสนทนา (Web board) เฟซบุ๊ก (Facebook) โปรแกรมไลน์ (Line) และโปรแกรมสไกป์ (Skype) เป็นต้น นอกจากนั้นการเรียนการสอนในระบบเครือข่าย (Web-based Learning) การจัดตั้งเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วย (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557) สำหรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีเข้ามามีการช่วยเหลือ สามารถกระทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1) การสร้างบทเรียนในการเรียนรู้ (Lesson Plan) สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งมัลติมีเดีย เว็บไซต์ หรือการตอบคำถามออนไลน์ 2) การสร้างเกมส์คำถามออนไลน์ (Online Quizzes) 3) การสร้างกล่องข้อความโต้ตอบ (Interactive Visualizations) 4) การใช้เพื่อนประเมินเพื่อน (Peer Assessment) 5) การติวผ่านออนไลน์ (Online Tutorials) 6) ผู้เรียนตอบโต้ผ่านระบบ (Learner Response System)

5.4 เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มีการถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล จำนวน 6 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยในประเทศ จำนวน 2 เรื่อง และงานวิจัยต่างประเทศ อีก 4 เรื่อง (เอื้ออารี จันทร, 2557) (ฐิติมา ช่างชัย, 2558) (Tuckman, 2007) (Raes et al., 2011) (Azevedo, Cromley, & Seibert, 2004) (Mamun, 2020) หากพิจารณาเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ไปใช้พัฒนาตัวแปรตาม ใน 3 ประเภท ได้แก่ การพัฒนาทางปัญญา (Cognitive) การพัฒนาทางด้านจิตใจ (Affective) การพัฒนาทางด้านทักษะ (Skills) พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นไปที่การพัฒนาทางด้านทักษะ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสื่อสาร การพูดการเขียน ส่วนการพัฒนาทางด้านจิตใจ พบตัวแปรตาม คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การกำกับตนเอง และการควบคุมตนเอง ส่วนทางด้านปัญญา คือ การพัฒนาทักษะการคิด

หากจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่นิยมใช้ในการศึกษาทางไกล พบว่า ส่วนใหญ่ใช้พัฒนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะของระบบการศึกษาทางไกลส่วนใหญ่ที่ใช้ คือ การสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยยังไม่พบบางงานวิจัยในลักษณะของการออกอากาศสดและการมีผู้ช่วยสอน ส่วนประเภทของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ถูกนำมาใช้ในระบบการศึกษาทางไกล หรือลักษณะการเรียนรู้แบบออนไลน์ใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้เรียน ๗ รู้จากสื่อที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการช่วยเหลือผ่านการดูแอนิเมชันหรือกล่องให้ความช่วยเหลือในระบบที่จะทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้เรียน และให้คำอธิบายเพิ่มเติม หรือชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ อีกทั้งในมิติของการมีปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยมักใช้การจัดตั้งกระดานสนทนาออนไลน์ การเรียนรู้จากการตั้งคำถามของผู้เรียน และการนัดพบกับผู้เรียนออนไลน์ในแต่ละสัปดาห์ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้วิธีการรายการตรวจสอบตนเอง (Checklists) เพื่อตรวจสอบว่าตนเองดำเนินการเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่ในขั้นใด

โดยเฉพาะงานวิจัยของแซนเวได้ และคณะ (Azevedo et al., 2004) ศึกษากลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือการปรับตัว (Adaptive Scaffolding) ที่มีผลต่อการกำกับตนเองของเรียนรู้ผ่านการสื่อหลายมิติ (Hypermedia) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 51 คน ลักษณะของงานวิจัยเชิงทดลอง แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะของตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ กลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือการปรับตัว (Adaptive Scaffolding) กลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือ (Fixed Scaffolding) และ การใช้การสอนแบบปกติไม่ใช้ฐานการช่วยเหลือ (No Scaffolding) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มกลยุทธ์ฐานการช่วยเหลือการปรับตัว โดยให้มีกระบวนการ

ตั้งเป้าหมาย และได้รับความช่วยเหลือจากติวเตอร์ (Tutor) เพื่อช่วยแสดงบทบาทต่าง ๆ ในแง่มุมของการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ การควบคุมให้เกิดความเข้าใจในสิ่งใหม่ การจัดลำดับความยากง่ายของงาน มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองได้ดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ

งานวิจัยของ Mamun, Lawrie & Wright (2019) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในการเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการสืบเสาะหาความรู้เป็นฐานในการเรียนรู้ ลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยหลัก POEE ประกอบด้วย (Predict: P) การเริ่มต้นในการให้ผู้เรียนทำในสิ่งที่น่าตื่นเต้นและทำนายสิ่งต่างๆ ก่อน (Observe: O) การสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์ การตรวจสอบ (Explain: E) การอธิบายการให้เหตุผล และ (Evaluate: E) การประเมินผล การทำให้กระจ่างชัดและการให้มุมมองสะท้อนกลับ ผลการจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้กับการสร้างโมดูลการเรียนรู้ พบว่า สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ผ่านการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม อีกทั้งสามารถนำตนเองไปสู่การแก้ปัญหาได้ (Mamun, 2020)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ผู้สอนในกลุ่มวิชาภาษาไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่า เทคนิคที่ผู้สอนใช้ทุกคน ได้แก่ การแบ่งบทเรียนการเรียนรู้ออกเป็นส่วย่อย ๆ โดยผู้สอนจัดเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปส่ายาก ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การอธิบาย และการให้คำชี้แนะ เป็นหลัก ส่วนเทคนิคที่ใช้รองลงมา คือ การใช้แผนผังความคิด/แผนผังมโนทัศน์ เพื่อให้เห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงการใช้เครื่องมือเสริมในลักษณะของการเว้นที่ว่างให้ตอบคำถามโดยไม่บอกคำตอบก่อนทั้งหมด เพื่อกระตุ้นการคิดของผู้เรียน ส่วนในรายวิชาที่ต้องฝึกฝนทักษะ การได้ลงมือปฏิบัติ ผู้สอนจะมีการสาธิตหรือลงมือปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนดูก่อนจากนั้นเมื่อผู้เรียนลองฝึกปฏิบัติ ถ้าผู้เรียนคนใดยังปฏิบัติได้ไม่ดีนัก ผู้สอนก็จะให้ข้อเสนอแนะ กำลังใจ หรือการใช้ผู้ช่วยสอนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ส่วนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ยังไม่ปรากฏผู้สอนที่นำมาใช้ คือ การจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถเพื่อการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และลักษณะของการลดระดับของการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือปฏิบัติงานได้แล้ว

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยเล็งเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งเป็นตัวแปรในมิติด้านจิตใจ และการใช้พัฒนากลุ่มตัวอย่างที่เป็นารจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล ในลักษณะของการ

ออกอากาศสดและการมีผู้ช่วยสอน ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยในลักษณะนี้มาก่อน และนำระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) มาเป็นสื่อเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ตัวแปรจัดกระทำในงานวิจัยนี้ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ และผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ตัวแปรตาม คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งมีฐานคิดแบบนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม ให้ความสำคัญกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มองว่ามนุษย์เป็นผู้มีความสามารถและเสรีภาพที่จะตัดสินใจ มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและด้วยวิธีการที่ตนเองพึงพอใจ (ทิตนา แหมมณี, 2551) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2543)

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดขึ้นได้โดยกระบวนการ 2 ส่วน คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน (Brockett & Hiemstra, 1991) ภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความรู้เชิงสังคมที่ว่าวัฒนธรรมและสังคมมีอิทธิพลต่อการสร้างเชาวน์ปัญญา และมีภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแก่ผู้เรียนก่อน เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้จึงค่อยถอดความช่วยเหลือและพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะยังคงอยู่กับผู้เรียนต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากการนิยามความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถสรุปและสังเคราะห์จากนิยามได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และคุณลักษณะของบุคคล ดังนั้นจึงนำมาสู่งานวิจัยที่ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้แนวคิดของกุกลิเอลมินิ (Gugliemino, 1978) ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่นำตนเองได้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ (Knowles, 1975) ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถใน

เชิงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เป็นลำดับขั้นตอน และ 3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick, 2004) ซึ่งเน้นลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล

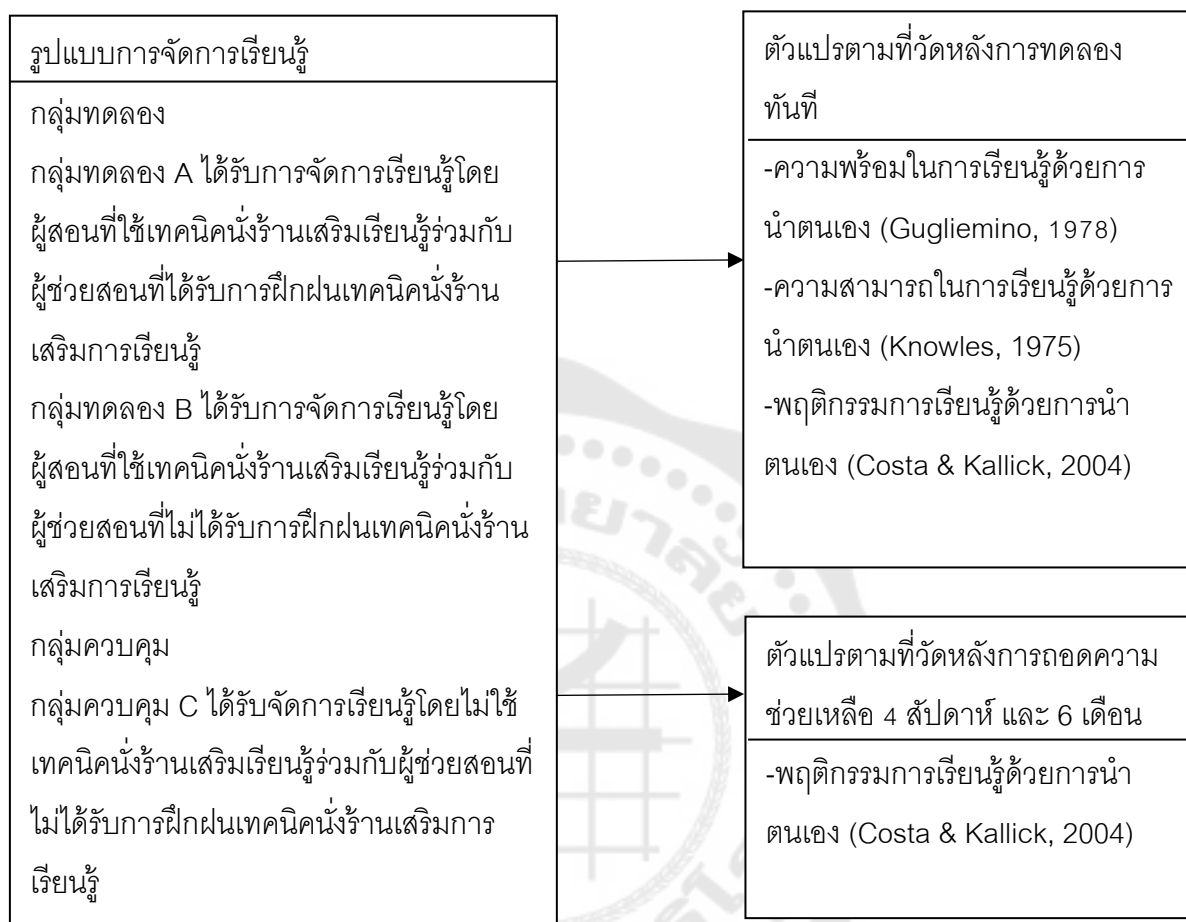
สำหรับตัวแปรจัดกระทำที่ได้นำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ มีพื้นฐานแนวคิดจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของไวท์ฮอตสกี (Vygotsky) โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism) ที่มีผลต่อการพัฒนาด้านความรู้ปัญญาของบุคคล สำหรับการจัดการเรียนรู้ของไวท์ฮอตสกี นำแนวคิดของพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) และเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) โดยมีขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานของวูด บรูเนอร์ และโรส (Wood et al., 1976, p. 98) โรเซนดซ์ชาย และ ไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992) ศูนย์การพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ (University, 2017) พบขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ คือ 1) การสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดขึ้น 2) การให้ความช่วยเหลือโดยจัดลำดับการเรียนรู้จากง่ายไปยาก 3) การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การให้ข้อเสนอแนะผู้เรียน 5) การเพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้เรียนเมื่อช่วยเหลือไประดับหนึ่ง 6) การให้ผู้เรียนทำงานอย่างอิสระ ส่วนประเภทของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วย การตั้งคำถาม (Questions) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การอธิบาย (Explanations) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) การสาธิต (Demonstration) การกระตุ้นความคิด (Prompts) การพูดความคิดออกมาดังๆ (Think aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) การบอกใบ้ (Hint) การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่า เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนได้จริงในระบบชั้นเรียนปกติ และถูกนำมาใช้ในระบบการศึกษาทางไกลมาแล้ว โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือการเรียนออนไลน์ ผู้สอนสร้างเว็บไซต์หรือโปรแกรมให้ผู้เรียนเข้ามาใช้งานผ่านระบบ เพิ่มเครื่องมือการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนผ่านช่องทางกล่องข้อความสนทนาหรือการตั้งโปรแกรมตอบคำถาม (Raes et al., 2011) (สนธิ ตีเมืองชัย, 2552) เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา เน้นเรื่องของการพัฒนาภาษา คณิตศาสตร์ และการแก้ไขปัญหา (Radford, 2014) (รวี ศิริบริษายกร, 2558) แต่ก็มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สามารถพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์

(Affective) ได้ เช่น พัฒนาการกำกับตนเอง (Self-regulated Learning) (Azevedo et al., 2004) การผลัดวันประกันพรุ่ง (Tuckman, 2007)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย พบว่า งานวิจัยที่นำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน ปกติ แต่ใช้กระบวนการของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เน้นวิธีการตั้งเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของงาน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา (Ley et al., 2010) ส่วนงานวิจัยที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้กับการศึกษาทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต (สนธิ ตีเมืองชัย, 2552) (Raes et al., 2011) แต่ยังไม่มีการนำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกลแบบออกอากาศสด และลักษณะของการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ช่วยสอน (TA) ส่วนงานวิจัยที่พัฒนาผู้ช่วยสอนยังมีการศึกษาเพียงลักษณะของผู้สอนกับผู้ช่วยสอนอยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน กระบวนการวิจัยเน้นเทคนิคการสาธิต และการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (Radford, 2014)

จากการทบทวนแนวคิดและสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ 1 โดยมีตัวแปรจัดกระทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้โดยผู้สอนกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง A ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง B ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้และกลุ่มควบคุม C ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)
2. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

เสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการตามรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล
6. จัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ ในระบบการศึกษาทางไกล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำปาง อุตรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา สุราษฎร์ธานี สมุทรปราการ ชลบุรี เพชรบุรี และอยุธยา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 418 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (คน)
เชียงใหม่	66
นครสวรรค์	18
ลำปาง	14
อุตรธานี	30
ขอนแก่น	60

ตาราง 2 จำนวนประชากร (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (คน)
นครราชสีมา	67
สงขลา	55
สุราษฎร์ธานี	31
สมุทรปราการ	26
ชลบุรี	28
เพชรบุรี	14
อยุธยา	9
รวม	418

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในระบบการศึกษาทางไกล ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากพื้นที่ภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยเหตุผลในเรื่องจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในหน่วยการเรียนรู้ของภาคนี้มีจำนวนเหมาะสมกับการทดลอง หน่วยการเรียนรู้ที่มีจำนวนผู้เรียนน้อยที่สุดมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับการทดลอง และเพื่อจำกัดความแตกต่างทางด้านภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างให้มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วยผู้เรียนจากหน่วยการเรียนรู้ 3 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี จากนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีจับสลากหน่วยการเรียนรู้เข้าสู่กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง A หน่วยการเรียนรู้ นครราชสีมาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง B หน่วยการเรียนรู้ขอนแก่นได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ และกลุ่มควบคุม C หน่วยการเรียนรู้อุดรธานีได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติโดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

แต่เนื่องจากการจัดห้องเรียนของหน่วยการเรียนรู้นครราชสีมาและขอนแก่น ได้แยกห้องเรียนปลายทางออกเป็น 2 ห้องเรียน ตามจำนวนผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างมา 1 ห้องเรียน โดยคัดเลือกตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่หน่วยการเรียนรู้อุดรธานีมีเพียงห้องเรียนเท่านั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวนกลุ่มละ 30 คน รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนผู้เรียน (คน)
กลุ่มทดลอง A	นครราชสีมา	30
กลุ่มทดลอง B	ขอนแก่น	30
กลุ่มควบคุม C	อุดรธานี	30

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีจำนวนกลุ่มละ 30 คน และสำหรับในกลุ่มควบคุม C ผู้วิจัยจะได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ไปใช้จัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมหลังจากดำเนินการทดลองแล้วเสร็จ เพื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกับกลุ่มทดลอง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปร และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือวัดที่เป็นแบบวัดจำนวน 3 ฉบับ คือ แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แบบวัดความสามารถในการนำตนเอง และแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ใช้ในงานวิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ของ สุจินดา ประเสริฐ (2554) โดยในแต่ละมิติของแบบวัดมีรายละเอียดดังนี้

แบบวัด 1 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ลักษณะแบบวัด เป็นการวัดที่ให้ผู้เรียนประเมินการรับรู้ของตนเอง ใน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งอนาคต และความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้ พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ

วิธีการและเกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” เป็นข้อความทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับข้อความในทางบวกถ้าตอบ “จริง” ให้ 5 คะแนน “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน “ไม่แน่ใจ” ให้ 3 คะแนน “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และ “ไม่จริง” ให้ 1 คะแนน ส่วนคำถามในทางลบจะให้คะแนนในทางกลับกัน

การแปลความหมายคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

ตัวอย่าง แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ก. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นแสวงหาคำตอบ จนกว่าจะคลายข้อสงสัยของตนเองในการเรียนรู้ให้ได้

.....				
จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัด 2 แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ลักษณะแบบวัด เป็นการวัดที่ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีความมั่นใจในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมี 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้ มาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ

วิธีการและเกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” และ “ไม่จริง” เป็นข้อความทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับข้อความในทางบวกถ้าตอบ “จริง” ให้ 5 คะแนน “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน “ไม่แน่ใจ” ให้ 3 คะแนน “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และ “ไม่จริง” ให้ 1 คะแนน ส่วนคำถามในทางลบจะให้คะแนนในทางกลับกัน

การแปลความหมายคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

ตัวอย่าง แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ก. ข้าพเจ้าสามารถสืบค้นความต้องการที่แท้จริงในการเรียนรู้ของตนเองได้

.....				
จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัด 3 แบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ลักษณะแบบวัด เป็นการวัดที่ผู้เรียนประเมินการแสดงออกของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยการดำเนินการอย่างเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง มาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 46 ข้อ

วิธีการและเกณฑ์การให้คะแนน ลักษณะมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” และ “ไม่จริงเลย” เป็นทั้งข้อความทางบวกและทางลบ สำหรับข้อความทางบวกการให้คะแนนคำตอบ คือ จริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย เป็นคะแนน 6 คะแนน ถึง 1 คะแนนตามลำดับ ส่วนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันจาก 1 คะแนน ถึง 6 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ

ตัวอย่าง แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ก. ข้าพเจ้าไม่ล้มเลิกความตั้งใจง่าย ๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย	ไม่จริงเลย

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือของแบบวัด

1. ผู้วิจัยใช้แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ใช้ในงานวิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ของ สุจินดา

ประเสริฐ (2554) ทั้งฉบับเพราะมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สูง และใช้วัดกับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน

2. ผู้วิจัยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลของ หน่วยการเรียนรู้นครราชสีมา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของ เครื่องมือโดยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ผลที่เกิดขึ้น คือ แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับเท่ากับ .92 แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเท่ากับ .92 และแบบวัด พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเท่ากับ .91 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริม เรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ในรายวิชานวัตกรรมและสัมพันธภาพทางสังคม จำนวน 45 ชั่วโมง ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ส่วนในชั่วโมงการเรียนรู้ที่เหลือเป็นช่วงเวลาของการสอนแบบปกติที่ใช้ วิธีการถอดความช่วยเหลือตามหลักการของการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อวัดการคงอยู่ของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิด ในงานวิจัย และการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักๆ ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นของการกระตุ้นความสนใจ ให้แก่ผู้เรียน การสร้างสัมพันธภาพ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน การชี้ให้เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ และการทบทวนบทเรียนในครั้งที่ผ่านมา

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นขั้นของการใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและวัตถุประสงค์ใน รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการสรุปผลการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผ่านเครื่องมือ เช่น แผนผังความคิด และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2. การสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ให้การสัมภาษณ์รายบุคคล แบบมีโครงสร้าง จำนวน 4 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้สอนในสำนักการศึกษาทั่วไปที่มีประสบการณ์สอนในระบบการศึกษาทางไกลอย่างน้อย 1 ปี ขึ้นไป ซึ่งผู้ที่จะทำการสอนในระบบการศึกษาทางไกลได้นั้น ถูกคัดเลือกมาจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว จึงเป็นการคัดกรองคุณสมบัติการสอนได้ระดับหนึ่ง ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้สอนมากลุ่มวิชาละ 1 คน ประกอบด้วยผู้สอนกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

ตัวอย่าง ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เทคนิค/วิธีการใดบ้างที่ใช้จัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

ลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร

ลักษณะของการนำเทคโนโลยีช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาทางไกล

ผู้สอนใช้วิธีการใดเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

บทบาทของผู้ช่วยสอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

วิธีการคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ

2. ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ปรับปรุงจากความคิดเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทางด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และพิจารณาการใช้ภาษา จากนั้นดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ ซึ่งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปประเด็นการแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปประเด็นการแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
1. เพิ่มเทคนิคการสอน เช่น Flip Classroom	✓		
2. เพิ่มวิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น บทบาทสมมติ หรือ โต้วาที	✓		
3. เพิ่มสื่อในห้องเรียนออนไลน์ เช่น Ed Puzzle Mind Map ใน Power Point หรือ Application	✓		
4. เพิ่มกิจกรรมที่ใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ		✓	
5. วิเคราะห์ทฤษฎีของไวทือตสกี สรุปกลับกรองเป็นของตนเอง			✓
6. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เห็นเป็นภาพ			✓
7. จัดทำแบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้			✓

3. ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 คน เพื่อทดสอบความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และพิจารณาการใช้ภาษาของผู้สอน โดยได้รับข้อคิดเห็นจากผู้เรียน และผู้วิจัยเองในฐานะผู้สอนได้ฝึกทดลองใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เมื่อพบจุดบกพร่องต่างๆ ก็นำมาพัฒนา หรือปรับปรุงแก้ไขให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง (Nonequivalent group pretest-posttest design) เป็นแบบแผนการทดลองที่มีลักษณะการสุ่มสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง แต่ต่างกันตรงที่แบบแผนการทดลองนี้ ไม่มีการกำหนดตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่แล้วในสภาพปกติ (Infact Group) ไม่สามารถทำการสุ่มผู้เรียนในห้องเรียนต่างๆ เพื่อกำหนดกลุ่มทดลอง-ควบคุมได้ (Donald & Julian, 1966) (ชูศรี วงศ์รัตนะ & องอาจ นัยพัฒน์, 2551)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการก่อนทดลอง ขั้นตอนดำเนินการทดลอง และขั้นตอนติดตามการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนเตรียมการก่อนทดลอง

ระยะที่ 1 การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ คือ

1.1 ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ ลักษณะเฉพาะของระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง

1.2 สัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล โดยประเด็นการสัมภาษณ์ผู้สอน ได้แก่ ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ใช้จัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล กลวิธีการสอน การประเมินผู้เรียน ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้สอนกับผู้ช่วยสอน บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยสอน และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ เพื่อนำข้อมูลมาออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.3 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร และผลการสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล

1.4 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.5 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ประกอบด้วยชาย 5 คน และหญิง 5 คน

1.6 จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอนและผู้ช่วยสอน ซึ่งเป็นเอกสารสำหรับผู้สอนและผู้ช่วยสอนใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วยหลักการ/แนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ แผนการสอน บทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้ช่วยสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

1.7 ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ช่วยสอน ไปฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อให้ผู้ช่วยสอนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำเทคนิคการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ไปใช้ได้ โดยดำเนินการฝึกฝนผู้ช่วยสอนในกลุ่มทดลอง A ผู้ช่วยสอนจะได้รับการฝึกการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พร้อมทั้งเรียนรู้แผนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ช่วยสอนได้ทราบและสามารถปฏิบัติตามแผนการจัดการ

เรียนรู้ได้ เมื่อผู้สอนดำเนินการสอนถึงขั้นตอนต่าง ๆ ผู้ช่วยสอนควรมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนนั้นอย่างไร

ขั้นตอนการทดลอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2.1 การวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ด้วยแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 3 มิติ นำผลคะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

2.2 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยดำเนินการกับกลุ่มทดลอง A ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง B ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ และกลุ่มควบคุม C จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปกติโดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ตามแผนที่วางไว้ จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง และหลังจากนั้นใช้วิธีการสอนแบบปกติเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการถอดความช่วยเหลือ

2.3 เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal) เพื่อผู้เรียนจะได้ตรวจสอบตนเอง อีกทั้งผู้วิจัยสามารถดูการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผ่านการเขียนเกี่ยวกับตนเองของผู้เรียน

2.4 หลังสิ้นสุดกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแต่ละด้านทันที พร้อมทั้งใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ วิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่มผู้เรียนในกลุ่มทดลอง A ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ในกลุ่มทดลอง B ใช้การสัมภาษณ์ผ่านทางระบบสไกป์ และการสัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนในกลุ่มทดลอง A อีกทั้งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้ในแต่ละครั้งด้วย

ขั้นตอนติดตามการทดลอง

ระยะที่ 3 การติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองภายหลังการถอดความช่วยเหลือ

3.1 การถอดความช่วยเหลือ (Fading) การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทั้งหมดจำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง หลังจากการทดลองการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เมื่อผู้ช่วยสอนพบว่าผู้เรียนสามารถทำงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองโดยไม่ต้องความช่วยเหลือ ผู้สอนหลักและผู้ช่วยสอนถอดความช่วยเหลือออกจากผู้เรียน โดยระยะเวลาหลังจากการทดลองผู้สอนและผู้ช่วยสอนไม่ใช่เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เป็นการสอนแบบปกติเพื่อสังเกตผู้เรียนว่า ภายหลังการถอดความช่วยเหลือยังสามารถคงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองภายในรายวิชาได้หรือไม่

3.2 เมื่อระยะเวลาผ่านไป 4 สัปดาห์ ผู้เรียนทำแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอีกครั้ง ซึ่งก็คือครั้งที่ 15 ของการเรียนรู้ในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เพื่อติดตามการคงอยู่ของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ วิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่มผู้เรียนในกลุ่มทดลอง A ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผ่านทางระบบสไกป์ในกลุ่มทดลอง B และการสัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนในกลุ่มทดลอง A

3.3 เมื่อระยะเวลาผ่านไป 6 เดือน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอีกครั้ง และใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ วิธีการสัมภาษณ์ผ่านระบบเสียงในกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B เพื่อวัดการคงอยู่ของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ภายหลังจากที่ผู้เรียนสิ้นสุดการเรียนรู้ในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคมในภาคเรียนนั้น ซึ่งผู้เรียนได้เข้าสู่ช่วงเวลาการเรียนในภาคการศึกษาถัดไปในรายวิชาอื่นๆ รวมถึงการที่ผู้เรียนได้ไปฝึกปฏิบัติงานในร้านสะดวกซื้อด้วย สรุปขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังภาพประกอบ 4

ขั้นเตรียมการก่อนการทดลอง

ระยะที่ 1 การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
2. สัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล
3. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
4. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ
5. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นดำเนินการทดลอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

1. ผู้วิจัยฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ให้ผู้ช่วยสอน และนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ช่วยสอนไปฝึกฝน
2. วัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา
3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
4. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ให้ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)

ขั้นติดตามการทดลอง

ระยะที่ 3 การติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1. การถอดความช่วยเหลือออกจากผู้เรียน (Fading) ภายหลังการทดลอง
2. วัดซ้ำด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในทุกกลุ่มและสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์
3. วัดซ้ำด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในทุกกลุ่มและสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B ภายหลังการทดลอง 6 เดือน

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนได้รับการขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ดังนั้นก่อนผู้วิจัยลงเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย สาระสำคัญของการวิจัย เหตุผล วิธีการวิจัย และมาตรการที่จะรักษาความลับ โดยผู้วิจัยมีการปกปิดชื่อ นามสกุล แหล่งข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งอธิบายผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมวิจัย สำหรับผู้เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้มีสิทธิที่จะให้ความร่วมมือหรือไม่ก็ได้ อีกทั้งมีสิทธิที่เปลี่ยนใจหรือขอถอนตัวออกจากการให้ความร่วมมือได้ทุกครั้งถ้าต้องการ รวมถึงงานวิจัยนี้ใช้หลักการปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์จาก "มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" เลขที่ SWUEC/E-098/2561

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้สูตรคำนวณแบบช่วง ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สรุปเกณฑ์การแปลความหมายได้ดังนี้

4.21 – 5.00	แปลว่า จริง
3.41 – 4.20	แปลว่า ค่อนข้างจริง
2.61 – 3.40	แปลว่า ไม่แน่ใจ
1.81 – 2.60	แปลว่า ค่อนข้างไม่จริง
1.00 – 1.80	แปลว่า ไม่จริง

ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{6-1}{6} \\ &= 0.83\end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ดังนี้

5.18 – 6.00	แปลว่า จริงที่สุด
4.34 – 5.17	แปลว่า จริง
3.51 – 4.33	แปลว่า ค่อนข้างจริง
2.68 – 3.50	แปลว่า ค่อนข้างไม่จริง
1.84 – 2.67	แปลว่า ไม่จริง
1.00 – 1.83	แปลว่า ไม่จริงเลย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิค

นั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANCOVA)

2. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures analysis of variance)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การจัดการข้อมูล การแสดงข้อมูล และการอธิบายข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการเรียนรู้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำข้อมูลส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการถอดเทปทุกถ้อยคำ และพิมพ์ออกมาเป็นเอกสาร พิมพ์โดยเว้นพื้นที่ว่างด้านขวา เพื่อใช้ในการเขียนข้อความหรือบันทึกช่วยจำ และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการฟังซ้ำเพื่อตรวจทานข้อมูลที่ได้จากการถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียง
2. อ่านเอกสารบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อทำความเข้าใจความคิดที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดและพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
3. นำความคิดของการสัมภาษณ์ไปเทียบเคียงกับทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาเบื้องต้น
4. ร่างข้อสรุปข้อมูล รวมถึงความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

5. ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล
ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการเรียนรู้ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการที่ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal) มาคัดแยก
คำตอบตามประเด็นของข้อคำถาม
2. อ่านแบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal) มาวิเคราะห์ลักษณะคำตอบเพื่อทำความเข้าใจ
เข้าใจความคิดที่อยู่เบื้องหลังคำตอบ
3. นำความคิดที่วิเคราะห์จากการเขียนตอบไปเทียบกับทฤษฎี เอกสาร และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาเบื้องต้น
4. รวบรวมข้อมูล รวมถึงความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ และศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ซึ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

ส่วนที่ 2 ผลของรูปแบบจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามช่วงเวลาของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ได้แก่

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- 1.1) การประมวลและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 1.2) การสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล
- 1.3) การยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- 2.1) กลุ่มตัวอย่าง
- 2.2) แบบแผนการทดลองใช้
- 2.3) การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้

ขั้นที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้หลังการทดลองใช้และการฝึกผู้ช่วยสอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- 3.1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้หลังการทดลองใช้
- 3.2) การฝึกผู้ช่วยสอน

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ในขั้นเริ่มต้นของการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการประมวลและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล และนำไปสู่การยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

1.1 การประมวลและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยประมวลสังเคราะห์เอกสารใน 2 ประเด็น คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

1.1.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน

การวิจัยครั้งนี้ใช้สภาพห้องเรียนจริงในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลการเรียนรู้ประเภทใดก็ได้ที่นิยมใช้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Smith & Ragan, 2005) (Gagne et al., 2005) (นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์, 2560, มกราคม – เมษายน) คือ ขั้นนำ (introduction) ขั้นสอน (body) ขั้นสรุป (conclusion) ซึ่งรวมขั้นการประเมินผล (assessment) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ความรู้เดิมซึ่งเก็บไว้ในความจำระยะยาวนำกลับมาสู่ความจำทำงานเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ในขั้นนี้ประกอบด้วย

- 1) การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงดูดความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ผู้สอนอาจใช้การสาธิต การนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

2) การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนในการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

3) การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน เพื่อให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ดึงเอาความรู้เดิมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้สิ่งใหม่นำออกมาใช้สร้างความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ ประกอบด้วย

1) การนำเสนอความรู้และสื่อการเรียนรู้ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การสาธิต การนำเสนอตัวอย่าง การบอกเล่าโดยตรง การให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบ ในการนำเสนอความรู้ อาจใช้วิธีอุปนัยหรือวิธีนิรนัย ถ้าเป็นการเรียนรู้ความคิดรวบยอดที่เป็นรูปธรรมควรใช้วิธีอุปนัย โดยให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างหลากหลายแล้วสรุปความหมายของสิ่งนั้นด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นเรื่องนามธรรมควรใช้วิธีนิรนัย และอาจนำเสนอด้วยภาพหรือแผนภูมิ

2) การนำเสนอและชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ถ้าเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้เรียนไม่เคยรู้มาก่อนก็จำเป็นต้องบอกโดยตรง ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสามารถค้นพบได้ด้วยหลักเหตุผล ผู้สอนก็อาจนำเสนอความรู้โดยวิธีให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ นอกจากนี้ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

3) การให้ผู้เรียนปฏิบัติและฝึกฝนจากแบบฝึกหัดหรือตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ และทบทวนว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่อย่างไร จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร การสอนในขั้นนี้ประกอบด้วย

1) การรวบรวมและสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เทคนิควิธีที่จะช่วยในการสรุปความรู้ที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การใช้ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ให้มีความเข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาทำการจัดกระทำข้อมูลโดยอาศัยทักษะการคิด เช่น การสังเกต เปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข การวิเคราะห์ การ

สร้างแบบแผน เป็นต้น ในปัจจุบันการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้นิยมใช้การนำเสนอในรูปแบบของแผนผังความคิด

2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนจดจำความรู้และถ่ายโอนความรู้ โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากแบบฝึกหัด

โดยในขั้นสรุปสามารถรวมการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดำเนินการสอนเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการสอนของผู้สอนได้อีกต่อไป

1.1.2 เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้จำนวน 12 เทคนิค โดยแต่ละเทคนิคนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษาทางไกลในลักษณะของการออกอากาศสดได้ สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในส่วนตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล ดังตาราง 5

ตาราง 5 สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในส่วนตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	หลักการ	ตัวอย่าง	การประยุกต์ใช้		
			ขั้นนำ	ขั้นจัดการ	ขั้นสรุป
การตั้งคำถาม (Questions)	การเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม ผู้สอนสามารถใช้ในการท้าทาย (Challenge) ให้กับผู้เรียนด้วยคำถาม มีเป้าหมายเพื่อฝึกการคิดในระดับสูง (Higher-Order Thinking) จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหรือดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบคำถาม โดยลักษณะของคำถามมีทั้งแบบที่ถามแคบๆ ใช้เวลาทำเสร็จภายในไม่กี่นาที ไปจนถึงโจทย์ใหญ่ที่ต้องใช้เวลาทั้งภาคเรียน ส่วนผลลัพธ์ในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนในการชี้แนะ และสร้างโครงโดยการตั้งคำถามหรือให้ความท้าทาย	ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในสังคมหรือไม่เกิดขึ้นบ่อยแค่ไหน จากสาเหตุใด	✓	✓	

ตาราง 5 (ต่อ) สรุปเทคนิคนักร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในช่วงตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนักร้านเสริมเรียนรู้	หลักการ	ตัวอย่าง	การประยุกต์ใช้		
			ขั้นนำ	ขั้นจัดการ	ขั้นสรุป
การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในหัวข้อนั้น ๆ ให้เห็นกระบวนการ หรือ โครงของภาระงานนั้น ๆ โดยสามารถใช้ได้ในช่วงต้นของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของสิ่งที่จะได้เรียนรู้ ใช้ระหว่างการดำเนินการเรียนรู้สำหรับการนำเสนอด้วยภาพซึ่งสามารถให้เข้าใจได้ง่าย การเลือกใช้แผนผังแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยมีหลายหลายรูปแบบ	การใช้รูปภาพ ผังมโนทัศน์ ผังลำดับขั้นตอน ผังกางปลา ผังวัฏจักร ผังวงกลมซ้อนหรือเว้นไดอะแกรม ผังวีไดอะแกรม และผังพล็อตไดอะแกรม	✓		
การให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback)	การสื่อสารให้ผู้เรียนทราบว่า อะไรที่สามารถทำได้สำเร็จแล้ว อะไรที่ยังไม่สำเร็จ และอะไรที่ต้องทำต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในความก้าวหน้า ควรมีการกำหนดข้อตกลงไว้ล่วงหน้าว่าเป็นขั้นตอนในการทำงานร่วมกัน เพื่อรับทราบยอมรับและเตรียมตัว ดีที่สุดคือให้ทันทีหลังจากกิจกรรม สามารถทำได้ทั้งทางวาจา และตัวอักษร	“ครั้งนี้สิ่งที่ทำได้ตามแผน คือ วิดีโอที่สะท้อนมารยาททางสังคมยุคใหม่ บางกลุ่มทำส่งไม่ทันเวลา ซึ่งเกิดจากการวางแผนหรือแบ่งงานในกลุ่ม”	✓		✓
การอธิบาย (Explanations)	การให้รายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนดำเนินการตามภารกิจหรือการคิดเกี่ยวกับความคิดรวบยอดหรือหลักการ การให้คำชี้แนะในการดำเนินงาน หรืออธิบายว่าภาระงานนี้มีกระบวนการอย่างไร	“คำว่า บุคลิกภาพ มีทั้งมิติภายนอก ซึ่งเห็นได้ด้วยตาและภายใน ไม่สามารถเห็นได้โดยตรง แต่อาจอนุมานได้จากสิ่งที่เขาแสดงออก”	✓		

ตาราง 5 (ต่อ) สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในช่วงตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	หลักการ	ตัวอย่าง	การประยุกต์ใช้		
			ขั้นนำ	ขั้นจัดการ	ขั้นสรุป
การยกตัวอย่างประกอบ (Example)	เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น โดยมักใช้คู่กับเทคนิคการอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนร่วม หรือในทัศน์ของสิ่งที่ต้องการอธิบาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น เหมาะกับเรื่องที่เป็นวิธีการหลักการ หรือความรู้ที่เข้าใจได้ยาก การยกตัวอย่างประกอบจะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น	“เช่น นายหมามี บุคลิกภาพเป็นคนใจร้อน นั่นหมายความว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่น คนอื่นขับรถปาดหน้า นายหม่าจะอุทานด้วยคำสบถ แสดงอาการโมโห เสียงดัง ตาแดง ขึ้น เกร็งกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า “		✓	
การสาธิต (Demonstration)	มักใช้ประกอบกับการบรรยาย โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต เนื่องจากความเชื่อที่ว่าบุคคลเรียนรู้ได้ดีจากการเห็นมากกว่าการได้ยิน การปฏิบัติให้ดูและการพูดไปด้วยจะทำให้เห็นผลลัพธ์ ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ	“ดูใบงานที่ 6-1 นี่นะคะ ช่องที่ 1 เป็นการสำรวจตัวเอง อาจารย์จะนั่งคิดทบทวน หรือลองเอากระจกขึ้นมาส่อง เห็นอะไรบางเราก็เขียนลงไป”		✓	
การกระตุ้นความคิด (Prompts)	การให้คำแนะนำด้วยท่าทาง หรือภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้นึกถึงความรู้เดิม การกระตุ้นด้านท่าทาง ได้แก่ การชี้ การผงกศีรษะ กระพริบตา ส่วนการกระตุ้นด้านภาษา ได้แก่ คำพูด การบอกเล่า การตั้งคำถาม ตัวอย่างคำพูด เช่น ทำเลย หยุดก่อน หรือบอกมาได้ใหม่ว่าทำไมตัวละครจึงทำแบบนั้น	ใช้การกระตุ้นคิดด้วยคำถามเป็นหลัก “ลองคิดดูซิ ว่าถ้าเราเป็นนักจิตวิทยาจะประเมินบุคลิกภาพของคนคุณจะใช้วิธีการหรือเครื่องมืออะไรบ้าง”		✓	

ตาราง 5 (ต่อ) สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในช่วงตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	หลักการ	ตัวอย่าง	การประยุกต์ใช้		
			ขั้นนำ	ขั้นจัดการ	ขั้นสรุป
การพูด ความคิด ออกมาดังๆ (Think aloud)	ส่วนใหญ่เทคนิคนี้ถูกใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านภาษา คือ การให้ผู้เรียนพูดความคิดของตนออกมาดัง ๆ สามารถใช้ได้ทั้งขณะปฏิบัติงาน หรือให้พูดทันทีภายหลังจากการปฏิบัติงาน การคิดดังๆ สามารถใช้เชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมในการแก้ไขปัญหา ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับจากความคิดดังกล่าวได้อีกด้วย	“หลังจากดูวิดีโอสิ่งแรกที่คุณอยากพูด คืออะไร ทุกคนลองพูดออกมาเลยคะ”		✓	
การบอกเป็น นัย (Cue) โดย ใช้บัตรชี้แนะ	เป็นลักษณะของบัตรที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่เป็นเรื่องเฉพาะ ให้หลักการในการแก้ไขปัญหา ความคิดรวบยอด หรือ หลักการ	การให้คำศัพท์ที่ยากโดยเว้นที่ให้เติมในประโยค		✓	
การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw)	แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนไปศึกษาหัวข้อเฉพาะคนละ 1 หัวข้อ ผู้ที่ได้รับมอบหมายหัวข้อใดจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกัน ก็จะเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนในหัวข้อที่ตนได้ศึกษามา หลังสิ้นสุดสมาชิกกลับเข้ากลุ่มเดิมเพื่อผลัดกันถ่ายทอดความรู้ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง	“คนใดที่ศึกษาทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาให้ ออกมารวมกันตรงนี้ กลุ่มนี้คือผู้เชี่ยวชาญ แลกเปลี่ยนความรู้กันให้เวลา 30 นาที เราจะกลับเข้ากลุ่มเดิมเพื่ออธิบายให้เพื่อนในกลุ่มได้ฟัง ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญต้องมีความรู้มากพอในการอธิบายนะคะ”		✓	

ตาราง 5 (ต่อ) สรุปเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในช่วงตอนการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	หลักการ	ตัวอย่าง	การประยุกต์ใช้		
			ขั้นนำ	ขั้นจัดการ	ขั้นสรุป
การบอกใบ้ (Hint)	เป็นลักษณะของการให้คำแนะนำ หรือ คำชี้แนะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ดำเนินการไปตามภารกิจนั้น	“ให้ผู้เรียนลองกดเข้า ระบบอีเลิร์นนิ่งที่มุม ด้านขวา จะมีกล่อง ข้อความ เห็นไหมคะ”		✓	
การสรุป	เป็นเครื่องมือเข้ามาช่วยในการจัดการ	การเขียนสรุปความคิด			✓
ความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps)	เรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำมาเป็น เครื่องมือสำหรับการประเมินผลผู้เรียน ว่าได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือไม่ โดยการทำแผนที่ความคิด ผู้สอนสามารถมอบหมายให้ผู้เรียน จัดทำด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ หรือ ผู้สอนอาจจะขึ้นโครงสร้างให้ผู้เรียนได้ เติมต่อความรู้ หรืออาจให้ผู้เรียนทำ แผนที่ด้วยตนเองเกี่ยวกับความรู้ที่ได้ เรียนรู้ไปแล้ว	รวบยอดและแผนผัง ความคิด			

1.1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มี 2 ประเด็น ได้แก่ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวัตถุประสงค์ในรายวิชา บุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ประยุกต์กับขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีวัฒนธรรมทางสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสอนแบบนั่งร้านเสริมเรียนรู้ของโรเซนชไตน์ และ ไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992) วูด บรูเนอร์ และโรส (Wood et al.,

1976) นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล (นวลจิตต์ เชาว
กิริติพงศ์, 2560, มกราคม – เมษายน) ดังตาราง 6

การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัย
ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งของ
การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวัตถุประสงค์ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม
การกำหนดตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากความพร้อม ความสามารถ
และพฤติกรรม มีลักษณะการเกิดขึ้นเป็นขั้นตอน โดยในขั้นแรกผู้เรียนควรมีความพร้อมอันเป็น
คุณลักษณะที่จะเกิดขึ้นก่อน จากนั้นความสามารถเป็นกระบวนการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้มี
ลักษณะเป็นกระบวนการ และสุดท้ายคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงทำให้การออกแบบ
แผนการสอนครั้งที่ 1 และ 2 เป็นการพัฒนาด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
แผนการสอนครั้งที่ 3 และ 4 เป็นการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ
แผนการสอนครั้งที่ 5 และ 6 เป็นการพัฒนาด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วน
วัตถุประสงค์ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคมใช้หลักการออกแบบวัตถุประสงค์
การเรียนรู้ตามหลักจากง่ายไปสู่ยาก โดยในแผนการสอนครั้งที่ 1 หัวข้อความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
บุคลิกภาพ ครั้งที่ 2 หัวข้อ ทฤษฎีบุคลิกภาพ ครั้งที่ 3 และ 4 หัวข้อบุคลิกภาพและมารยาททาง
สังคม ครั้งที่ 5 และ 6 การพัฒนาบุคลิกภาพ รายละเอียดดังตาราง 7

ตาราง 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ทั้งร้านเสริมเรียนรู้

โรशनเตาย และ ไม้เตاتور		วุด บรูนอร์ และไร	สมทท และเรแกน	ขั้นตอนการจตุการเรเรียนรู้ในงานวตุย
(Roseshine & Meister, 1992)		(Wood; Bruner & Ross 1976: 98)	(Smith & Ragan, 2005)	
1) ก่อทนการสทอนเรอ่งใหม่ ผู้สทอนต้องแนะน้า และอธบายให้ชตุเจนผู้สทอนเรมต่นด้วยการต่งคำถาม เช่น ไร อะไร เมื่อไร ที่ไหน ทำไม และ อย่งไร การให้คำพุดแสดงการคตุหรือคตุต่งๆ		1) การสร้างคตวสมนใจ เป็นชนแรกของการจตุการเรเรียนรู้ผู้สทอนจะตองกระตุ้นให้ผู้เรเรียนรู้คตวสมนใจที่จะเรเรียนรู้คตวสมนใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ตลคคจนการต่งเป้าหมายในการเรเรียนรู้โดยอิสระ	ขั้นตอนเข้าสู่สทปเรเรียนรู้ ระเบตุการททที่น้ามาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรเรียนรู้เกิดคตวสมนใจเรอ่งที่เรเรียนรู้ซึ่งเรการเรียนรู้จะตองน้าสนใจ และที่อยมยงได้กับทปเรเรียนรู้โดยใช้เวลาสั้นๆ	ขั้นตอนเข้าสู่สทจตุการเรเรียนรู้ การสร้างคตวสมนใจด้วยภาพและเสยง และเรมต่นด้วยการต่งคำถาม
2) การจตุล้าตบงานให้แกผู้เรเรียนรู้ โดยเรมจากงาน่งายที่ไม่ซับซ้อน คอยๆ เพิ่มคตวสมนของงานขึ้นตามล้าตบ ใช้เทคนคตบตรที่แนะน (Cue cards) เช่น ให้ประยคเว่นไว้ให้เดมในชอ่งว่าง หรือคำถามเพื่อใหคตุถึงหตุการ		2) การลตุระตบการเรเรียนรู้ที่เรหตุการ ทำให้ยากต่อการใช้คตวสมนช่วยเสยลือ ผู้สทอนจะตองนผลการเรียนรู้เป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรเรียนรู้น้าผลไปใช้เพิ่มระตบการเรเรียนรู้ในแต่ละชน และผู้สทอนใช้เรหตุลตุจตุจำนวนการททลง อาจใช้เรหตุแบ่งการททเป็นขั้นตอนอย่อยๆ ที่ไม่ซับซ้อนให้มีลตุษณะ่งายต่อการใช้เรเรียนรู้	ขั้นตอนนกิจกรรมการเรเรียนรู้ เป็นการเรยยนรายละเสยคของกิจกรรมแต่ละขั้นตอนของเรหตุสทอน ซึ่งได้หลายเรหตุ แต่ละเรหตุมีขั้นตอนและเรยลือเรยลือแตกต่างกันโดยกิจกรรมนั้นควรเน้นให้ผู้เรเรียนรู้ได้เรหตุคตุโดยผู้สทอนมีทปทปเป็นผู้อำนวยคตวสมนระตวกในการเรเรียนรู้ของผู้เรเรียนรู้	ขั้นตอนการจตุการเรเรียนรู้ การจตุล้าตบคตวสมน่งายและใช้เทคนคตบที่ร้านเสริมเรเรียนรู้ต่ง 12 เทคนค ได้แก การต่งคำถาม การใช้ภาพ แผนภูมิ แผนม่ง การใช้ข้อมูลล้อยอนกลับ การอธบาย การยกตัวอย่างประคอบ การสาธคต การกระตุ้นคตวสมนคตุ การพุดคตวสมนคตุออกมาต่งๆ การบอกเป็นนัย การแบ่งเน้อหา การบอกใช้ การสรูปคตวสมนคตุระยคและแผนทคตวสมนคตุ

ตาราง 6 (ต่อ) การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้

โรเซินชไตน์ และ ไมสเตอร์ (Roshine & Meister, 1992)	วูด บรูเนอร์ และ โรส (Wood; Bruner & Ross 1976: 98)	สมิทธิ และ เรแกน (Smith & Ragan, 2005)	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัย
3) ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการฝึกปฏิบัติ อาจจะนำโดยการบอกไป การแสดงท่าทาง หรือการให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง ลักษณะที่สองการสอนซึ่งกันและกันเป็นการสลับบทบาทระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และลักษณะที่สามการทำงานเป็นกลุ่ม โดยอาจจะไม่มีผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหา การกลุ่มตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา การให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือก	3) การศึกษาทิศทางการเรียนรู้ การดูแลผู้เรียน เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ การรักษาความสนใจของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดกิจกรรมที่สนุกสนานดึงดูดใจ รวมทั้งการกล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมที่ทำอยู่	ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการเขียนกิจกรรมหรือคาถาแนวทางให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง	ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
4) การให้ข้อเสนอแนะ เป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน แต่หากจำนวนผู้เรียนมีมากอาจใช้วิธีให้ผู้เรียนได้ประเมินการทำงานของตนเองโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)	4) การกำหนดลักษณะสำคัญที่จะเรียนรู้ให้ชัดเจน หากผู้เรียนเกิดความท้อแท้ หรือขัดแย้งในสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำอยู่		

ตาราง 6 (ต่อ) การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้

โรเซ็นชไตน์ และ ไมสเตอร์ (Rosenshine & Meister, 1992)	วูด บรูเนอร์ และ โรส (Wood; Bruner & Ross 1976: 98)	สมิทธิ และ เรแกน (Smith & Ragan, 2005)	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัย
5) การเพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้เรียน มีความสำคัญในแง่ของการให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการให้คำแนะนำ โดยผู้สอนลดความช่วยเหลือลง	5) การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน การรับรู้ต่ออารมณ์ของผู้เรียนที่แสดงออกมา เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจสิ่งใด ผู้สอนไม่ควรเพิกเฉยหรือปล่อยให้มีความรู้สึกคับข้องใจ หรือความเครียดเกิดขึ้น อาจจะช่วยในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล		
6) ให้ความอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เนื้อหาที่หลากหลายให้เกิดการเรียนรู้ โดยวิธีการอาจใช้กลุ่มใหญ่ จากนั้นแยกให้ทำเดี่ยวแล้วมาจับคู่กับเพื่อนร่วมชั้นและครู ผู้ช่วยสอน จากนั้นจึงให้เวลาไปทำงานอย่างอิสระ	6) การสาธิต หรือทำเป็นตัวอย่าง เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจหรือสามารถแก้ไขปัญหากิจกรรมที่กำหนดให้ ผู้สอนก็แสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือสาธิตให้ดูเพื่อให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเลียนแบบ		

จากตาราง 6 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคผู้วิจัยดำเนินการให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนประเมินศักยภาพของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพการเรียนรู้ของแต่ละครั้งว่า จะได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง ส่วนนี้สามารถนำลักษณะของแผนภูมิ แผนภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน จากนั้นผู้สอนสามารถเริ่มต้นด้วยลักษณะคำถาม หรือคำถามจากภาพ หรือคำถามจากวีดิทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจัดลำดับความยากง่ายของบทเรียน โดยลำดับจากเรื่องที่ยากไปสู่เรื่องที่ยาก และผู้สอนใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ของการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เช่น การสาธิต การอธิบาย การยกตัวอย่าง การให้คำชี้แนะ การตั้งคำถาม การบอกใบ้ (Hints) การกระตุ้นความจำ (Prompts) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การพูดความคิดออกมาดัง ๆ (Think Aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) เทคนิคแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) ตามความเหมาะสมของการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนลดความช่วยเหลือลง และให้อิสระการคิดหรือลงมือทำ จากนั้นในช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้ต้องมีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ หรือ ผังมโนทัศน์ (Mind Map) เข้ามาช่วย รวมถึงมีการประเมินผลการเรียนรู้จากแบบฝึกหัด

ตาราง 7 การออกแบบกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในรายวิชา

	ครั้งที่ 1-2		ครั้งที่ 3-4		ครั้งที่ 5-6	
	ความพร้อม		ความสามารถ		พฤติกรรม	
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในรายวิชา	1. ผู้เรียนสามารถอธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้	✓	1. ผู้เรียนสามารถอธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้	✓	1. ผู้เรียนสามารถอธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้	✓
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายทฤษฎี ทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับ บุคลิกภาพได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการ แสดงออกให้เหมาะสมกับมารยาท ทางสังคมของไทยได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ผู้เรียนสามารถแสดงออกวิธีการ พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 7 ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวัตถุประสงค์ในรายวิชาบุคลิกภาพ และสัมพันธภาพทางสังคม แสดงให้เห็นว่า ในแผนการสอนครั้งที่ 1 และ 2 เน้นการพัฒนาด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนแผนการสอนครั้งที่ 3 และ 4 เน้นการพัฒนาด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และแผนการสอนครั้งที่ 5 และ 6 เน้นการพัฒนาด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากการสังเคราะห์เอกสารพบว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีลักษณะเป็นกระบวนการที่บุคคลเริ่มต้นจากการมีความพร้อม นำมาสู่ความสามารถที่จะกระทำในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.2 การสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล โดยคัดเลือกผู้สอนจากสำนักการศึกษาทั่วไป ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 4 ท่าน จำแนกตามกลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สามารถสรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกลที่ผู้สอนใช้ดำเนินการสอนได้ดังนี้

1.2.1 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

การจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลในลักษณะของการออกอากาศสด ผู้สอนนำหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ สรุปได้ 3 ลักษณะ คือ การกระตุ้นความสนใจ การเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก และการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้

การกระตุ้นความสนใจ

การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเกิดขึ้นในช่วงนำเข้าสู่การเรียนรู้ ส่วนใหญ่ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกลเริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนเกิดความสนใจจากทั้งภาพและเสียง เช่น เปิดคลิปวิดีโอ เปิดสไลด์คำถาม การตั้งคำถาม เปิดกล่องในห้องเรียนปลายทางออกอากาศ หรือผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียน

“ด้วยห้องที่สอนจะเป็นห้องที่เห็นเด็กทั้งหมด ก็เปิดขึ้นจอใหญ่ให้ทุก

คนดูเลย เรามาดูบรรยากาศกันนะครับ บางที่บางกลุ่มก็มีเล่นกัน เล่นโทรศัพท์อย่างนี้

ไม่ว่า ยิ่งว่ายิ่งกระตุ้น ก็จะมีรูปแบบ เรามาดูบรรยากาศในการเรียนกันนะ เชียงใหม่

ศูนย์นี้คนเยอะ แต่นั่งเรียนบ่อยมากเลย สักพักทางฝั่งสำโรงเริ่มเก็บโทรศัพท์ นั่ง

เรียบร้อย เราก็เลยเชื่อว่า หน่วยสำโรงเรียนรู้เร็วเชียว อะไรยังนี้ ก็มันเทใจกันไป”
(สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

“เบื้องต้นก็จะบอกว่า วันนี้จะเรียนอะไร อย่างตัวอย่างประวัติศาสตร์ เป็นยุคอารยธรรมโบราณ อารยธรรมโบราณประกอบด้วยอะไรบ้าง อียิปต์ เมโสโปเตเมีย อันนี้จะขึ้นให้เห็นก่อน เด็กก็จะได้ไปหาใน E-learning ก็ไปเปิดดูเพราะเราอัฟโหลดลงไป” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

“เมื่อก่อนจะซื้อขาย มีแค่ PPT ขึ้นหน้าจออย่างเดียว แต่สักพักเราก็ได้คอมเม้นท์จากเด็กว่าจริงๆ แล้วมูฟเม้นท์ ของอ.ก็มีส่วนสำคัญ หลังจากนั้นก็เลยขอให้น้องๆ ที่ศูนย์ทางไกลทำ PPT และมีจอเล็กๆ หน้าเราขึ้นมา เหมือนมีคนบรรยายมือเวลาเราดูทีวี ก็ดีขึ้น เพราะเป็นคนที่พอมีอรรถรสจะชอบแสดงออกทางสีหน้า มีท่าทางตลอดเวลา เด็กก็แบบอาจารย์ทำไปได้เนาะ บางวันก็ทางไกลมันจะบ๊วยากกว่าเด็กปกติ ก็ต้องติดหูกระต่ายไปสอน สร้างบรรยากาศในการเรียนให้เด็กอย่างนี้ค่ะ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

การเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก

ในรายวิชาคณิตศาสตร์จะเห็นชัดเจนในการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก ส่วนในรายวิชาอื่นๆ ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนนัก

“ขั้นแรกก็ง่ายๆ ก่อน เช่น ค่าเฉลี่ยธรรมดา หรือข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน ก็จะไล่ไปเรื่อยๆ บางอย่างก็จะยากขึ้น” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้

การออกอากาศในระบบการศึกษาทางไกลผู้สอนจะใช้ผ่านพาวเวอร์พอยต์เป็นหลัก อีกทั้งในปัจจุบันที่ระบบเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาให้สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ผู้สอนนำเทคโนโลยีใกล้ตัวในชีวิตประจำวันเป็นการเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ตัวอย่างเช่น เฟซบุ๊ก ไลน์กรุป สไกป์ หรือการส่งงานผ่านยูทูป และยังมีการใช้แอปพลิเคชัน ต่างๆ เข้ามาเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

“เฟซบุ๊กมันเข้าใกล้ตัวเด็กได้มากกว่า เพราะเขาเล่นกันตลอดอยู่แล้ว ไม่ต้อง Log in เพิ่ม เหมือน E-learning” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“วิธีการติดต่อสื่อสารกับเด็กในทุกๆ ศูนย์ อันดับแรก ต้องสร้างเพจในเฟซบุ๊กก่อน ของรายวิชาในเทอมนี้ขึ้นมา แยกเป็นรายเทอม โดยคาบแรกก็จะให้เด็กแอดเข้าไป เพราะจะเป็นช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าว นัดหมายต่างๆ ในเพจนั้น” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

1.2.2 กลวิธีการสอนในระบบการศึกษาทางไกล

กลวิธีการสอนที่อาจารย์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกลได้ทำการประยุกต์ใช้สรุปได้ 6 กลวิธีหลักๆ ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การอธิบาย การใช้แผนผังความคิด การแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการใช้ระบบอีเลิร์นนิง

การตั้งคำถามใช้ช่วงการเกริ่นนำ

การตั้งคำถามมีจุดประสงค์เพื่อทราบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องราวต่างๆ ลักษณะของเทคนิคการตั้งคำถาม ใช้การตั้งคำถามปลายเปิดขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือหากถามแล้วผู้เรียนไม่แน่ใจในคำตอบ อาจให้ดูวิดีโอก่อนจึงมาตอบคำถาม การนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาทางไกล เนื่องจากการอยู่ห่างไกลกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การตอบคำถามจะใช้การพิมพ์ตอบเป็นหลักผ่านระบบเทคโนโลยี เช่น สไกป์ ไลน์ หรือ เฟซบุ๊กอีกทั้งสามารถตอบคำถามผ่านทางเสียงของระบบได้ ดังประโยคต่อไปนี้

“ก่อนที่เด็กจะได้เรียนจะให้สไกป์มาก่อน และใช้วิธีการสอน เช่น คำถามนี้ ถามว่าศูนย์ไหนตอบก่อน มันก็จะดังขึ้นมา สักพักนึงเปลี่ยน กลัวเด็ก ... รู้ทัน คำถามนี้ ยังไม่ให้อตอบ อะไรอย่างนี้ หรือคำถามนี้ ขอสามหน่วยต่อไปนี้ ก็จะมูฟไปเรื่อยๆ เสร็จปุ๊ป ถ้าหน่วยนี้ตอบเร็วสม่าเสมอก็จะจดไว้ แล้วอนุญาตให้หน่วยนี้เลือกผู้โชคดี” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

“ตอนแรกจะเป็นเหมือนเปิดสไลด์คำถาม เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม แล้วก็ให้ดูคลิปวิดีโอหรือสารคดีต่างๆ เพื่อตอบคำถาม แล้วเวลาตอบเขาก็จะโฟกัสในเฟซบุ๊กนั้น” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

“อย่างเวลาออกอากาศ สมมติมีข้อๆหนึ่งตั้งใจത്യมาให้ แล้วให้แย้งกันตอบ หน่วยการเรียนรู้ไหนทำได้หรือไม่ได้ ตอบผ่านสไกป์เวลานั้นว่าคำตอบได้เท่าไร เอาเฉพาะคำตอบก่อนว่าได้เท่าไร ก็จะเอาคำตอบมาเรียงกัน หน่วยการเรียนรู้นี้ได้เท่าไร หน่วยนี้ได้เท่าไร ตอนแสดงออกมาจะเห็นแล้วว่าได้ไม่เท่ากัน เด็กก็จะเริ่มรู้

ละ จากการเห็นคำตอบของเพื่อน หรือคำตอบไหนมีคนตอบเยอะน่าจะอันนี้ จะเป็นลักษณะนี้” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“ ตั้งคำถาม เด็กจะพิมพ์ตอบมา กว่าระบบสไกด์จะส่งมาถึงเรานั้นก็
ไม่ทันแล้ว พอมาเทอมนี้ ก็เลยให้เด็กยิง QR Code โหลด ก็ตั้งเป็นห้องไลน์ขึ้นมาเลย”
(สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

การอธิบาย

การอธิบายมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจหรือให้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ลักษณะของการอธิบายเริ่มต้นจากการอธิบายเนื้อหาในสไลด์ มักจะใช้คู่กับการบรรยาย และยกตัวอย่างประกอบ การนำมาประยุกต์ใช้กับวิชาที่สอนเทคนิคนี้สามารถใช้ได้กับในทุกๆ วิชา ในระบบการศึกษาทางไกล คือ ผู้สอนอธิบายเนื้อหาในหัวข้อต่างๆที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยอาจจะให้ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลมาก่อน เมื่อไม่เข้าใจก็จะอธิบายเพิ่มเติม ดังประโยคต่อไปนี้

“หลักๆ เทคนิคการสอนก็จะเป็นประมาณนี้ก็คือ มีเอกสาร มีบทความให้อ่าน แล้วก็มีการบรรยาย อธิบาย ยกตัวอย่างประกอบ แล้วก็มีการถาม-ตอบในห้องเรียน และมี Work sheet” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

“ตอนสอนก็เริ่มจากการอธิบายเนื้อหาในสไลด์ก่อน เป็นเหมือนหัวข้อที่ยากให้เขารู้ พร้อมกับยกตัวอย่างประกอบ หาวิธีการอธิบายจนกว่าเขาจะเข้าใจ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“ถ้าพูดถึงอารยธรรมโบราณจะมีอะไรบ้าง 1 2 3 4 แล้วก็ไล่ ก็พูดไป เข้าเนื้อหา อาจจะมีเป็นสไลด์บรรยายและอธิบาย สลับกับคลิปวิดีโอสารคดีที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมนั้น เช่น โรมัน สร้างเมืองยังไง ก็จะไปหาอย่างแหล่งหลักๆ ก็คือ youtube ก็จะมีสารคดีที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

“สิ่งที่จะให้เด็กอ่านจะใช้วิธีการแบบ Advance เราให้เด็กไปดูก่อน ว่า ครูจะพูดประมาณนี้นะในครั้งต่อไป ลองหาในสิ่งที่หนูเข้าใจว่าเบื้องต้นมันคืออะไร แล้วก็เดี๋ยวเรากลับมาคุยกัน อ.จะอธิบายเพิ่มเติมให้ฟังจากสิ่งที่เขาค้นคว้ามา”
(สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

การใช้แผนผังความคิด

การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) มีจุดประสงค์เพื่อจัดระบบความคิด ลักษณะของการใช้แผนผังความคิดใช้โดยผู้สอนวาดให้ดู และผู้เรียนสร้างแผนผังความคิดขึ้นมาเอง การประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาทางไกลการใช้แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยประเมินความรู้ ความเข้าใจในรายวิชาที่เรียนของผู้เรียนได้ ดังประโยคต่อไปนี้

“มีการใช้ Mind Map ในการสอนคณิตศาสตร์ แต่ส่วนใหญ่จะวาดสดให้ผู้เรียนดู” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“ให้เด็กลองทำ Mind Map ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในครั้งแรก โดยให้เด็กลองทำเองดู ไปอ่านเอง เรียนรู้เอง” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

“Mind Map เป็นส่วนต้นๆ ใช้เรียนเรื่องภาษากับความคิด เราให้ Content เด็กว่า ภาษาเป็นการจัดระบบความคิด Mind Map ก็เป็นการจัดระบบความคิดอย่างหนึ่งที่มาจากศูนย์กลางแล้วกระจายออก โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

การแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง

การแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ดูต้นแบบ แล้วลงมือปฏิบัติตาม ลักษณะของเทคนิคผู้สอนเป็นต้นแบบเอง เช่น วิชาทางคณิตศาสตร์ และภาษา ส่วนในวิชาบรรยายใช้ลักษณะทำให้เห็นในชิ้นงานหรือวิดีโอคลิปเป็นตัวอย่าง การเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาทางไกล เช่น การแสดงตัวอย่างของชิ้นงาน การคำนวณให้ดู การแสดงการพูดให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่าง ดังประโยคต่อไปนี้

“ถ้าลงมือปฏิบัติก็จะแสดงให้เห็นจาก EXCEL ใช้ EXCEL ให้มองเห็นการคำนวณ แต่ถ้าสิ่งที่ตอบรับมาให้ได้ คือ ให้เด็กสาธิตมาให้ดูผ่านทาง Youtube” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“ในอีเลิร์นนิ่งเนื้อหาที่ใส่ไว้ ก็จะเป็นตัวอย่างงานให้เด็กได้ดูแบบ แล้วก็เป็นตัวแบบฝึกแต่ละบท เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน รวมถึงเรื่องการนำไปใช้ เด็กทำเก็บคะแนนไปเรื่อยๆ ได้ แล้วเราเชื่อว่า ทุกครั้งเด็กมีพัฒนาการเราก็เลยเปิดโอกาสให้เขาทำจนกว่าจะได้คะแนนที่ดีที่สุด” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

“เทคนิคที่ช่วยอื่นๆ ส่วนใหญ่อยากให้เด็กเห็นภาพ เกี่ยวกับอารยธรรมนั้น ในยุคโบราณเขามีอะไร สังคมวัฒนธรรมเป็นยังไง สิ่งที่จะช่วยให้เขาเห็น

ภาพมากเลยก็คือ สารคดีที่เป็นคลิป ที่เป็นลักษณะเหมือนบทบาทสมมติ มีคนแต่งตัว make up ในแบบยุคนั้นเลย เช่นในยุคกลาง เราก็จะหาภาพบรรยากาศ พวกปราสาทเยอะๆ พวกในยุคท่านลอร์ด ท่านเค้าท์ แล้วก็ยกตัวอย่างประกอบเชื่อมโยงกับปัจจุบัน อย่างพวกยุคกลาง บรรยากาศก็จะเหมือนการ์ตูนที่เราอ่าน พวกซินเดอร์เรลล่า จะเชื่อมโยงกับเรื่องใกล้ตัวเขา พยายามเชื่อมโยงกับสิ่งใกล้ตัว” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้หันกลับมาทบทวนตนเองในแง่ของกระบวนการคิดในเรื่องนั้นๆ โดยมีลักษณะการให้ข้อมูลย้อนกลับในรูปแบบภาพรวมรายกลุ่ม หรือรายบุคคล ซึ่งการนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาทางไกลนั้น การใช้รายบุคคลอาจจะต้องใช้เวลาเพราะจำนวนผู้เรียนค่อนข้างเยอะ แต่ถ้าใช้รายกลุ่มก็จะสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

“การให้ข้อมูลย้อนกลับในวิชาคณิตศาสตร์ ตัวเลขมันตายตัวอยู่แล้ว ถ้าคำตอบผิดเราไล่ขึ้นไปเรื่อยๆ ก็จะเจอว่าผิดที่ขั้นตอนไหน ดังนั้นเวลาเฉลยให้ดูทุกคนดูไปพร้อมกันก็จะเห็นชัดเจนเลย ไม่ต้องไล่พูดกับทีละคน ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“ เวลาตรวจงานด้วยตัวเอง อย่างน้อยเทอมละ 1 ชิ้น ก็จะมีการให้ข้อเสนอแนะแบบไปด้วยมากกว่าการให้คะแนนอย่างเดียว ในวิชาขัดแย้งก็ไม่นับการถูกผิด แต่เน้นที่กระบวนการคิด การมองสถานการณ์ต่างๆ หลากๆ มุมมอง ก็จะเขียนแนะนำเขาไป งานเดียว ขึ้นเดียวต่อเทอมเพราะมากกว่านี้ก็จะตรวจไม่ไหว ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

การใช้ระบบอีเลิร์นนิง (E-learning)

ระบบอีเลิร์นนิงนำมาใช้เป็นช่องทางในการนำเนื้อหาความรู้ เอกสารประกอบการสอน สื่อการสอนจากแหล่งความรู้ต่างๆ และทำแบบฝึกหัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ด้วยตนเองได้ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

“ในอีเลิร์นนิ่งเนื้อหาที่ใส่ไว้ ก็จะเป็นตัวอย่างงานให้เด็กได้ดูแบบ แล้วก็เป็นตัวแบบฝึกแต่ละบท เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน รวมถึงเรื่อง การนำไปใช้ เด็กทำเก็บคะแนนไปเรื่อยๆ เพื่อได้คะแนนที่ดีที่สุด ข้อดี เป็นการ ทบทวนเนื้อหา เพราะตัวแบบฝึกมันจะสามารถสัมผัสข้อได้ ถ้าเด็กๆของเรามีโอกาสที่จะ ไปหาสื่อมาศึกษาเองน้อย ก็เอาอีเลิร์นนิ่งเป็นตัวพัฒนาทักษะ พัฒนาเนื้อหา และ การคิดวิเคราะห์ เป็นลักษณะตัวหนังสือ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

“เอกสารประกอบการสอนก็จะวางไว้ในอีเลิร์นนิ่งให้เด็กดาวโหลดได้ ตั้งแต่ต้นเทอม รวมถึงพาวเวอร์พอยต์ด้วย รวมถึงวิชานี้มีบทความให้เด็กอ่าน Chapter ละ 2 บทความ เพราะนักศึกษาทางไกลเราก็ห่างเขาจึงอยากรจะให้เขาอ่าน อะไรที่มันเกี่ยวข้องเหมือนกับเราไปนั่งเล่าให้ฟัง” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

1.2.3 บทบาทผู้ช่วยสอนในระบบการศึกษาทางไกล

ในระบบการศึกษาทางไกลผู้สอนจะออกอากาศสดที่ห้องส่งต้นทาง และ ออกอากาศไปสู่ห้องเรียนปลายทาง ซึ่งในห้องเรียนปลายทางจะมีผู้ช่วยสอนประจำในแต่ละหน่วย การเรียน สำหรับบทบาทหลักของผู้ช่วยสอน หรือ TA ในระบบการศึกษาทางไกล คือ ดูแลความ เรียบร้อยของชั้นเรียน การตรวจงานตามเกณฑ์ให้คะแนนของผู้สอน การติดตามส่งงานของผู้เรียน โดยสรุปบทบาทของผู้ช่วยสอนที่เกิดขึ้นจริง ดังนี้

1) ผู้ช่วยสอนดูแลความพร้อมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ผู้ช่วยสอนเป็นผู้ตรวจสอบความพร้อมในการเรียน การเข้าชั้นเรียนของผู้เรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้ ไม่ทำกิจกรรมอื่น ระหว่างเรียน

“TA จริงๆแล้ว เขาก็มีบทบาทในการคุมเด็กนะ ในการตรวจดูว่า เด็กมาถึงหรือยัง พร้อมเรียนหรือยัง มีความรู้สึกว่าเด็กอยากเรียนไหม” (สัมภาษณ์ ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์)

“อันดับแรกสำคัญมาก คือ ต้องควบคุมห้องเรียน เพราะว่าอาจารย์ ผู้สอนหลัก สั่งให้ทำ Work sheet คนไหนไม่เสร็จไม่ให้กลับบ้าน ถ้าไม่มีผู้ช่วยสอน เด็กก็หนีกลับบ้านหมด และผู้สอนไม่สามารถยื่นมือออกไปนอกจอควาเด็กกลับมาได้ ก็ต้องเป็นผู้ช่วยสอนที่อยู่ ณ หน้างานตรงนั้น” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

2) ผู้สอนให้ความช่วยเหลือผู้เรียนผ่านทางผู้ช่วยสอน

ในช่วงของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ช่วยสอนจะคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น หรือบางครั้งสามารถอธิบายแทนผู้สอนหลักได้ การสื่อสารระหว่างผู้สอนหลักและผู้ช่วยสอนจึงมีความสำคัญมาก

“เทอมนี้ที่ผ่านมา ก็ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดอะไรให้เขา ขึ้นอยู่กับเขาแต่ละคนเลยล่ะ อันนี้คือ TA บางคนเขาก็กระตุ้นเด็ก มีวิธีการพูด แต่เขาก็จะมีวิธีในบางคน อย่างสร้างกรุปไลน์แต่ละศูนย์มาเขาก็จะมี TA เข้าไปอยู่ในกรุปไลน์ของเด็กด้วย เราก็จะเห็น Active ของ TA แต่ละคนด้วย บางคนเขาก็จะถ่ายรูปคำถามเอาไว้ ประเด็นที่เราตั้งเป็นประเด็นคำถามไว้ กลับมาโพสต์ให้เด็กได้เห็น เหมือนเขาก็ช่วยเราโฟกัสให้เด็กเห็นคำถาม ในส่วนที่เก็บคะแนนเขาก็จะตามให้” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชามนุษยศาสตร์)

“ผู้ช่วยสอนหลายท่านเคยเจอซ้ำกันมาแล้ว ก็เหมือนเคยฟังบรรยายมาแล้ว 2-3 รอบ ก็มีหลังไมค์มาบอกว่า ฟังอาจารย์ไม่เข้าใจ แต่พอมาฟังรอบสองแล้วเข้าใจเลย อันนี้จะช่วยในการอธิบายได้เพราะว่า วยของเขา และความชำนาญของเขา จะเข้าใจง่ายกว่าเด็ก ก็มีส่วนช่วยในการอธิบายเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้สอนพูดเร็ว” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

“ก่อนจะถึงชั่วโมงเรียนก็จะคุยกับผู้ช่วยสอนก่อนว่า เราจะมีเนื้อหาประมาณนี้นะ มีเอกสารให้อ่านในเรื่องที่จำเป็น เช่น รูปแบบการเขียน แต่ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปที่เด็กหาอ่านเองได้” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

3) ผู้ช่วยสอนประเมินผู้เรียน การสังเกตจากพัฒนาการของผู้เรียน

สำหรับในระบบการศึกษาทางไกลแบบออกอากาศสด การประเมินผลผู้เรียนที่นอกเหนือจากการสอบ ระหว่างดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้จะใช้งานผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก สำหรับในรายวิชาที่มีลักษณะเป็นการฝึกทักษะต้องประเมินในลักษณะของรายบุคคล ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งในส่วนนี้ผู้ช่วยสอนจะมีบทบาทสำคัญด้วยความใกล้ชิดกับผู้เรียน ผู้ช่วยสอนจะต้องช่วยประเมินผู้เรียนตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนด และผู้ช่วยสอนยังสามารถช่วยตรวจใบงานและแบบฝึกหัดต่างๆ ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้สอนหลักตั้งเกณฑ์ไว้ให้อีกด้วย

“เรื่องทักษะการพูดครั้งแรกเลยเคยให้ทำเป็นคลิปแล้วส่งเข้ามา แต่มันไม่ค่อยดีเหมือนกับการพูดหน้าห้อง แล้วบางครั้งในความรู้สึก ถ้าเราได้ฟังเด็กจริงๆ มันน่าจะดีกว่า เลยแก้ปัญหาด้วยการคุยกับผู้ช่วยสอนว่า พยายามให้กำลังใจเด็กเยอะๆ ให้ฝึกเยอะๆ แล้วเวลาตัดสินเนีย ผมส่งเกณฑ์การให้คะแนน ให้ผู้ช่วยสอนแล้วตัดสินบนเกณฑ์นี้ บวกกับความเป็นธรรมชาติความยืดหยุ่นที่ผมไม่สามารถดูได้” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทย)

“ก่อนไปเริ่มสอน มีการดีไซน์ชิ้นงานเอาไว้ก่อน เป็นลักษณะเหมือนกับเอกสารแผ่นๆ แล้วส่ง Work Sheet ให้กับ อ.TA แล้วก็คุยกันในกลุ่มผู้สอนกับ TA ก่อน ว่าเอกสารจะเป็นประมาณนี้ แต่เรายังไม่ให้เฉลยกับ TA แจกกับ TA ว่าหลังจากจบกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ จะส่งให้ คือเรามีทั้งหมด 8 บทเรียนในรายวิชานี้ค่ะ ทุกๆ บทมีกิจกรรมหมด หลังจากจบกิจกรรมเสร็จค่อยส่งเฉลยตามไปให้ อ.TA ให้เขาช่วยตรวจให้ค่ะ” (สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์)

จากผลจากการสังเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยสรุปและนำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ดังตาราง 8

ตาราง 8 สรุปข้อค้นพบจากทั้งผลการสังเคราะห์และการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้

ประเด็นที่ศึกษา	ข้อค้นพบ		การนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้
	การสังเคราะห์เอกสาร	การสัมภาษณ์	
ลักษณะของการ จัดการเรียนรู้	-การเรียงลำดับจากง่ายสู่ยาก -การสร้างความสนใจ -การให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียน -การเพิ่มความรับผิดชอบให้กับผู้เรียน -การสร้างบรรยากาศอบอุ่นปลอดภัย ส่งเสริมการเรียนรู้	-การกระตุ้นความสนใจ -การเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก -การใช้เทคโนโลยี -ส่งเสริมการเรียนรู้	ชั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ การสร้างความสนใจด้วยภาพและเสียง และเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม ขั้นการจัดการเรียนรู้ การจัดลำดับความยากง่าย และใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายของเทคนิคนี้จนเรียนรู้ทั้ง 12 เทคนิค ได้แก่ การตั้งคำถาม การใช้ภาพ แผนภูมิ แผนผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบ การสาธิต การกระตุ้นความคิด การพูดความคิดออกมามากๆ การบอกเป็นนัย การแบ่งเนื้อหา การบอกใบ้ การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด

ตาราง 8 (ต่อ) สรุปข้อค้นพบจากทั้งผลการสังเคราะห์และการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้

ประเด็นที่ศึกษา	ข้อค้นพบ		การนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
	การสังเคราะห์เอกสาร	การสัมภาษณ์	
กลวิธีหรือเทคนิค วิธีการสอน	-การตั้งคำถาม -การใช้ภาพ แผนภูมิ -แผนผัง -การให้ข้อมูลย้อนกลับ -การอธิบาย -การยกตัวอย่างประกอบ -การสาธิต -การกระตุ้นความคิด -การพูดความคิดออกมาดังๆ -การบอกเป็นนัย -การแบ่งเนื้อหา -การบอกใบ้ -การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด	-การตั้งคำถามใช้ช่วง - การเกริ่นนำ -การอธิบาย -การใช้แผนผังความคิด -การแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง -การให้ข้อมูลย้อนกลับ -การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์	- ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ - ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยตนเอง - รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้
บทบาทของผู้ช่วย สอนในการจัดการ เรียนรู้ในระบบ การศึกษาทางไกล	- ดูแลความเรียบร้อยในชั้นเรียน - ทำตามที่คุณสอนหลัก - มอบหมาย	- ดูแลความพร้อมการ เรียนรู้ในชั้นเรียน -ให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียน -ประเมินผู้เรียน พัฒนาการของผู้เรียน	- ดูแลความพร้อมการเรียนรู้ ของผู้เรียน -ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนตาม ความต้องการ -ประเมินผู้เรียนรายบุคคลและ การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

1.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ชั้นทดลองใช้

หลังจากการประมวลและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยประยุกต์ใช้ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบภายใต้การเรียนรู้ในรายวิชาจำนวน 45 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 กิจกรรมเพื่อพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจำนวน 6 ชั่วโมง

ช่วงที่ 2 กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 6 ชั่วโมง

ช่วงที่ 3 กิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจำนวน 6 ชั่วโมง

ช่วงที่ 4 เป็นช่วงของการติดตามความคงอยู่ของพฤติกรรม ซึ่งเป็นระยะการถอดความช่วยเหลือ จำนวน 37 ชั่วโมง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคมของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ช่วงเวลาของการออกแบบกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ประกอบด้วยหัวข้อการเรียนรู้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และทฤษฎีบุคลิกภาพ

ช่วงที่ 2 ประกอบด้วยหัวข้อบุคลิกภาพและมารยาททางสังคม และ

ช่วงที่ 3 ประกอบด้วยหัวข้อการพัฒนาบุคลิกภาพ

1.3.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยแผนการสอนในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 รวมระยะเวลา 6 ชั่วโมง ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม สรุปโครงสร้างของการจัดกิจกรรมได้ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง		
ครั้งที่ 1 บุคลิกภาพคืออะไร		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง (ใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ การรับรู้ว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของ ตนเอง และความรักในการเรียน) ด้านเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และ ความสำคัญของบุคลิกภาพได้	- การตั้งเป้าหมายความสำเร็จ -การกระตุ้นความสนใจด้วยการ ภาพ -ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม -การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่ง กันและกัน	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนเขียนเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมาย (การรับรู้ว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ) 2) ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ (ความรักในการเรียน) 3) ผู้เรียนทำแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะก่อนการทดลอง
		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นคิด 2) ผู้เรียนสังเกตคำตอบจากเพื่อน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้) 3) ผู้เรียนวาดภาพบุคลิกภาพพนักงานร้านสะดวกซื้อในฝัน นำเสนอให้เพื่อนดู 4) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามคะแนนแบบวัด เพื่อทำใบงาน 1-1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ (ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้) 5) ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับใบงาน 6) ผู้เรียนฟังเพลงแล้วตอบคำถาม

เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
		ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด 2) ผู้เรียนประเมินใบงานตนเอง (ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง) 3) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 4) ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป
ครั้งที่ 2 เรียนรู้ทฤษฎีบุคลิกภาพ		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งอนาคต และทักษะการเรียนรู้พื้นฐาน และการแก้ไขปัญหา) ด้านเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนสามารถอธิบายทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพได้	-เทคนิคการแบ่งเนื้อหา -ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม -การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน -การได้รับคำชมเชย(สำหรับผู้ปฏิบัติได้ดี) และคำพูดให้กำลังใจ(สำหรับผู้ที่ยังปฏิบัติได้ไม่ดีนัก)	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้สอนเริ่มทบทวนความรู้เดิมจากผลงานในครั้งที่ผ่านมามาชมเชยและให้กำลังใจ 2) ผู้เรียนทำ Pre-test ทฤษฎีบุคลิกภาพ
		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนกลุ่มเดิม ใช้เทคนิคการแบ่งเนื้อหา แบ่งกลุ่มตามความเชี่ยวชาญตามกลุ่มของนักจิตวิทยาที่ได้ไปค้นคว้ามา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ดังกล่าว (การมุ่งอนาคต) 2) ผู้เรียนในฐานะผู้เชี่ยวชาญกลับกลุ่มเดิมเพื่ออธิบายให้เพื่อนๆ ฟังพร้อมเลือกของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าใจเขียนคำตอบลงในใบงาน 2-1 (ความคิดสร้างสรรค์)

เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
		3) ผู้เรียนชมโฆษณาเรื่อง “แม่รู้ อะไรบ้าง” แล้วตอบคำถาม (ทักษะ การเรียนรู้พื้นฐานและการแก้ไขปัญหา) ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนทำ Post-test ทฤษฎี บุคลิกภาพ 2) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผัง ความคิด 3) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 4) ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป

สำหรับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในแผนการสอนตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 6 ตัวเอน หมายถึง เทคนิคนักร้านเสริมเรียนรู้ที่ใช้ จำนวน 12 เทคนิค และตัวเลขยกกำกับตามลำดับของ เทคนิค ได้แก่ ¹การตั้งคำถาม (Questions) ²การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง ³การให้ ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ⁴การอธิบาย (Explanations) ⁵การยกตัวอย่างประกอบ (Example) ⁶การสาธิต (Demonstration) ⁷การกระตุ้นความคิด (Prompts) ⁸การพูดความคิดออกมามดังๆ (Think aloud) ⁹การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ ¹⁰การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) ¹¹การบอก ไข่ (Hint) ¹²การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps)

การเขียนวงเล็บในแผนการสอน หมายถึง องค์ประกอบย่อยของด้านต่างๆ ของทั้ง 3 ด้าน ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่น ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มี ประสิทธิภาพ ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความ รักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งมั่นอนาคต ความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐาน และทักษะการแก้ไขปัญหา

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง จากโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมนำมาสู่โครงสร้างแผนการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการสอนครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม บุคลิกภาพคืออะไร

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชา

ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนเริ่มกิจกรรมสัญญาใจ ผู้เรียนเขียนเป้าหมายการเรียนรู้ในรายวิชา โดยผู้สอนขึ้นการตั้งคำถามบนหน้าจอ¹ และ การบอกเป็นนัย⁹ ว่า เป้าหมายในการเรียนวิชานี้ของฉันคือ..... และลองวางแผนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ผู้เรียนเขียนคำตอบลงในสมุดของตนเอง (การรับรู้ว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ)

2) ผู้สอนใช้ภาพ²ขึ้นบนหน้าจอเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ในรายวิชาผ่านรูปแบบแผนผังการเรียนรู้ และผู้สอนอธิบาย⁴ เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ ผู้สอนยกตัวอย่าง⁵ คุณยาย วัย 90 ปี ที่เรียนจบในระดับปริญญาตรี บุคคลที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล (ความรักในการเรียน)

3) ผู้เรียนทำแบบวัด Pre-test การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านความสามารถ และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนใช้การกระตุ้นคิด⁷ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของบุคลิกภาพโดยการทบทวนผ่านประสบการณ์ในอดีต โดยกล่าวว่า “ใครคือบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีในความคิดของคุณ และทำไมจึงคิดเช่นนั้น ขอให้ทุกคนเสนอคำตอบผ่าน Padlet ตาม QR Code ที่ขึ้นบนหน้าจอ” (เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้)

2) ผู้สอนให้ผู้เรียนได้สังเกตคำตอบของเพื่อนๆ ผู้สอนขอตัวแทนหน่วยการเรียนรู้ละ 1 คน ผู้สอนเลือกคำตอบ การกระตุ้นคิด⁷ “อาจารย์ขอตัวแทนหน่วยการเรียนรู้หนึ่งคน ลองเลือกในคำตอบของเพื่อนที่คิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง และเราขอคำตอบนั้นด้วยเหตุอะไรก็เสนอมาได้”

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนวาดภาพ² บุคลิกภาพพนักงานร้านสะดวกซื้อในฝัน พร้อมเขียนระบุลักษณะของบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในให้ชัดเจน ผู้สอนอธิบาย⁴ ยกตัวอย่างประกอบ⁵ “เราอยากให้พนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีบุคลิกภาพภายนอกแบบไหน เช่น ชุดควรมีสีอะไร ใส่หรือไม่ใส่อะไรได้บ้าง ส่วนบุคลิกภาพภายในพนักงานร้านสะดวกซื้อควรมีลักษณะอย่างไร มีน้ำใจ ซื่อสัตย์สุจริต อย่างนี้เป็นต้น”

4) ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามคะแนนสอบ Pre-test กลุ่มละ 5-6 คน โดย TA ที่ทราบคะแนนช่วยแบ่งกลุ่มแบบคละคะแนน ในแต่ละกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้า และเลขานุการกลุ่มให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมสมอง เพื่อทำใบงาน 1-1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ผู้สอนอธิบาย⁴ ยกตัวอย่างประกอบ⁵ และสาธิต⁶ วิธีการทำใบงานกลุ่ม ว่า “ในแต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่อยากรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพ เช่น ความหมาย ควรแบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น อ.เลือกประเภทของบุคลิกภาพ ในหัวข้อแรกสรุปรายละเอียด อ.จะเขียนว่าบุคลิกภาพมีการแบ่งประเภทตามฐานความเชื่อ นักจิตวิทยาคนที่ 1 แบ่งตามลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพภายใน และบุคลิกภาพภายนอก นักจิตวิทยาคนที่ 2 แบ่งตามโครงสร้างร่างกาย ก็เขียนอธิบายไปนะคะ” (ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้)

4) ผู้สอนใช้การให้ข้อมูลย้อนกลับ³ เลือกใบงานของกลุ่มที่ทำได้ดี ให้คำชื่นชม และคัดเลือกผลงานที่ยังไม่ค่อยดีนักให้คำแนะนำว่าถ้าปรับตรงไหนงานจะดีขึ้น “เรามาดูตัวอย่างชิ้นงานที่ทำได้ดีนะคะ จากหน่วยการเรียนรู้นครราชสีมา ดีตรงไหน การเขียนครอบคลุมครบถ้วน การใช้เอกสารอ้างอิงมีความน่าเชื่อถือจากสถาบันการศึกษา ส่วนในงานอีกชิ้นจากหน่วยการเรียนรู้

อุดรธานี สรุปประเด็นได้ดีค่ะ แต่ถ้าลองปรับในการเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ไม่นำมาจากวิกิพีเดียจะดียิ่งขึ้นค่ะ”

5) ผู้สอนเปิดเพลง “คนมีเสน่ห์” ของป้าง นครินทร์ แล้วตอบคำถามว่า “ในเนื้อเพลงกล่าวถึงลักษณะอะไรที่บ่งบอกบุคลิกภาพของผู้หญิงคนนี้” ส่งคำตอบผ่านทางไลน์ จากนั้นผู้สอนเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียนด้วยการบอกเป็นนัย⁹ เกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในว่า “มาดูคำตอบของเพื่อนคนนี้ บอกว่า คนอะไรดำๆ คนอะไรขาโต คนอะไรแขนใหญ่ เหล่านี้เป็นบุคลิกภาพอะไรค่ะ และเพราะอะไร แล้วยังมีอะไรที่เป็นบุคลิกภาพภายในจากเพลงนี้ไหมค่ะ” (เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด¹² ผู้สอนอธิบายว่า “การเขียนแผนผังความคิดเราทุกคนได้เรียนรู้จากวิชาภาษาไทยแล้วใช่ไหมค่ะ ดังนั้นลองนำเทคนิคนี้มาใช้ในการเรียนรู้วิชานี้ด้วย วันนี้ที่เราเรียนมาให้ทุกคนสรุปในลักษณะของแผนผังความคิด ให้เวลา 20 นาทีนะคะ”

2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มได้ประเมินใบงาน 1-1 ของตนเอง “หากงานชิ้นนี้คะแนนเต็ม 5 คะแนน นักศึกษาจะให้ตนเองกี่คะแนน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ” (ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง)

3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

4) ผู้สอนชี้แจงสิ่งที่ต้องให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลมาในการเรียนครั้งต่อไป โดยให้แต่ละกลุ่มแบ่งผู้รับผิดชอบไปศึกษานักจิตวิทยา กลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มจิตวิเคราะห์ กลุ่มจิตวิเคราะห์ใหม่ กลุ่มมนุษยนิยม และพฤติกรรมนิยม

แผนการสอนครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม เรียนรู้ทฤษฎีบุคลิกภาพ

เวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหารายวิชา

ผู้เรียนสามารถอธิบายทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ *แผนผังความคิด*¹² และใบงาน 1-1 โดยผู้สอนเลือกยกตัวอย่างผลงานที่ดีเพื่อให้กำลังใจด้วยวาจา “นี่เป็นตัวอย่างผลงานที่ทำได้ค่อนข้างดีในครั้งที่ผ่านมา เพราะการเขียนแสดงถึงความเข้าใจอย่างแท้จริง ส่วนใครที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ให้นำไปปรับแก้ไขก็จะทำได้ดีแล้ว” (ความรักในการเรียน)

2) ผู้สอนทดสอบ Pre-test ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพ

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มเหมือนกับครั้งที่ผ่านมา เริ่มกิจกรรม โดยใช้ *เทคนิคการแบ่งเนื้อหา (Jigsaw)*¹⁰ จากครั้งที่ผ่านมามีมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา ผู้สอนให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันมารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ได้ไปศึกษามา พร้อมทั้งตกลงกันว่า จะกลับไปเล่าให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจทฤษฎีดังกล่าวอย่างไร กลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลับไปในกลุ่มเดิมของตนเองเพื่ออธิบายทฤษฎีบุคลิกภาพให้เพื่อนในกลุ่มได้เข้าใจ ผู้สอนอธิบายว่า “ครั้งที่ผ่านมามีมอบหมายสมาชิกให้ไปศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาใช้ใหม่ค่ะ ยกตัวอย่างอาจารย์ได้รับเรื่อง ทฤษฎีทางจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ ตอนนี้ทุกคนมีข้อมูลละ อาจารย์จะให้คนที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์มารวมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม เราจะเรียกกลุ่มนี้ว่า ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญลองทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนกันอีกครั้งจนทุกคนเข้าใจกระจ่าง แล้วจะแยกย้ายกลับไปในกลุ่มเดิมเพื่ออธิบายแนวคิดดังกล่าวให้เพื่อนๆ ฟัง มีใครฟังไม่เข้าใจหรือมีคำถามเพิ่มเติมในกิจกรรมนี้ไหมค่ะ” (ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้)

2) ผู้สอนให้ผู้เชี่ยวชาญกลับมาที่กลุ่มเดิมเพื่ออธิบายและยกตัวอย่างทฤษฎีดังกล่าวให้เพื่อนในกลุ่มได้ฟัง หลังจากสมาชิกกลุ่มได้ฟังทฤษฎีบุคลิกภาพที่ทุกคนนำเสนอแล้วเลือกนักจิตวิทยาที่คิดว่ากลุ่มเข้าใจมากที่สุด เพื่อเขียนตอบใบงาน 2-1 ทฤษฎีบุคลิกภาพแยกตามนักจิตวิทยา หลังจากที่ได้ผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ตนเองได้รับมอบหมายให้เพื่อนๆ ในกลุ่มได้ฟังไปแล้ว ทุกคนคิดว่า ควรจะเลือกแนวคิดของนักจิตวิทยาคนไหนเพื่อเขียนตอบในใบงาน 2-1 (ความคิดสร้างสรรค์) เมื่อเขียนเสร็จส่งใบงานเข้าไลน์กลุ่ม

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนชมโฆษณา เรื่อง แม่รู้อะไรบ้าง ผู้สอนตั้งคำถาม¹ ด้วยวาจา พร้อมทั้งแสดงคำถามบนหน้าจอว่า “หากเราวิเคราะห์บุคลิกภาพของตัวละครในภาพยนตร์โฆษณาด้วยทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ความต้องการของแม่ และลูกชายควรอยู่ในขั้นตอนใด และทำไมคุณจึงคิดเช่นนั้น แสดงเหตุผลประกอบด้วย ให้เวลาคิดและพิมพ์คำตอบผ่านระบบไลน์ ประมาณ 10 นาทีนะคะ ขอให้ทุกคนคิดคำตอบของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน” ผู้สอนเลือกคำตอบยกตัวอย่างบางคำตอบอ่านออกอากาศ หากคำตอบถูก และคำตอบที่ผิดพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม (ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) ผู้เรียนทำแบบวัด Post-test ความรู้ทฤษฎีบุคลิกภาพ
- 2) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด¹² ผู้สอนชี้แนะ⁹ ว่า “เมื่อต้นชั่วโมงอาจารย์ได้ยกตัวอย่างของคนที่ทำแผนผังความคิดได้ค่อนข้างดี มีพวกเราที่เสนอมาว่าอันนี้ดีเพราะอะไร สำหรับวันนี้เราลองทำปรับเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีกันนะคะ ขอให้ทุกคนตั้งใจทำให้เวลา 20 นาทีนะคะ วันนี้เปิดโอกาสการเรียนรู้ผู้ที่อยากทำ Mind Map ด้วย Application สามารถทำส่งผ่านคอมแทนการเขียนด้วยมือก็ได้นะคะ”
- 3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้
- 4) ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัวในหัวข้อครั้งต่อไป

1.3.2 กิจกรรมพัฒนา/กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยแผนการสอนในครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 รวมระยะเวลา 6 ชั่วโมง ในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม โดยมีโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง		
ครั้งที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ใน 5 ด้าน คือ วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้)	- การทบทวนความรู้เดิม - การกระตุ้นความสนใจด้วยภาพและเสียง - ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม - การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน - การได้รับคำชมเชย และคำพูดให้กำลังใจ	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนทบทวนเป้าหมาย 2) ผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา 3) ผู้สอนนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับมารยาททางสังคม
ด้านเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนสามารถอธิบายบอกวิธีการแสดงออกให้เหมาะสมกับมารยาททางสังคมของไทยได้		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนเข้าร่วมกลุ่ม ตามเดิม แล้วตอบคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ผู้เรียนทำใบงาน 3-1 มารยาทสังคม วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้(3) ผู้เรียนวิเคราะห์บุคลิกภาพของตนเอง 4) ผู้เรียนจับคู่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเดียวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
		ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด 2) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 3) ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป

ครั้งที่ 4 บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม (ต่อ)		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ใน 5 ด้าน คือ วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้) ด้านเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนสามารถอธิบายบอกวิธีการแสดงออกให้เหมาะสมกับมารยาททางสังคมของไทยได้	- การทบทวนความรู้เดิม - การกระตุ้นความสนใจด้วยภาพและเสียง - ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม - การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน - การเรียนรู้จากต้นแบบ - การได้รับคำชมเชย และคำพูดให้กำลังใจ	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนทบทวนเป้าหมาย 2) ผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา 3) ผู้สอนนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับมารยาททางสังคม
		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้สอนเปิดยูทูบ มารยาทในร้านกาแฟ 2) ผู้สอนนำเข้าสู่ใบงาน 4-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย (วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้) 3) แต่ละกลุ่มวางแผนและลงมือทำวิดีโอ หัวข้อ “มารยาทในสังคมยุคใหม่” 4) นำเสนอผลงานยูทูบและลงในกลุ่ม
		ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนประเมินผลงานของเพื่อนพร้อมให้คะแนน 2) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด 3) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 4) ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป

จากโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมนำมาสู่โครงสร้างแผนการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการสอนครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม

เวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชา

ผู้เรียนสามารถบอกบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับการแสดงออกตามมารยาททางสังคมของไทยได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทบทวนเป้าหมายการเรียนรู้ในสมุดของตนเอง โดยสามารถเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายได้ (การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง)
- 2) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิมโดยเฉพาะทฤษฎีของจุ่ง เพื่อนำเข้าสู่หัวข้อย่อยในครั้งนี้
- 3) ผู้สอนนำเสนอภาพข่าวที่ปรากฏในโลกออนไลน์เกี่ยวกับมารยาททางสังคมไทย พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวต่างๆ

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มเหมือนกับครั้งที่ผ่านมา ตั้งคำถามว่า “พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับมารยาททางสังคมใดที่คุณรู้สึกรู้สึกว่ามีความสำคัญมากที่สุด” สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นโดยการพูดความคิดออกมามอง⁶ และมีเลขากลุ่มสรุปความคิดเห็น
- 2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มได้ทำใบงาน 3-1 ผู้สอนใช้การอธิบาย⁴ และการยกตัวอย่างประกอบ⁵ เริ่มต้นสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ ระบุเป้าหมาย แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อเรียนบรรยายภาพใบงานส่งลง

ในไลน์ (วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง, กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้, การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้, เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้)

3) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ วิเคราะห์บุคลิกภาพ หากผู้เรียนยังไม่สามารถตอบคำถามได้ผู้สอนให้ความช่วยเหลือโดยใช้การบอกใบ้¹ “ในทางจิตวิทยา ถ้าอยากรู้จักตนเองมากขึ้นน่าจะมีเครื่องมือหรือวิธีการอย่างไรบ้างนะ” “แบบวัดบุคลิกภาพแบบเปิดเผยหรือปกปิด ลองเดาดูว่าจะหาได้จากที่ไหน”

4) ผู้สอนให้ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเดียวกันจับคู่ เช่น บุคลิกภาพแบบเปิดเผย จับคู่กัน และบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจับคู่กัน ผู้สอนตั้งคำถามว่า “บุคลิกภาพตามที่ตนเป็นอยู่ จะอยู่อย่างมีมารยาทอย่างไรในสังคมไทยยุคนี้” ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบ⁵ ว่า “อาจารย์มองว่าตัวเองมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ดังนั้นลองดูว่าคนที่บุคลิกภาพแบบเก็บตัวนี้ เวลาอยู่ในสังคมเราก็จะเก็บตัวอย่างเดียวไม่ได้ มีงานกลุ่ม งานสังคมต่างๆ ถึงจะเก็บตัวก็ไม่ใช่ว่าเก็บตัวตลอดเวลา ลองพูดคุยแลกเปลี่ยนกันนะคะ” ผู้เรียนจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้
- 3) ผู้สอนกล่าวถึงหัวข้อการเรียนรู้ในครั้งต่อไปซึ่งยังเป็นหัวข้อการเรียนรู้เรื่องบุคลิกภาพและมารยาททางสังคม

แผนการสอนครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม (ต่อ)

เวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหารายวิชา

ผู้เรียนสามารถบอกบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับการแสดงออกตามมารยาททางสังคมของไทยได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ซึ่งเป็นการทบทวนความรู้เดิม

2) ผู้สอนเปิดยutup เรื่อง โรคมารยาททางสังคมบกพร่อง ผู้สอนตั้งคำถาม¹ นำเข้าสู่บทเรียน “จากสิ่งที่เราได้ดูจบไป นักศึกษาเห็นด้วยกับการนำเสนอหรือไม่ เพราะอะไร” ผู้เรียนตอบคำถามผ่านระบบสไกป์

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนนำเข้าสู่มารยาททางสังคมยุคใหม่ โดยเปิดยutupเรื่อง มารยาทในร้านกาแฟ จากรายการสตรีมีคลาส แต่ละคนเชื่อมโยงสรุปสิ่งที่ควรปฏิบัติจากครั้งที่ผ่านมา ผู้สอนตั้งคำถาม¹ ว่า “การที่เรามีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยหรือบุคลิกภาพแบบเก็บตัว สิ่งใดที่เราสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในร้านกาแฟ เขียนคำตอบลงในสมุด”

2) ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามเดิมโดยทุกกลุ่มนำไปงาน 3-1 จากครั้งที่ผ่านมาเป็นข้อมูล เพื่อนำไปสู่ใบงาน 4-1

3) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผู้เรียนดำเนินกิจกรรมเพื่อนำเสนอมารยาทในสังคมยุคใหม่รูปแบบการเสนอผ่านวิดีโอ หัวข้อ “มารยาทในสังคมยุคใหม่” โดยแต่ละกลุ่มดำเนินการแบ่งหน้าที่เพื่อให้ได้ผลงานตามขั้นตอนเหมือนในครั้งที่ผ่านมาโดยครั้งนี้ผู้สอนลดความช่วยเหลือลงบ้าง ให้สอบถามในกรณีเกิดความสงสัย (วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง, กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้, การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้, เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้)

4) ผู้เรียนนำเสนอมารยาทในสังคมยุคใหม่ผ่านทางยutupลงในเฟสบุ๊กกลุ่ม โดยผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ³ โดยคัดเลือกเฉพาะบางกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยวาจา ส่วนในกลุ่มอื่นๆเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับผ่านการพิมพ์ข้อเสนอแนะในเฟสบุ๊ก “กลุ่มที่ส่งงานเข้ามาตอนนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่ทำงานเสร็จภายในเวลา อาจารย์จะให้ข้อเสนอแนะดังนี้ละคะ กลุ่ม...จากหน่วยการเรียนรู้สำโรง โกดังกรุงเทพ นำเสนอมารยาทในการใช้บริการรถไฟฟ้า จุดที่ทำออกมาได้ดี คือ... และส่วนที่ถ้าพัฒนาต่อไปจะดีขึ้น คือ ... แต่ด้วยเวลาที่จำกัดทำได้ขนาดนี้ถือว่ายอดเยี่ยมละ”

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) จากวิดีโอบทบาทสมมติ ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินกลุ่มตนเองประเมิน เพื่อน ประเมินโดยการกดไลค์ในเฟซบุ๊ก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นด้วย และผู้สอนประเมิน
- 2) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

1.3.3 กิจกรรมพัฒนา/กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยแผนการสอนในครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 รวมระยะเวลา 6 ชั่วโมง ในรายวิชา บุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม โดยมีโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง		
ครั้งที่ 5 การพัฒนาบุคลิกภาพ		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ใน 3 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง) ด้านเนื้อหาวิชา ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้	- การทบทวนความรู้เดิม -การกระตุ้นความสนใจด้วยภาพ และเกม -ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม -การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน -การได้รับคำชมเชย และคำพูดให้กำลังใจ	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนทบทวนเป้าหมาย 2) ผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา 3) ผู้สอนนำเข้าสู่การเรียนรู้ด้วยเกมจับคู่ภาพดาราศาสตร์
		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนเข้าร่วมกลุ่มตามเดิมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากคำถามที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือพัฒนาบุคลิกภาพ (การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง)

เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
		2) ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ ตามใบงาน 5-1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ (การจัดการตนเองและการตรวจสอบตนเอง) 3) ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มคัดเลือกอาสาสมัครกลุ่มที่ต้องการนำเสนอผ่านระบบสไกป์ โดยคนที่ฟังสามารถถามคำถามได้ ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด 2) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป
ครั้งที่ 6 การพัฒนาบุคลิกภาพ (ต่อ)		
เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ใน 3 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง) ด้านเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้	- การทบทวนความรู้เดิม - ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม - การช่วยเหลือให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน - การได้รับคำชมเชย และคำพูดให้กำลังใจ - การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนทบทวนเป้าหมายในตอนเช้าซึ่งผ่านมาครั้งทางของการเรียนรู้ประเมินตนเองตามเป้าหมาย 2) ผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา
		ขั้นการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนทบทวนตนเอง นำไปสูใบงาน 6-1 การสำรวจตนเอง (การตรวจสอบตนเอง) 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ใบงาน 6-2 เพื่อนช่วยเพื่อน

เป้าหมายการเรียนรู้	แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรมการเรียนรู้
		3) ผู้เรียนเลือกบุคลิกภาพที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา ทำใบงาน 6-3 แผนการพัฒนาบุคลิกภาพ (การเปลี่ยนแปลงตนเอง) 4) ผู้เรียนจับคู่แลกเปลี่ยนแผนการพัฒนาบุคลิกภาพ (การจัดการตนเอง) ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด 2) ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนเตรียมข้อมูลในการเรียนครั้งต่อไป

จากโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมนำมาสู่โครงสร้างแผนการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการสอนครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม การพัฒนาบุคลิกภาพ

เวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหารายวิชา

ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทบทวนเป้าหมายการเรียนรู้ในสมุดของตนเอง โดยสามารถเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายได้

2) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิม

3) ผู้สอนนำสู่เกมจับคู่รูปภาพ² ดาราภาพก่อนเข้าวงการกับภาพปัจจุบัน
ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มจากนั้นผู้สอน ตั้งคำถาม¹ ว่า “บุคลิกภาพของคนเราเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น” แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจากนั้นแต่ละกลุ่มส่งคำตอบผ่านระบบ ผู้สอนชี้แนะจากคำตอบ ทั้งในกรณีที่ตอบว่า บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเหตุผลใด และกลุ่มที่คิดว่า เปลี่ยนแปลงไม่ได้ด้วยเหตุผลใด จากนั้นนำไปสู่การสรุปว่า บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ แต่อาจจะต้องใช้เวลา (การจัดการตนเอง, การตรวจสอบตนเอง, การเปลี่ยนแปลงตนเอง)

2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ในวันนี้ ครอบคลุมตามใบงานที่ 5-1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ (การจัดการตนเอง, การตรวจสอบตนเอง) โดยในครั้งนี้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผ่านการทำใบงานด้วยขั้นตอนและวิธีการที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมือกัน จากนั้นผู้เรียนส่งใบงานผ่านระบบ

3) ผู้สอนเลือกบางกลุ่มนำเสนอใบงานที่ 5-1 ผ่านระบบสไลป์ สำหรับกลุ่มที่ฟัง ผู้สอนขอให้ตั้งคำถามและให้ข้อเสนอข้อมูลย้อนกลับกลุ่มที่นำเสนอ จากนั้นผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ³ กับทั้งกลุ่มที่ตั้งถามและกลุ่มที่นำเสนอ

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

แผนการสอนครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม การพัฒนาบุคลิกภาพ (ต่อ)

เวลา 3 ชั่วโมง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป้าหมายการเรียนรู้ด้านเนื้อหารายวิชา

ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนเป้าหมายในสมุดของตนเองอีกครั้ง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม หรือประเมินตนเองว่า ผ่านมาครึ่งทางสามารถดำเนินการไปตามเป้าหมายได้หรือไม่

2) ผู้เรียนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่างแผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิม

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ “เราอยู่กับตนเองมาเกือบ 20 ปี คุณรู้จักตนเองมากน้อยแค่ไหน ฉันเป็นคนยังไง มีบุคลิกภาพแบบไหน” ให้ผู้เรียนทำใบงานที่ 6-1 สสำรวจตนเอง (การตรวจสอบตนเอง) ผู้สอนอธิบาย⁴และยกตัวอย่าง⁵ การเขียนใบงาน

2) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ต่อว่า “การสำรวจบุคลิกภาพด้วยตนเองยากหรือไม่ หากคิดว่ายังไม่เห็นตนเองชัดเจนพอจะทำยังไงต่อไปดีนะ” ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบงาน 6-2 เพื่อนช่วยเพื่อน

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกบุคลิกภาพที่ตนเองต้องการปรับปรุงพัฒนา มา 1 ลักษณะ โดยเน้นไปที่บุคลิกภาพภายนอกก่อน ทำใบงาน 6-3 แผนการพัฒนาบุคลิกภาพ (การเปลี่ยนแปลงตนเอง)

4) ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนแลกเปลี่ยนแผนการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อนทำหน้าที่ให้ข้อคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ในแผนดังกล่าว เมื่อปรับแผนเรียบร้อยแล้วส่งผ่านระบบอีเลิร์นนิ่ง (การจัดการตนเอง)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด

2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ จำนวน 6 ครั้งๆละ 3 ชั่วโมง นำไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือ ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ตอนที่ 2 ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 10 คน ประกอบด้วยผู้หญิง 5 คน และผู้ชาย 5 คน ผู้วิจัยใช้การจำลองสถานการณ์เรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล โดยออกอากาศผ่านระบบเฟสบุ๊กไลฟ์ และมีผู้ช่วยสอนประจำที่ห้องเรียน จำนวน 1 ท่าน โดยก่อนการทดลองใช้ผู้วิจัยได้อธิบายเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ แสดงเทคนิคต่างๆให้เห็นเป็นตัวอย่าง และให้ผู้ช่วยสอนได้ลองฝึกปฏิบัติ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการทดลองใช้ (Try out)

2.2 แบบแผนการทดลองใช้ (Try out) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด คือ การจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ครั้ง หรือ 18 ชั่วโมง ทั้งหมดที่ได้วางแผนไว้ โดยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทุกวันละ 3 ชั่วโมง จึงใช้ระยะเวลาทดลองใช้ทั้งหมด 6 วัน

2.3 การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอผลออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลทางสถิติ และผลการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้วิจัยหรือผู้สอน ผู้ช่วยสอน และกลุ่มผู้เรียนทดลองใช้

2.3.1 ผลทางสถิติ

ก่อนทดลองใช้และภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้ตอบแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 3 ด้าน ค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้เปรียบเทียบกับก่อนทดลองใช้และหลังเรียน

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน	ก่อนทดลองใช้ M (SD)	หลังทดลองใช้ M (SD)
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	3.931 (.47)	4.012 (.26)
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	4.340 (.29)	4.510 (.27)
พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	4.505 (.29)	4.823 (.36)

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ส่วนใหญ่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 ผลการสัมภาษณ์

ภายหลังการทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน ผู้ช่วยสอน และกลุ่มผู้เรียนทดลองใช้ โดยผู้วิจัยในฐานะผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสะท้อนคิด (Self-reflection) ผู้ช่วยสอนทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และกลุ่มผู้เรียนทดลองใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มสามารถสรุปประเด็นต่างๆได้ดังนี้

1) ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรม บางกิจกรรมผู้สอนให้เวลาไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่จะให้เวลาน้อยเกินไป

“กิจกรรมบางอย่างให้เวลาไม่เหมาะสม เช่น การวาดภาพ บุคลิกภาพของพนักงานร้านสะดวกซื้อ และให้เขียนบุคลิกภาพ วาดภาพสำหรับหนูที่วาดรูปไม่เป็นก็ใช้เวลา比别人คนอื่น ครึ่งชั่วโมงก็จะไม่ค่อยทัน” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 1)

“ผมว่า บางอย่างต้องอ่านมาจริงๆ อย่างทฤษฎี ถ้ามีคนในกลุ่มไม่ยอมอ่านมาอาจเสียเวลาไปค้นหา แต่ให้เวลามากหน่อยก็ดีขึ้นครับ เพราะถึงแม้อ่าน

มามันก็ยังเป็นสิ่งยากที่จะศึกษาด้วยตนเองทั้งหมด บางอันมันก็อ่านไม่เข้าใจ”
(สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 6)

“การเขียนแผนผังความคิด ผมมักทำไม่ค่อยทัน หรือถ้าเขียนทันก็ยังไม่ได้ตกแต่งสวยงาม ครั้งแรกนี่ไม่ทันเวลาเลย ผมคิดช้า เขียนช้าครับ อาจารย์น่าจะเพิ่มเวลาตรงนี้ให้อีกหน่อย ผลงานจะได้ดีขึ้น” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 7)

“จากการดำเนินกิจกรรม เราคิดว่า เวลาแค่นี้ผู้เรียนน่าจะทําเสร็จ แต่ด้วยระยะที่ห่างไกล มันเหมือนต้องเผื่อเวลาเพิ่มอีกนิด นั่งอยู่อีกห้องคิดว่าผู้เรียนน่าจะทํางานเสร็จ พอถามไปก็ยังไม่เสร็จ เหมือนงานขึ้นเดียวกันถ้าเป็นห้องเรียนปกติก็น่าจะเรียบร้อยด้วยเวลา 10 นาที แต่พอเป็นทางไกลต้องบวกเพิ่มเป็น 20 นาที”
(การสะท้อนคิด จากผู้สอน)

2) ลักษณะของกิจกรรม

ลักษณะของบางกิจกรรมที่ผู้สอนวางแผนไว้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่ามีลักษณะงานใหญ่ ที่ทำให้เสร็จในคาบเรียนค่อนข้างยาก เช่น การถ่ายวิดีโอ ควรให้ผู้เรียนได้มีการเตรียมบางอย่างมาก่อนเพื่อนำมาใช้ในชั้นเรียน

“วิดีโอคุณภาพให้ทำในชั้นเรียนให้เสร็จ วิชาอื่นๆ เป็นงานชิ้นใหญ่ให้ทํามาส่ง แต่ถ้าจะให้ทำในห้องใช้เวลาทั้ง 3 ชั่วโมงทำ ไม่รู้จะเสร็จหรือเปล่า ตั้งแต่คิดเรื่อง การถ่ายทำ และต้องตัดต่อด้วย อาจจะต้องให้คิดมาก่อน เตรียมอุปกรณ์พร้อม ทุกคนได้ช่วยกันจริงๆ ก็อาจจะทัน” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 8)

“การพัฒนาบุคลากรถ้าอาจารย์ให้ทํางานมันดูเป็นงานใหญ่และใช้เวลา ถึงแม้ให้เวลาไปทำอีกเดือนแล้วค่อยมารายงานผลมันอาจจะยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น แผนปรับปรุงคุณภาพภายนอกของหนู การลดน้ำหนัก หนูว่าเขียนแค่แผนก่อนก็พอค่ะ แล้วใครอยากจะทำจริงเขาก็สามารถเอาไปทำได้” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 3)

“การตั้งเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเป็นกิจกรรมที่ดี ทำทุกครั้งมันก็เริ่มเคยชิน เริ่มแรกอาจารย์ถามเพื่อให้เราตั้งเป้าหมาย พอครั้งหลังๆ เราเริ่มรู้ขั้นตอนการเรียนรู้ละก็ทำเองได้ค่ะ” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 4)

“การวางแผนการสอน ออกแบบกิจกรรมในแต่ละครั้งไปหลายอย่าง อยากให้ผู้เรียนได้รับอย่างเต็มที่ แต่เมื่อลองทำจริงผู้เรียนใช้เวลาทำกิจกรรมค่อนข้าง

นานกว่าชั้นเรียนปกติ กิจกรรมที่เยอะเกินไปทำให้ไม่เสร็จตามเวลา รวมถึงกิจกรรมใหญ่ที่ต้องเคลื่อนที่มาก เช่น ถ่ายทำวิดีโอ ถ้าไม่เตรียมมาก่อนก็ไม่ทันเวลา ส่วนในกระบวนการเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้สอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผ่านเนื้อหาในรายวิชาบุคลิกภาพ ซึ่งพอต้องพารายวิชาผู้เรียนจะสนใจในตัวเนื้อหาวิชามากกว่า ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องนึกถึงตรงนี้ให้มาก” (การสะท้อนคิด จากผู้สอน)

3) เนื้อหา

เนื้อหาในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม เนื่องจากเป็นวิชาในเชิงองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมคืออ่านมาก่อนได้ และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวสามารถลงมือฝึกทำในการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทสังคม

“วิชานี้ต้องบอกว่า ไม่ยากมาก เป็นวิชาที่อ่านได้ และเป็นเรื่องใกล้ตัว เนื้อหาแบบนี้ดีแล้วค่ะ ไม่ต้องเน้นทฤษฎีมาก สอนทฤษฎีหลักๆ 1 ครั้ง ก็พอเข้าใจได้ เนื้อหาที่เหลือก็ง่ายๆแบบประยุกต์ใช้” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 5)

“เนื้อหาวิชาสนุกดี เป็นเรื่องใกล้ตัวที่บางครั้งเราก็ไม่ได้นึกถึง อย่างมารยาท เมื่อก่อนเรียนมารยาทนึกถึงการไหว้ การกราบ แต่นี่เป็นเรื่องการใช้ชีวิตที่ต้องมีมารยาทก็น่าสนใจดีครับ” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 10)

“เนื้อหาวิชาพอเหมาะ ไม่ยากจนเกินไปสำหรับการเป็นนักศึกษาศึกษาทั่วไป ก็จะยากหน่อยตรงบททฤษฎีที่ถ้าเป็นคนไม่รู้จักมาก่อนแบบผม แต่ถ้าอ่านมาก่อน อาจารย์อธิบายเพิ่มอีกนิด ก็จะเข้าใจได้เร็วขึ้น ผมก็เรียนรู้ไปพร้อมเด็ก” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนทดลองใช้)

4) การใช้สื่อ

การใช้สื่อในระบบการศึกษาทางไกลเป็นอีกสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หากสื่อที่ขึ้นหน้าจอไม่น่าสนใจ หรือขาดความชัดเจนจะทำให้ขาดความดึงดูดใจผู้เรียน โดยเฉพาะพาวเวอร์พอยท์

“อาจารย์บอกว่า ที่ทำตอนนี้เป็นการทำงานทดลองใช้ เพราะที่จริงเราไม่ได้เรียนทางไกล ไม่ค่อยคุ้นที่เรียนผ่านอาจารย์ที่อยู่ในจอ และมีความติดขัดในแง่เทคโนโลยีกันอยู่หลายครั้ง มันเลยไม่ค่อยสันทัด พาวเวอร์พอยท์ของอาจารย์หนูว่าตัวเล็กไปค่ะ เพิ่มสีสันทะลุกละเอียดอีกหน่อยเพื่อดึงดูดความสนใจ การตัดหน้าจอไปมา

ระหว่างผู้สอนกับหน้าจอทำให้เวียนหัว บางครั้งมีจอค้าง จอดับ แต่ถ้าใช้ระบบจริง มันน่าจะดีกว่านี้” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 1)

“ตอนทดลองใช้ Kahoot ผ่านระบบ เน็ตเราก่อนข้างติดขัด ทำไปได้ 1-2 ข้อ เน็ตหลุด หนูเลยไม่ทันได้ไปตอบข้ออื่นๆเหมือนเพื่อนๆ” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 2)

“ การเลือกใช้พาวเวอร์พอยท์มันยังไม่น่าพอใจเด็ก คิดว่าถ้าเราเป็นผู้เรียนก็ยังไม่ค่อยชอบในสิ่งนี้นัก ดังนั้นก็ควรไปพัฒนาในส่วนนี้เพิ่มขึ้น เทคนิคการสร้างสรรค์สื่อการสอนให้มีความน่าสนใจ” (การสะท้อนคิด จากผู้สอน)

5) เทคนิคการสอน

เทคนิคการสอนของผู้สอน เช่น การตั้งคำถาม และการยกตัวอย่างประกอบ มีส่วนที่ต้องฝึกการใช้ให้มากขึ้น และพยายามทำให้ตรงประเด็นมีความชัดเจน

“ คำถามบางครั้งงงค่ะ ส่วนที่ขึ้นหน้าจอแค่สั้นๆพอ อาจารย์สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ เพราะถ้าคำถามหน้าเดียวแต่ถามหลายๆอย่าง งงและตอบได้ไม่ครบถ้วน” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 3)

“ การยกตัวอย่างกรณีการทำงานเขียนใบงาน หนูว่าเปิดคู่กับใบงานจริงไปเลย เขียนจุดให้เห็นประกอบ จะทำให้เข้าใจมากขึ้น มากกว่าการอธิบายว่าเขียนยังไง แต่ลองเขียนให้ดูเลยคะ” (สัมภาษณ์กลุ่มทดลองใช้ คนที่ 4)

“ เทคนิคการสอนแบบนั่งร้าน ทดลองใช้ให้ครบทั้ง 12 เทคนิค บางอย่างก็ยังมี ความซ้ำซ้อนกัน เช่น การกระตุ้นคิดก็มักจะคล้ายกับการตั้งคำถาม เทคนิคการบอกใบ้ตอนเขียนแผนการสอนเราก็อาจจะยังไม่รู้จะพูดแบบไหน แต่เวลาจริงเราก็พยายามใช้คำพูดให้มากขึ้น เทคนิคที่ดีอีกอย่าง คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ทันที แต่ด้วยความจำนวนเยอะก็อาจจะต้องเลือกบางงาน แล้วเรียนรู้ผ่านงานของเพื่อนไป” (การสะท้อนคิด จากผู้สอน)

6) ผู้ช่วยสอน

เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ช่วยสอนเพื่อการทดลองใช้เป็นผู้ช่วยสอนที่ไม่เคยทำหน้าที่ของผู้ช่วยสอนมาก่อน ดังนั้นการฝึกหรือการอธิบายยังไม่เพียงพอต่อการไปใช้งานจริง

“ครั้งนี้เป็นการทดลองใช้รูปแบบงานวิจัยของอาจารย์ ผมมาลองเป็นผู้ช่วยสอนให้ ปกติก็ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนหลักเอง และผมไม่ได้จบจิตวิทยา มาผมว่าตัวเองน่าจะทำได้ดีกว่านี้หากมีเวลาในการเตรียมตัว ทั้งในเชิงเนื้อหาหรือเชิงเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ถ้าให้เสนอก็คือ ฝึกผู้ช่วยสอนให้มากกว่านี้ครับ เพราะผู้ช่วยสอนจะมีบทบาทในชั้นเรียนปลายทางมาก มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษา สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับเทคโนโลยี เท่าที่ผมมาช่วยอาจารย์ก็เข้าใจว่า เทคนิคนั่งร้าน เป็นสิ่งที่น่าสนใจ หากเอาไปฝึกผู้ช่วยสอนน่าจะช่วยผู้สอนหลักได้เยอะเลย และก็ส่งผลโดยตรงกับนักศึกษา” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนทดลองใช้)

“ปัญหาครั้งนี้ ผมไม่แน่ใจหรอกว่าใช้เทคนิคนั่งร้านได้ถูกต้องไหม เราคุยกันถึงตรงนี้ค่อนข้างน้อย เวลาฝึกก็น้อยด้วย หากจะทำจริงคงต้องฝึกมากกว่านี้ครับ” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนทดลองใช้)

“ผู้ช่วยสอนมีความสำคัญจริงๆ ในห้องเรียนปลายทาง สามารถช่วยผู้สอนหลักได้มาก ครั้งนี้เลือกคนที่ไม่มีความรู้ทางนี้มาก่อน ไม่เคยเป็นผู้ช่วยสอนเรียนรู้ได้แต่ด้วยความที่ยังไม่เคยทำ ความชำนาญก็จะน้อย การฝึกเทคนิคต่างๆ ให้ใช้เวลาฝึกกันไม่มากทำให้การนำไปใช้ต่อยังไม่ค่อยดีนัก ส่วนใหญ่จะทำตามเทคนิคของผู้สอนหลัก ทำซ้ำๆ เดิมมากกว่า แต่หากได้รับการฝึกที่มากพอ ผู้ช่วยสอนน่าจะทำเทคนิคต่างๆ ด้วยตนเองได้ และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม” (การสะท้อนคิด จากผู้สอน)

จากประเด็นที่มีการนำเสนอจากการสัมภาษณ์และการสะท้อนคิดของผู้วิจัยเองนำไปสู่การปรับแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ดังตาราง 10

ตาราง 10 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

หัวข้อ	ประเด็น	การปรับแก้ไข
1.ระยะเวลาการจัดกิจกรรม	1. ปรับระยะเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม ส่วนใหญ่ขอเวลาในการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น	1. ปรับเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม
2.ลักษณะของกิจกรรม	1. ลักษณะของบางกิจกรรมที่มีลักษณะงานใหญ่ ที่ทำให้เสร็จในคาบเรียนค่อนข้างยาก เช่น การถ่ายวิดีโอ 2. จำนวนกิจกรรมต่อแผนการสอนในบางครั้งมีจำนวนมากเกินไป	1. ให้ผู้เรียนได้มีการเตรียมตัวมาก่อนเพื่อนำมาใช้ในการเรียน 2. ปรับลดกิจกรรมในแผนการสอนบางครั้งลง
3. เนื้อหา	1. เป็นวิชาในเชิงองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมคืออ่านมาก่อนได้ และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวสามารถลงมือฝึกทำในการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทสังคม	1. ผู้สอนเน้นย้ำให้ผู้เรียนได้อ่านเนื้อหามาก่อน
4.การใช้สื่อ	1. สื่อพาวเวอร์พอยท์ที่ขึ้นหน้าจอไม่น่าสนใจ หรือขาดความชัดเจน	1. ปรับสื่อพาวเวอร์พอยท์ที่ขึ้นหน้าจอให้มีสีสันสดใส มีภาพและภาพเคลื่อนไหวตัวอักษรมีขนาดใหญ่มากขึ้น
5.เทคนิคการสอน	1. การใช้ภาษาเขียนในการตั้งคำถามขึ้นจอภาพ 2. การใช้ภาษาพูดของผู้สอนในการตั้งคำถาม	1. ภาษาเขียนปรับข้อความหรือข้อความคำถามให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย 2. การปรับภาษาพูดให้เข้าใจง่ายพูดช้าลง และอาจต้องพูดซ้ำในบางประเด็นที่ต้องการเน้นย้ำ
6.ผู้ช่วยสอน	1. ผู้ช่วยสอนควรได้รับการเรียนรู้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ และสามารถให้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ได้ อีกทั้งต้องเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1. ผู้วิจัยให้ความรู้และฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ จนกระทั่งผู้ช่วยสอนเกิดความมั่นใจที่จะนำเทคนิคดังกล่าวไปใช้

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้หลังการทดลองใช้และการฝึกผู้ช่วยสอน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้หลังการทดลองใช้ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงอีกครั้ง และการฝึกผู้ช่วยสอน

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ภายหลังการทดลองใช้ (Try out) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามประเด็นต่างๆ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้เทคนิคสะท้อนคิดจากผู้วิจัยในฐานะผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้ช่วยสอน และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เรียนทดลองใช้ โดยผู้วิจัยนำเสนอการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ภายหลังการทดลองใช้ ดังตาราง 11 โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ฉบับจริงจะปรากฏในภาคผนวก ก

ตาราง 11 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ภายหลังการทดลองใช้

แผนการ สอน	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้	การปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้	หน้าที่
ครั้งที่ 1	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ให้ผู้เรียนวาดภาพ บุคลิกภาพ พนักงานร้านสะดวกซื้อในฝัน ระบุ ลักษณะบุคลิกภาพภายนอกและภายใน	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ตัดกิจกรรมนี้ออกเนื่องจากใช้ ระยะเวลานาน และประเภทของ บุคลิกภาพสามารถเรียนรู้ได้จากใบงาน 1-1 ได้	209
	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 ให้เวลา 20 นาที	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 ให้เวลา 25 นาที	210
ครั้งที่ 2	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้สอนให้ผู้เรียนชมโฆษณา เรื่อง แม่รู้อะไรบ้าง ผู้สอนตั้งคำถาม ด้วย วาจาพร้อมทั้งแสดงคำถามบนหน้าจอว่า “หากเราวิเคราะห์บุคลิกภาพของตัว ละครในภาพยนตร์โฆษณาด้วยทฤษฎี ความต้องการของมาสโลว์ ความ ต้องการของแม่ และลูกชายควรอยู่ใน ขั้นตอนใด และทำไมคุณจึงคิดเช่นนั้น แสดงเหตุผลประกอบด้วย ให้เวลาคิด และพิมพ์คำตอบผ่านระบบไลน์ ประมาณ 10 นาทีนะคะ ขอให้ทุกคนคิด คำตอบของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กัน” ผู้สอนเลือกคำตอบยกตัวอย่างบาง คำตอบอ่านออกอากาศ หากคำตอบถูก และคำตอบที่ผิดพร้อมทั้งอธิบาย เพิ่มเติม	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้สอนให้ผู้เรียนชมโฆษณา เรื่อง แม่รู้อะไรบ้าง ผู้สอนตั้งคำถามด้วย การนำเสนอบนหน้าจอว่า “ความต้องการ ของแม่ และลูกชายอยู่ในขั้นตอนใดตาม ทฤษฎีของมาสโลว์” พร้อมทั้งผู้สอน กล่าวถึงด้วยวาจาว่า “หากเราวิเคราะห์ บุคลิกภาพของตัวละครในภาพยนตร์ โฆษณาด้วยทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ ความต้องการของแม่ และลูก ชายควรอยู่ในขั้นตอนใด และทำไมคุณ จึงคิดเช่นนั้น แสดงเหตุผลประกอบด้วย ให้เวลาคิดและพิมพ์คำตอบผ่านระบบ ไลน์ ประมาณ 15 นาทีนะคะ ขอให้ทุก คนคิดคำตอบของตนเองมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้กัน” ผู้สอนใช้การผู้ชี้ๆ ย้ำในแต่ละ ประเด็นคำถาม เลือกคำตอบยกตัวอย่าง บางคำตอบอ่านออกอากาศ หากคำตอบ ถูก และผิดพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม	214
	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัว ในหัวข้อถัดไป	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัว ในครั้งถัดไป ให้ผู้เรียนอ่านเอกสาร ประกอบการสอนเรื่องมารยาททางสังคม	214

ตาราง 11 (ต่อ) การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ภายหลังการทดลองใช้

แผนการ สอน	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้	การปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้	หน้าที่
ครั้งที่ 3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบงาน 3-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบงาน 3-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย โดยเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้ไปศึกษามา ล่วงหน้า	220
	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัว ในหัวข้อถัดไปซึ่งยังเป็นหัวข้อ บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย	ขั้นตอนสรุปการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัว ในหัวข้อถัดไปซึ่งยังเป็นหัวข้อ บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย โดยขอให้ผู้เรียนได้เตรียมทำวิดีโอ เขียน บท หรือจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับถ่ายทำ และตัดต่อมาให้เรียบร้อย	221
ครั้งที่ 4	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนิน กิจกรรมเพื่อนำเสนอมารยาทสังคมยุค ใหม่	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนิน กิจกรรมเพื่อนำเสนอมารยาทสังคมยุค ใหม่ จากข้อมูลที่ได้เตรียมมาจากครั้งที่ ผ่านมา	224

3.2 การฝึกผู้ช่วยสอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ผู้วิจัยในฐานะของผู้สอนได้ฝึกผู้ช่วยสอนให้สามารถใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ได้ เนื่องจากในระบบการศึกษาทางไกลผู้ช่วยสอนจะอยู่ที่ชั้นเรียนปลายทางมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน ผู้ช่วยสอนในกลุ่มทดลอง A (หน่วยการเรียนรู้นครราชสีมา) จะได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ทั้งในภาคของทฤษฎีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ และภาคปฏิบัติการฝึกฝนทักษะของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ การฝึกผู้ช่วยสอนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนก่อนการฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยจัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริม ประกอบด้วยพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคการนั่งร้านเสริมเรียนรู้
- 2) ผู้วิจัยได้จัดส่งเอกสารให้ผู้ช่วยสอนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงดำเนินการฝึก

ขั้นตอนระหว่างการฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (คู่มือการฝึกอยู่ในภาคผนวก)

- 1) ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามให้ผู้ช่วยสอนได้ตอบคำถาม
- 2) ผู้วิจัยได้อธิบายเกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
- 3) ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ช่วยสอนสามารถสอบถามเกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในประเด็นที่
- 4) เริ่มต้นการฝึกภาคปฏิบัติ เทคนิคนั่งร้าน ทั้ง 12 เทคนิค (ฝึกอย่างไร ประเมินอย่างไร แยกรายเทคนิค คนอ่านแล้วทำตามได้)
- 5) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกขั้นตอนของการถอดความช่วยเหลือ ผู้ช่วยสอนต้องลดความช่วยเหลือทั้งหมดลง กลับมาสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบปกติ เนื่องจากจะวัดการคงอยู่ของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนภายหลังการถอดความช่วยเหลือจากทั้งผู้สอนและผู้ช่วยสอน

ขั้นตอนหลังการฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยทดสอบภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ โดยการตั้งคำถาม จำนวน 5 ข้อ เพื่อให้ผู้ช่วยสอนได้ตอบคำถาม ประกอบด้วย
 - ความหมายของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
 - มีพื้นฐานความคิด แนวคิด ความคิดความเชื่ออย่างไร
 - ขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้าน ขั้นตอนการถอดความช่วยเหลือ
 - เทคนิคนั่งร้าน จำนวน 12 อย่าง ยกตัวอย่าง
 - เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนได้อย่างไร
- 2) ผู้วิจัยทดสอบภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ใช้การสังเกตและแบบประเมินพฤติกรรม

โดยรายละเอียดเพิ่มเติมของการฝึกผู้ช่วยสอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้จะปรากฏในภาคผนวก ค

3.2.1 ผลของการฝึกผู้ช่วยสอนใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

1) ผลของความรู้เกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ผู้ช่วยสอนมีความเข้าใจในความรู้เกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ โดยสามารถตอบคำถามที่ผู้วิจัยใช้วัดความรู้ได้ทั้ง 5 ข้อ

2) ผลจากการฝึกทักษะการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการฝึกทักษะการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ของผู้ช่วยสอนภายหลังการฝึก โดยใช้วิธีการสังเกตและใช้แบบประเมินพฤติกรรม พบว่า สามารถแสดงออกถึงการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ทั้ง 12 เทคนิคได้ โดยการตั้งคำถามมีทั้งช่วยอธิบายเพิ่มเติมจากผู้สอนหลักและสามารถตั้งคำถามเพิ่มเติมในห้องเรียนปลายทางเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้คิดหรือดำเนินกิจกรรมต่อไป

ภายหลังการฝึกทักษะการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พบว่า ผู้ช่วยสอนมีคำถามหรือข้อสงสัยระหว่างการดำเนินกิจกรรมการฝึก และได้รับการอธิบายจากผู้วิจัย จนกระทั่งเกิดความมั่นใจในการนำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ไปใช้ รวมถึงการได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจะใช้ดำเนินการเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องก่อนการดำเนินการจริง

ส่วนที่ 2 ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

การนำเสนอประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองสมมติฐาน และผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

M หมายถึง ค่าเฉลี่ย

SD หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

F หมายถึง ค่าสถิติ F ที่ได้จากการคำนวณความแปรปรวนหลายตัวแปร

	p หมายถึง ค่าที่น้อยที่สุดของระดับนัยสำคัญที่ทำให้ปฏิเสธสมมติฐาน H_0
	N หมายถึง จำนวนผู้เรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
	df หมายถึง ระดับความเป็นอิสระ
	sig หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
	SS หมายถึง ผลรวมกำลังสอง
	MS หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกำลังสอง
	r หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ตนเอง	bRm หมายถึง ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำ
นำตนเอง	bAm หมายถึง ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการ
ตนเอง	bBm หมายถึง ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำ
ตนเอง	aRm หมายถึง ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำ
นำตนเอง	aAm หมายถึง ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการ
ตนเอง	aBm หมายถึง ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำ

2.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา บุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม จำนวน 90 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ให้เข้าร่วมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลอง A ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง B ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ และ

กลุ่มควบคุม C ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มทดลอง A (n=30)		กลุ่มทดลอง B (n=30)		กลุ่มควบคุม C (n=30)		รวม (n=90)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	11	36.67	12	40.00	6	20.00	29	32.22
หญิง	19	63.33	18	60.00	24	80.00	61	67.78
อายุ	M =	19.20	M =	19.80	M =	19.53	M =	19.51
	SD =	1.48	SD =	1.26	SD =	1.14	SD =	1.43

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 67.78 เป็นเพศชายจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 32.22 และกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีอายุเฉลี่ย 19 ปี และผลการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 จำนวน และร้อยละ ผลการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย(GPA)	กลุ่มทดลอง A (n=30)		กลุ่มทดลอง B (n=30)		กลุ่มควบคุม C (n=30)		รวม (n=90)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.50 – 4.00	7	23.3	4	13.3	4	13.3	15	16.7
3.00 – 3.49	12	40.0	17	56.7	20	66.7	49	54.4
2.50 – 2.99	9	30.0	8	26.7	6	20.0	23	25.6
2.00 – 2.49	2	6.7	1	3.3	0	0	3	3.33
รวม	30	100	30	100	30	100	90	100

จากตาราง 13 พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2561 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.00 – 3.49 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.50 – 2.99 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ ช่วง 3.50 – 4.00 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อม ความสามารถ และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง A M (SD)	กลุ่มทดลอง B M (SD)	กลุ่มควบคุม C M (SD)
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ช่วงคะแนน = 1-5)			
-ก่อนการทดลอง	3.59 (.33)	3.77 (.32)	3.67 (.31)
-หลังการทดลอง	3.79 (.22)	3.95 (.32)	3.88 (.39)
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ช่วงคะแนน = 1-5)			
-ก่อนการทดลอง	3.95 (.49)	4.02 (.28)	4.00 (.30)
-หลังการทดลอง	4.25 (.24)	4.36 (.31)	4.18 (.35)
พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ช่วงคะแนน = 1-6)			
-ก่อนการทดลอง	4.05 (.51)	4.36 (.45)	4.11 (.41)
-หลังการทดลอง (ทันที)	4.34 (.38)	4.55 (.50)	4.41 (.48)
-หลังการทดลอง (4 สัปดาห์)	4.57 (.31)	4.15 (.47)	4.07 (.15)
-หลังการทดลอง (6 เดือน)	4.62 (.32)	4.18 (.46)	4.03 (.14)

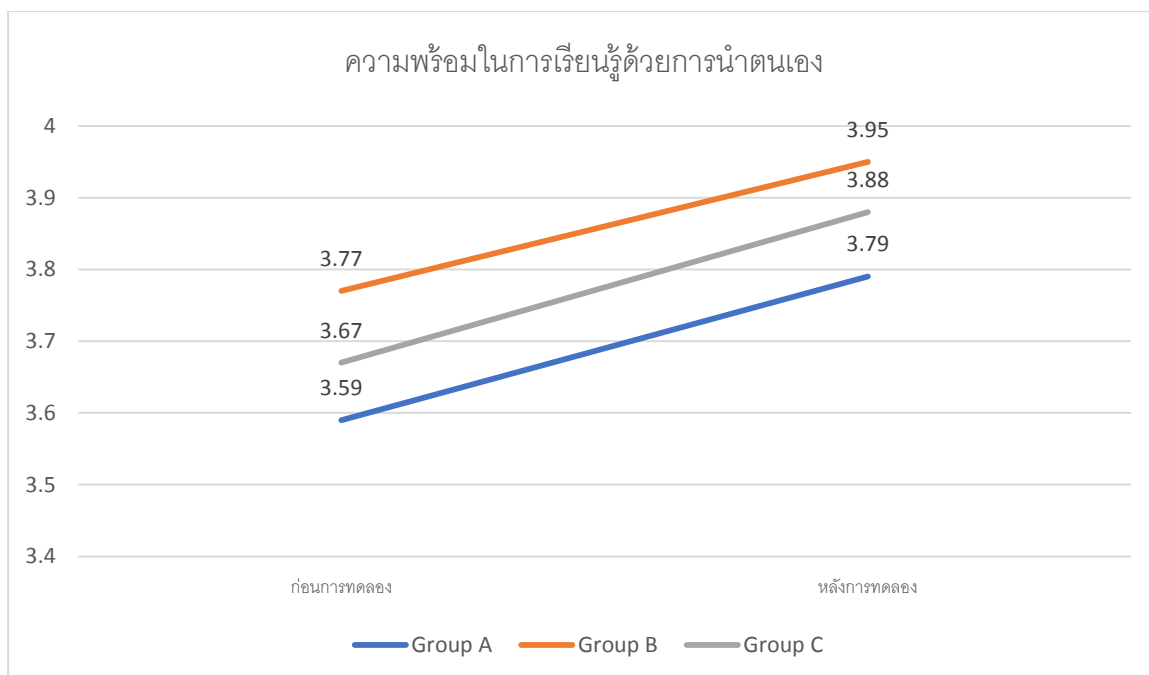
จากตาราง 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มทดลอง A ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.59 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.79 กลุ่มทดลอง B ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.77 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.95 ในขณะที่กลุ่มควบคุม C ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.67 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.88 ผู้เรียนในทุกกลุ่มมีความ

คิดเห็นว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ซึ่งพบทั้งระยะก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองทันที

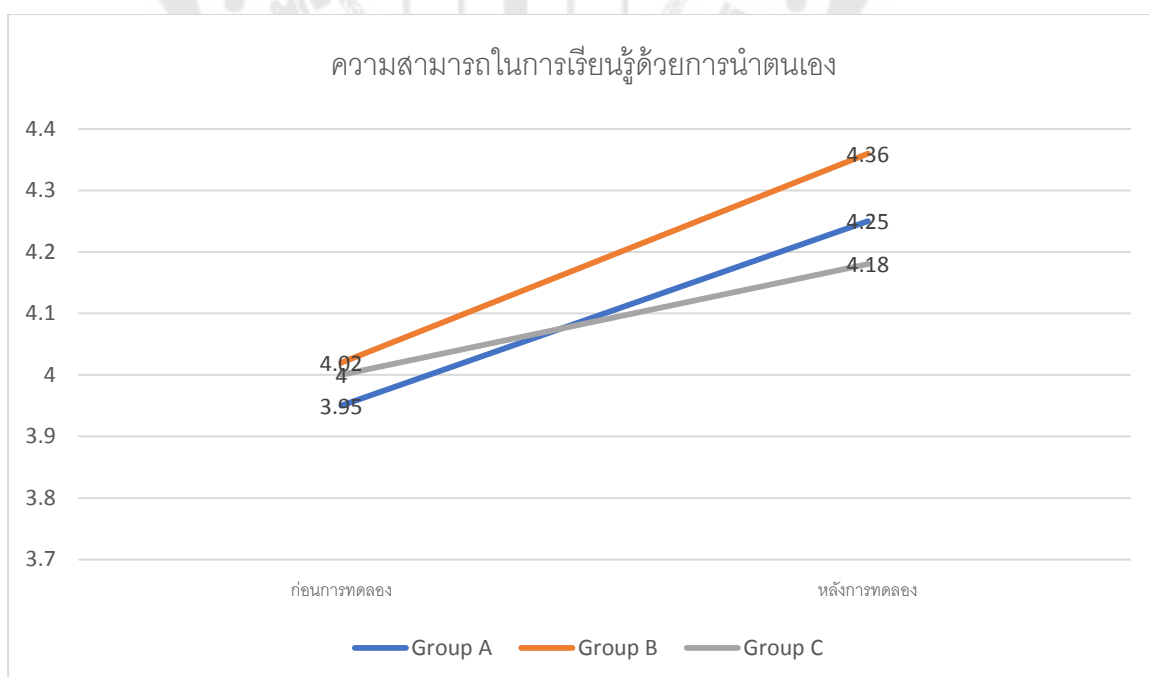
ค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มทดลอง A ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 3.95 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.25 ผู้เรียนในกลุ่มทดลอง A มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ก่อนการทดลอง อยู่ในระดับค่อนข้างจริง และภายหลังการทดลองทันทีอยู่ในระดับจริง ส่วนในกลุ่มทดลอง B ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.02 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.36 หมายความว่า ผู้เรียนในกลุ่มทดลอง B มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับจริง ซึ่งพบทั้งระยะทดลองและภายหลังการทดลองทันที ในขณะที่กลุ่มควบคุม C ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.00 และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.18 ผู้เรียนในกลุ่มควบคุม C มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ซึ่งพบทั้งระยะก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองทันที

ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มทดลอง A ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.05 หลังการทดลองทันทีมีค่าเท่ากับ 4.34 หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ มีค่าเท่ากับ 4.57 และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน มีค่าเท่ากับ 4.62 ผู้เรียนมีความเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก่อนการทดลองอยู่ในระดับค่อนข้างจริง หลังการทดลองทันทีอยู่ในระดับจริง หลังการทดลอง 4 สัปดาห์อยู่ในระดับจริง และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน อยู่ในระดับจริง ในขณะที่กลุ่มทดลอง B ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.36 หลังการทดลองทันทีมีค่าเท่ากับ 4.55 หลังการทดลองระยะ 4 สัปดาห์ มีค่าเท่ากับ 4.15 และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน มีค่าเท่ากับ 4.18 ผู้เรียนมีความเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก่อนการทดลองอยู่ในระดับจริง หลังการทดลองทันทีอยู่ในระดับจริง หลังการทดลอง 4 สัปดาห์อยู่ในระดับค่อนข้างจริง และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน อยู่ในระดับค่อนข้างจริง และกลุ่มควบคุม C ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 4.11 หลังการทดลองทันทีมีค่าเท่ากับ 4.41 หลังการทดลองระยะ 4 สัปดาห์ มีค่าเท่ากับ 4.07 และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน มีค่าเท่ากับ 4.03 ผู้เรียนมีความเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก่อนการทดลองอยู่ในระดับค่อนข้างจริง หลังการทดลองทันทีอยู่ในระดับจริง หลังการทดลอง 4 สัปดาห์อยู่ในระดับค่อนข้างจริง และหลังการทดลองระยะ 6 เดือน อยู่ในระดับค่อนข้างจริง

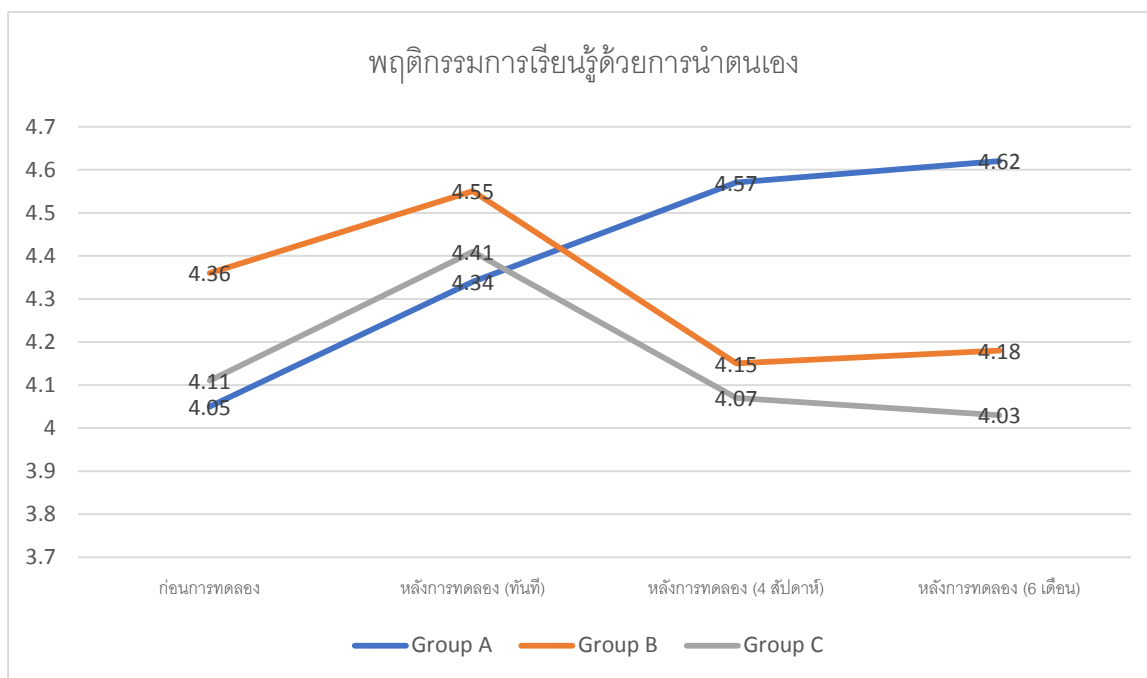
ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนำมาเสนอในรูปกราฟเส้น ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ภาพประกอบ 6 แสดงค่าเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ภาพประกอบ 7 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สรุปได้ว่า ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเมื่อวัดค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง และวัดหลังการทดลองทันที ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ในขณะที่ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเมื่อวัดค่าเฉลี่ยทั้งก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 6 เดือน กลุ่มทดลอง A มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มทดลอง B และกลุ่มควบคุม C เมื่อวัดหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 6 เดือนมีแนวโน้มค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองลดลง

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมุติฐาน

1.การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น

1.1 การตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร

งานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 30 คน ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบการแจกแจงปกติด้วยการใช้สัมประสิทธิ์ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ร่วมกับการทดสอบ Shapiro-wilk ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจากค่า z-value (Skewness & Kurtosis) มีค่าอยู่ระหว่างค่า -1.00 ถึง 1.00 ดังนั้นตัวแปรตามในทั้งสามกลุ่มมีการแจกแจงปกติ ซึ่งเป็นตามข้อตกลงเบื้องต้น

1.2 ความเท่ากันของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม

ผู้วิจัยตรวจสอบความเท่ากันของความแปรปรวนของตัวแปรตามแยกตามรายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้สถิติ Levene's Test พบว่า ตัวแปรตามส่วนใหญ่ของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นในการทดสอบความเท่ากันของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม

1.3 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว (Bivariate Correlation) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) ดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	bRm	bAm	bBm
bRm	1.00		
bAm	.657**	1.00	
bBm	.602**	.780**	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของทุกกลุ่ม มีค่าอยู่ระหว่าง .062 ถึง .780 ($p < .01$) โดยความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุดกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r = .780$, $p < .01$) รองลงมา คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r = .657$, $p < .01$)

1.4 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มในระยะก่อนการทดลองแยกตามรายด้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ในระยะก่อนการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อศึกษาความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนระยะการทดลอง ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าทั้งในด้านพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความเท่าเทียมกันก่อนเริ่มการทดลอง และสามารถวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ได้

ในขณะที่ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของระยะก่อนเรียน โดยมีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ Post Hoc Tests ต่อ พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างคือ กลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง A ($M=4.05$) และกลุ่มทดลอง B ($M=4.36$) ดังนั้นเมื่อด้านพฤติกรรมคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนมีความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงใช้คะแนนในระยะก่อนทดลอง เป็น Covariate และใช้สถิติ ANCOVA ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างหลังเรียน โดยมีค่าก่อนเรียนเป็น Covariate

2.การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้านในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีคะแนนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ตามเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นจากการทดสอบในระยะก่อนการทดลองตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วนั้น การวิเคราะห์ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันที ด้านความพร้อม

ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ดังรายละเอียดในตาราง 16 ถึง 17

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.364	2	.182	1.745	.181
ภายในกลุ่ม	9.066	87	.104		
รวม	9.430	89			

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองภายหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ปรากฏว่า ค่าสถิติทดสอบ $F(2,87) = 1.745$, $p = .181$ แสดงว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.484	2	.242	2.527	.086
ภายในกลุ่ม	8.333	87	.096		
รวม	8.817	89			

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองภายหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ปรากฏว่า ค่าสถิติทดสอบ $F(2,87) = 2.527$, $p = .086$ แสดงว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

ส่วนการวิเคราะห์เพื่อตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 1 ด้านความพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นจากการทดสอบในระยะก่อนการทดลอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANCOVA) ในการทดสอบความแตกต่างของระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันที โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองระยะก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ดังรายละเอียดในตาราง 18 และ 19

ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Between Subjects					
Group	.642	2	.321	1.489	.231
Within Group	18.754	87	.216		
Total	19.396	89			

จากตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ปรากฏว่า ค่าสถิติทดสอบ $F(2,87) = 1.489$, $p = .231$ แสดงว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที เมื่อใช้คะแนนในระยะก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	.015	1	.015	.068	.795
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	.080	2	.040	.179	.836
ความคลาดเคลื่อน	18.647	84	.222		
รวม	1794.083	90			

จากตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที เมื่อใช้คะแนนในระยะก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม ปรากฏว่า ค่าสถิติทดสอบ $F = .068$, $p = .795$ แสดงว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะก่อนการทดลอง ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และเมื่อทดสอบระหว่างกลุ่ม ค่าสถิติทดสอบ $F = .179$, $p = .836$ แสดงว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะก่อนการทดลอง ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในแต่ละกลุ่มด้วยเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้าน

เสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures analysis of variance)

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ทั้งในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่ม	5.342	2	2.671	10.775	.000
ภายในกลุ่ม	21.566	87	.248		
ภายในกลุ่ม					
การวัดซ้ำ	1.677	2	.838	8.370	.000
กลุ่ม X การวัดซ้ำ	5.252	4	1.313	13.109	.000
ความคลาดเคลื่อน	17.428	174	.100		

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ทั้งในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน ปรากฏมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบกับกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแตกต่างระหว่างการทดสอบในแต่ละครั้งและระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ด้วย Post Hoc Tests โดยใช้ Tukey HSD เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 30 คน และมีจำนวนเท่ากันในแต่ละกลุ่ม ซึ่งแสดงไว้ในตาราง 21

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

กลุ่ม	M	กลุ่มทดลอง A	กลุ่มทดลอง B	กลุ่มควบคุม C
		4.515	4.297	4.175
กลุ่มทดลอง A	4.515	-	.2179*	.3401*
กลุ่มทดลอง B	4.297		-	.1222
กลุ่มควบคุม C	4.175			-

* $p < .05$

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกัน 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 กลุ่มทดลอง A กับ กลุ่มทดลอง B คู่ที่ 2 กลุ่มทดลอง A กับ กลุ่มควบคุม C แสดงว่า กลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างจากกลุ่มทดลอง B อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่ากลุ่มทดลอง B และกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม C อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม C

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระยะการวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 4 สัปดาห์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่ม	1.408	2	.704	3.967	.022
ภายในกลุ่ม	15.442	87	.177		
ภายในกลุ่ม					
การวัดซ้ำ	1.365	1	1.365	8.760	.004
กลุ่ม X การวัดซ้ำ	3.611	2	1.805	11.587	.000
ความคลาดเคลื่อน					

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ในระยะการวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 4 สัปดาห์ ปรากฏมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบกับกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแตกต่างระหว่างการทดสอบในแต่ละครั้ง และระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ด้วย Post Hoc Tests โดยใช้ Tukey HSD ซึ่งแสดงไว้ในตาราง 22

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใน
ระยะการวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 4 สัปดาห์

กลุ่ม	M	กลุ่มทดลอง A	กลุ่มทดลอง B	กลุ่มควบคุม C
		4.462	4.353	4.245
กลุ่มทดลอง A	4.462	-	.1087	.2167*
กลุ่มทดลอง B	4.353		-	.1080
กลุ่มควบคุม C	4.245			-

* $p < .05$

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน 1 คู่ คือ กลุ่มทดลอง A กับ กลุ่มควบคุม C แสดงว่า กลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แตกต่างจากกลุ่มควบคุม C อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม C ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที กับ ระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะ การวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่ม	2.009	2	1.004	5.361	.006
ภายในกลุ่ม	16.298	87	.187		
ภายในกลุ่ม					
การวัดซ้ำ	1.140	1	1.140	7.966	.006
กลุ่ม X การวัดซ้ำ	4.208	2	2.104	14.701	.000
ความคลาดเคลื่อน					

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ในระยะการวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน ปรากฏมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบกับกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแตกต่างระหว่างการทดสอบในแต่ละครั้ง และระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ด้วย Post Hoc Tests โดยใช้ Tukey HSD ซึ่งแสดงไว้ในตาราง 25

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีกับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน

กลุ่ม	M	กลุ่มทดลอง A	กลุ่มทดลอง B	กลุ่มควบคุม C
		4.485	4.369	4.227
กลุ่มทดลอง A	4.485	-	.1163	.2583*
กลุ่มทดลอง B	4.369		-	.1420
กลุ่มควบคุม C	4.227			-

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน 1 คู่ คือ กลุ่มทดลอง A กับ กลุ่มควบคุม C แสดงว่า กลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม C อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม C ในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที กับระยะผลการทดลองภายหลัง 6 เดือน

สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ทั้งในระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน อีกทั้งเมื่อแยกตามรายช่วงเวลาจะพบความแตกต่างตั้งแต่ระยะวัดผลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที กับระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะวัดผลหลังการ

ทดลองเสร็จสิ้นทันที กับระยะติดตามผล 6 เดือน ซึ่งเมื่อใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า กลุ่มทดลอง A มีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุม C อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลอง A มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม C ในทุกระยะของการวัดซ้ำ

2.3 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนภายหลังการให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal) และการสัมภาษณ์ผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B โดยแบบบันทึกการเรียนรู้เก็บรวบรวมในช่วงชั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ในทุกครั้ง จำนวน 6 ครั้ง ในกลุ่มทดลอง A จำนวนครั้งละ 30 คน และกลุ่มทดลอง B จำนวนครั้งละ 30 คน ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มแบบเผชิญหน้า ในกลุ่มทดลอง A จำนวน 10 คน และสัมภาษณ์ผ่านระบบสไกป์ในกลุ่มทดลอง B จำนวน 3 คน อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้ช่วยสอนในกลุ่มทดลอง A เพื่อสะท้อนผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ การนำเสนอผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมให้หลักการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย สรุปผลได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม สามารถสรุปความคิดรวบยอด สะท้อนผ่านการใช้แผนผังความคิด อีกทั้งยังเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยเทคนิคที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด คือ การทำแผนผังความคิด การตั้งคำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม

“การทำ Mind Map มันนำไปสู่เวลาที่เราไปค้นหาข้อมูลด้วยตัวเอง เรียนอะไร ในวิชาอื่นๆก็ตามก็เอาเครื่องมือนี้มาช่วย หนูเคยเรียนตั้งแต่ในวิชา ภาษาไทยก็เอามาใช้ในวิชาอื่นๆได้ด้วยค่ะ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“ที่อาจารย์ให้สรุปเป็น mind map ชอบทำมาก มันได้เข้าใจด้วยว่า วันนี้ได้อะไรบ้าง สรุปเกือบทุกครั้ง ส่วนมากก็จดเองก่อนแล้วค่อยทำเป็น mind map” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 6)

“การถามของอาจารย์และให้พวกเราตอบ ตอนที่ถามผ่านระบบตอน สอน ทำให้หนูได้คิดตามไปด้วย” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 4)

“อาจารย์มักจะเริ่มต้นตั้งคำถามในหลายๆครั้ง ส่วนใหญ่เป็นคำถามใกล้ๆตัว ได้คิดตามก็เพลินดี มันไม่ใช่เรื่องยากครับ แล้วก็ยังมีมุมให้เราคิดได้หลายมุม ไม่ต้องกลัวผิด” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“ผมก็เหมือนกันครับ ชอบการทำงานกลุ่ม เวลาทำงานกลุ่ม คนหนึ่งมีความคิดแบบหนึ่ง อีกคนคิดอีกแบบหนึ่ง เขามาถกเถียงกันก็สนุกดีครับ ได้เข้าใจความคิดของเพื่อน และทบทวนความคิดของตัวเองด้วย” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 10)

“หนูชอบกิจกรรมที่ให้เพื่อนแย้งกัน เวลาทำงานกลุ่มหนูจะเป็นคนเขียนสรุป จะชอบฟังเวลาเพื่อนแย้งกัน แล้วเอามารวมกัน ถ้าหลายความคิดก็จะให้เพื่อนเลือก จะเอาหัวข้อไหนดี เพื่อมาเขียนลงตรงกลาง หนูใช้วิธีสรุปแล้วเสนอเพื่อนในกลุ่มก่อน ถ้าเพื่อนโอเค หนูก็จะเลือกเขียนอันนี้ แต่ถ้าเพื่อนไม่โอเค ก็จะลองให้เพื่อนคนนั้นสรุป แล้วให้เพื่อนในกลุ่มเลือกอีกที” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 8)

“กระบวนการที่เราได้เรียนรู้แล้วนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ การสำรวจ และประเมินการเข้าใจหลังเรียนทุกครั้ง” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง B คนที่ 2)

“กิจกรรมที่มีการจัดบันทึกข้อมูลต่างๆ ลงสมุดหรือกระดาน ซึ่งจะช่วยให้ระดมความคิดที่ละเอียดละน้อยเข้าใจด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง A คนที่ 12)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกชอบ สนุกสนานในการเรียน ได้ทำกิจกรรมที่ชอบ เช่น การตั้งเป้าหมายในการเรียน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ ค่านิยม และคุณค่า โดยเทคนิคที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด คือ การทำกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ

“ความรู้สึกสนุกสนานที่ได้จับกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่สนิทได้รับฟังความคิดเห็นได้กับเพื่อนที่ไม่สนิท รู้สึกสนุกได้ค้นคว้าความรู้ใหม่ๆด้วยตนเอง รู้สึกชอบในการตั้งเป้าหมายของตนเอง” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง A คนที่ 5)

“ความรู้สึกสนุกสนานเพราะไม่เคยแสดงละครกับเพื่อนเลย รู้สึกชอบมากได้ฝึกปฏิบัติ มีความสุขที่ได้มีจิตสำนึกเพื่อคนอื่นและทำให้เรามีจิตสำนึกมากขึ้น รู้สึกสนุกได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 7)

“การได้รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ การตั้งเป้าหมายในสมุดเปิดมาเจอจะได้ไม่ท้อ เชื่อมั่นในตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็นผ่านทางโปรแกรมไลน์ เกิดการพัฒนาตนเอง” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง A คนที่ 5)

“รู้สึกภูมิใจที่สามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในสิ่งที่เราไปศึกษามาได้” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง B คนที่ 15)

“เพื่อนสนิทกันมากขึ้นและกล้าแสดงออกมากขึ้น ฝึกให้คิดสร้างสรรค์ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรถึงจะเหมาะสม คุณค่าจากการทำงานเป็นกลุ่ม การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้” “รู้สึกภูมิใจที่สามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในสิ่งที่เราไปศึกษามาได้” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง A คนที่ 23)

“เรียนวิชานี้ดูเขาสงู กระตือรือร้น ได้ทำงานเป็นกลุ่มทุกครั้ง และรูปแบบอาจารย์ก็เปลี่ยนเทคนิคไปเรื่อยๆ เด็กๆก็ชอบนะครับ” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอน)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ก่อให้เกิดการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และในรายวิชาที่เน้นไปที่ทักษะการสำรวจตนเอง การพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ส่วนในมุมมองของผู้ช่วยสอนมองว่า การใช้เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้โดยเน้นการจัดกิจกรรมกลุ่ม และผู้ช่วยสอนคอยให้ความช่วยเหลือในกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ

“อย่างหนู ในชีวิตประจำวัน ถ้าเราไม่เข้าใจอะไรก็จะไปหาข้อมูลเพิ่ม” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“ตั้งแต่อาจารย์สอนวิชานี้ ทุกครั้งอาจารย์จะให้เราเตรียมใบงานก่อน แรกๆก็ไม่ว่าจะทำยังไงก็แค่ปริ้นท์มา หลังๆพวกหนูรู้แล้วว่า อาจารย์จะให้ทำก็ศึกษาข้อมูลมาก่อนเลย เพราะถ้าเราทำเสร็จเร็วก็ได้กลับบ้านเร็วด้วย” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 2)

“เรียนจบจากวิชานี้ หนูรู้วิธีการเรียนด้วยตัวเองมากขึ้น พอหนูจะเรียนอะไรต้องตั้งเป้าหมายก่อน หาแหล่งความรู้ทั้งจากในเน็ต ถามเพื่อน หรือถามครู ทำงานไปแล้วก็กลับมาประเมินตนเองด้วยว่าทำถึงเป้าหมายหรือยัง ขาดตรงไหนก็ปรับปรุง” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 3)

“การนำตนเองไปพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง คือการลงมือทำเพื่อเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเองให้ดีขึ้น” (แบบบันทึก กลุ่มทดลอง A คนที่ 29)

“ในวิชาบรรยาย ถ้าบรรยายไปเรื่อย ๆ เด็กก็จะไม่เกิดความสนใจ แต่ถ้ามีกิจกรรมให้เขาทำอย่างเช่นวิชานี้ ที่ 3 ชั่วโมงนี้เด็กจะต้องทำอะไรบ้าง เด็กก็จะทำ เด็กก็จะนั่งคุยกัน อันนี้คือเห็นด้วยที่อาจารย์ได้จัดการเรียนรู้แบบนี้ แต่มันก็จะมีปัญหาเวลารวมกลุ่ม จะมีเด็กพวกที่เป็นแกะดำ จากกลุ่มละ 6 คน ก็จะมี 2-3 คน เขาจะนั่งเล่นโทรศัพท์แต่ไม่เป็นเหมือนกันทุกกลุ่ม จำนวน 10 กลุ่ม ก็ประมาณ 80% ที่ตั้งใจเรียน อันนี้คอมเม้นไปในรายละเอียดกลุ่มแล้ว บางกลุ่มก็ค่อนข้างแยเลย อย่างเช่นกลุ่มที่ยังไม่ได้ส่งงาน ซึ่งก็จะมีปะปนกันไป แต่ถ้าถามว่า การจัดกิจกรรมเสริมแบบนี้ก็ดีแหละ ให้เขาทำในชั่วโมง เราก็คอยไปช่วยตามกลุ่ม กลุ่มไหนที่เขาที่คนตั้งใจเยอะก็ปล่อยทำไป กลุ่มไหนคนไม่ตั้งใจมารวมกันเยอะหน่อยก็เข้าไปช่วยเหลือเป็นพิเศษแบบที่อาจารย์บอก” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอน)

“ช่องทางในการเรียนรู้ของเด็กอย่างใน E-learning อาจารย์ผู้สอนต้องให้เวลาเขา อยากให้พัฒนาการเรียนรู้แบบนี้ คืออาจารย์สอนทางไกล ต้องพัฒนาเทคโนโลยีด้วย และระบบ EDL ก็เป็นตัวช่วยที่ดี สดได้ ย้อนหลังได้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ตอนนี้กิจกรรมในห้องก็เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ มันเรียนรู้ได้หลากหลาย ทั้งทักษะชีวิต เนื้อหาการเรียนการสอน การสอนอดีต เราอยากให้ได้เด็กได้เนื้อหา แต่เนื้อหาสามารถไปอ่านเองได้ คือดูจากสมุดของเขา ที่ให้ส่งทุกวันพฤหัสบดี ก็เห็นว่าเขาได้เรียนรู้ เพิ่มทักษะชีวิตมากขึ้น” (สัมภาษณ์ผู้ช่วยสอน)

จากผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยด้านพุทธิพิสัยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระบวนกรคิดในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านจิตพิสัยมีเจตคติที่ดีต่อ

การเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และด้านทักษะพิสัยสามารถลงมือปฏิบัติให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

ผลจากจากสัมภาษณ์ผู้เรียนในกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B ในระยะภายหลังการทดลอง 6 เดือน หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พบว่า

การนำความรู้ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคมไปใช้ในการพัฒนาตนเองเป็นหลัก การพัฒนาบุคลิกภาพของตนโดยเฉพาะบุคลิกภาพภายนอก และการเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น

“ได้นำไปพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“นอกจากตัวเองอย่างที่ผมบอก เข้าใจคนอื่น รอบๆตัว เพื่อน หรือ ลูกค้ามากขึ้น” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 2)

“เหมือนกันในแง่พัฒนาบุคลิกภาพตนเอง แต่นอกเหนือจาก บุคลิกภาพก็มีเรื่องความเครียดที่เอาไปใช้ หนูจำแบบวัดความเครียด และวิธีการที่อ. เปิดวิดีโอให้ดู” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 3)

“หนูนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพภายนอกของตนเอง โดยเฉพาะการแต่งกายที่เหมาะสม การทำผม การแต่งหน้า อ้อแล้วก็เรื่องมารยาท ค่ะ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 1)

สำหรับเทคนิควิธีการที่เคยใช้ในรายวิชานุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคมแล้วสามารถไปใช้ในรายวิชาอื่นๆได้

“เทคนิคผมก็ Mind map ใช้ตลอดอยู่แล้วครับ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“ก่อนเรียนก็ตั้งเป้าหมายค่ะ คิดว่าวันนี้เราจะเรียนอะไร” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 2)

“การค้นหาข้อมูล ในอินเทอร์เน็ตการดูความน่าเชื่อถือของข้อมูล” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 3)

“การเตรียมตัวมาก่อนโดยเฉพาะถ้าวิชาไหนมีการนำข้อมูลวางใน
อีเลินนิ่งหนูก็จะรีบปริ้นท์มาก่อนที่จะเรียน” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 1)

“การตั้งเป้าหมายในการเรียน การวางแผนหาข้อมูลที่จะนำไปสู่
เป้าหมายที่เราตั้งไว้ค่ะ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 2)

ผู้เรียนสามารถนำทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไปใช้ในช่วงเวลาของการฝึก
ปฏิบัติงาน ทั้งในประเด็นของการเข้าใจตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง

“อะไรที่เราสงสัย แบบพีในร้านเขาพูดภาษาอังกฤษบางอย่างที่เรา
ไม่รู้ซัก ก็ลองเอาไปหาข้อมูลเองครับ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“การทำงานแล้วประเมินตนเองในแต่ละวัน ซึ่งเรามีการตั้งเป้าหมาย
และประเมินตนเอง” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 2)

“การตั้งเป้าหมายและวางแผนการทำงาน” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง
A คนที่ 3)

“ของหน่ง่ายๆ การเตรียมตัวมาก่อนไปทำงานในทุกวัน ชุดพร้อม ตัว
เราพร้อมก็จะไปทำงานทันเวลาค่ะ” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 1)

ทั้งนี้พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งในช่วงของการเรียน
การสอน และช่วงของการฝึกปฏิบัติงาน มีดังนี้

“รู้ก่อนว่าเรามีพื้นฐานวิชานั้นอย่างไร ถ้าเป็นวิชาต่อเนื่องเช่น
ภาษาอังกฤษก็พอรู้ว่าตนเองเรียนได้ระดับไหน จากตัวที่ผ่านมา ก็ตั้งเป้าหมายใน
เทอมนี้อยากได้อังกฤษเกรด A วางแผนเตรียมเอกสาร อ่านมาล่วงหน้า และทำ
แบบฝึกหัดในระบบ วางแผนการทำให้ดีจะได้ไม่ต้องมาเร่งตอนท้าย” (สัมภาษณ์
กลุ่มทดลอง A คนที่ 1)

“การทำงานส่วนใหญ่ทำมาหลายปีเราก็รู้แล้วนะคะ ยกเว้นการมี
ของใหม่ หรือภาระงานใหม่ๆ เช่น ฝากเงิน เราก็ต้องเรียนรู้ ด้วยการถาม การฝึกทำ
โดยดูตัวอย่างจากผู้จัดการหรือก็เรียนรู้จากหน้าจอก็ไปพร้อมกับลูกค้าเลยก็มีค่ะ”
(สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง A คนที่ 2)

“หนูคิดว่าตัวเองทำอะไรอย่างเป็นขั้นตอนมากขึ้น รู้จักตั้งเป้าหมาย
ทั้งในเรื่องใหญ่ หรือเล็กๆ ก็ได้ค่ะ มองหาแผนที่จะทำให้เราไปถึงเป้าหมาย ด้วยข้อมูล
ความรู้รอบตัวเต็มไปหมด และทำไปแล้วก็ประเมินตัวเองด้วยว่าใกล้ถึงเป้าหมายหรือ
ยัง” (สัมภาษณ์ กลุ่มทดลอง B คนที่ 1)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ
ผู้เรียนกลุ่มทดลอง A และกลุ่มทดลอง B ยังสามารถคงอยู่ได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่สามารถ
จัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเองได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล 2) ศึกษาผลของรูปแบบจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

โดยมีสมมติฐานการวิจัย 2 ข้อ 1) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) 2) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ การจัดการเรียนรู้ และเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษา จากนั้นร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระยะทดลองใช้ ระยะที่ 2 ระยะทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลจากการทดลองนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ จำนวน 6 ครั้งๆละ 3 ชั่วโมง ดำเนินการในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม โดยในครั้งที่ 1 และ 2 มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พร้อมทั้งในแง่ความรู้ของรายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และทฤษฎีบุคลิกภาพ ส่วนในครั้งที่ 3 และ 4 มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พร้อมทั้งในแง่ความรู้ของรายวิชาเรื่องบุคลิกภาพและมารยาททางสังคม สำหรับในครั้งที่ 5 และ 6 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้

ด้วยการนำตนเอง พร้อมทั้งในแง่ความรู้ของรายวิชาเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพ สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เลือกขั้นตอนการใช้นั่งร้านเสริมเรียนรู้ นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลได้ ผู้วิจัยดำเนินการให้สอดคล้องกับการเขียนการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ ก่อนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งผู้เรียนควรได้เห็นภาพการเรียนรู้ของแต่ละครั้งว่า จะได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง ส่วนนี้สามารถนำลักษณะของแผนภูมิ แผนภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน จากนั้นผู้สอนสามารถเริ่มต้นด้วยคำถามจากภาพ หรือวีดิทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจัดลำดับความยากง่ายของบทเรียน โดยลำดับจากเรื่องที่ยากไปสู่เรื่องที่ยาก และผู้สอนใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ของการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เช่น การตั้งคำถาม (Questions) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การอธิบาย (Explanations) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) การสาธิต (Demonstration) การกระตุ้นความคิด (Prompts) การพูดความคิดออกมาดังๆ (Think aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) การบอกใบ้ (Hint) การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps) ตามความเหมาะสมของการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนลดความช่วยเหลือลง และให้อิสระการคิดหรือลงมือทำ จากนั้นในช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้ต้องมีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ หรือ ผังมโนทัศน์ (Mind Map) เข้ามาช่วย

2. ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

2.1 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลัง

ทดลองเสร็จสิ้นทันทีที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C)

2.2 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบในการศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยใช้ฐานแนวคิดจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยนำทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism) ของไวทสกี้ (Vygotsky, 1978) กล่าวคือบทบาทของสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา สำหรับระบบการศึกษาทางไกลแบบออกอากาศสด ผู้สอน ผู้ช่วยสอน และผู้เรียน สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านทางเทคโนโลยี ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้ช่วยสอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ผู้วิจัยประยุกต์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับขั้นตอนของโรเซนธาล และ ไมสเตอร์ และเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้จำนวน 12 เทคนิค ที่สามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาทางไกล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mamun, Lawrie & Wright (2019) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในการเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการสืบเสาะหาความรู้เป็นฐานในการเรียนรู้ ลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยหลัก POEE ประกอบด้วย (Predict: P) การเริ่มต้นในการให้ผู้เรียนทำในสิ่งที่น่าตื่นเต้นและทำนายสิ่งต่างๆ ก่อน (Observe: O) การสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์ การตรวจสอบ (Explain: E) การอธิบายการให้เหตุผล และ (Evaluate: E) การประเมินผล การทำให้กระจ่างชัดและการให้มุมมองสะท้อนกลับ ผลการจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้กับการสร้างโมดูลการเรียนรู้ พบว่าสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ผ่านการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม อีกทั้งสามารถนำตนเองไปสู่การแก้ปัญหาได้ (Mamun, 2020)

2. จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การทดลองครั้งนี้ได้ดำเนินกิจกรรมผ่านรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งถือเป็นรายวิชาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์อันมีลักษณะเป็นวิชาบรรยายมากกว่าจะเป็นวิชาทักษะ ถึงแม้ผู้วิจัยจะออกแบบกิจกรรมให้เป็นการฝึกปฏิบัติในหัวข้อการพัฒนาบุคลิกภาพ แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่าเป็นการพัฒนาทักษะที่ชัดเจนมากนัก จึงอาจจะเป็นเพราะลักษณะของรายวิชา เพราะส่วนใหญ่การใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ หากจะนำมาจัดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้มักถูกใช้ในรายวิชาที่เป็นทักษะ (Rosenshine & Meister, 1992) เช่น วิชาทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ แต่หากจะจัดเป็นโปรแกรมฝึกฝนลักษณะเฉพาะ เช่น พัฒนาทักษะการเขียน หรือการจัดเป็นรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางจิตลักษณะทางจิตใจหรือกระบวนการคิดโดยตรง แต่ในครั้งนี้นี้ด้วยข้อจำกัดในลักษณะของการทดลองในสภาพความจริงของระบบการศึกษาทางไกลที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งแยกออกมาได้โดยตรงจึงจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงเข้าสู่ในรายวิชา อันอาจจะส่งผลต่อตัวแปรตามการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 3 ด้าน ยังไม่ชัดเจนนัก

ส่วนอีกสาเหตุอาจจะเป็นเพราะการวัดตัวแปรตามการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นลักษณะตัวแปรทางจิต ซึ่งจากการออกแบบการวิจัยในลักษณะการวัดแบบทันที โดยเมื่อใส่สิ่งแทรกแซง (Intervention) แล้ววัดผลทันที ลักษณะตัวแปรที่เกี่ยวข้องทางจิตเหล่านี้อาจจะไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นการนำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้มาใช้เพื่อจะให้ส่งผลในทันทีอาจจะไม่เกิดขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ ขั้นตอนหรือแม้กระทั่งการเกิดคุณลักษณะนำตนเองในตัวบุคคลต้องใช้เวลาในการก่อตัวให้เกิดขึ้น โดยไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้นแบบทันที เพราะส่วนใหญ่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมักนำไปสู่ผลลัพธ์สำคัญคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Candy, 1991) (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2543) คุณลักษณะการนำตนเองจึงต้องสั่งสมระยะเวลาในการเกิดขึ้นพอสมควร

หากพิจารณาแง่มุมทางด้านสถิติ ตัวแปรการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากการทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่า มีค่า r อยู่ระหว่าง .062 ถึง .780 ($p < .01$) ซึ่งถ้าค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง ในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันมาก (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555) อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยที่ได้ไม่แตกต่างกัน จากการวัดผลในระยะทันที

3. จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การวัดซ้ำด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะวัดทันทีหลังเสร็จสิ้นการทดลอง ระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 6 เดือน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อแยกเปรียบเทียบแต่ละช่วงระยะเวลา ยังพบว่า ระยะวัดทันทีหลังเสร็จสิ้นการทดลอง กับระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ และพบว่า ระยะวัดทันทีหลังเสร็จสิ้นการทดลอง กับระยะติดตามผล 6 เดือน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองใช้ระยะเวลาพอสมควรในการสร้างให้เกิดขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่า ระยะถอดความช่วยเหลือ 4 สัปดาห์เป็นช่วงที่ก่อให้เกิดการก่อตัวของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลล์ (Knowles, 1975) ที่อธิบายกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแบบเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นที่หนึ่ง ไปสู่อีกขั้นหนึ่ง จนไปถึงการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยเริ่มต้นจากความพร้อม ไปสู่กระบวนการที่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง และแสดงออกมาโดยเน้นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ผลของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่จะเกิดขึ้นเมื่อช่วงเวลาผ่านไปสักระยะ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของโกลว์ (Grow, 1994) ที่ว่า ช่วงเริ่มต้นของการเรียนรู้ถ้าผู้เรียนมีประสบการณ์ในรายวิชานั้นน้อยและมีการเรียนรู้แบบนำตนเองต่ำ ทำให้เกิดความกลัวที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองในช่วงแรก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนเริ่มมีประสบการณ์และมีทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้น ดังนั้นในการนำมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนจะเป็น

ผู้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างประสบการณ์ แนะนำช่วยเหลือกิจกรรมที่เหมาะสมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ใช้ความสามารถของตนเองและก้าวไปสู่ผู้เรียนที่เรียนรู้แบบนำตนเองในที่สุด

อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัยในข้อนี้ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างชัดเจน รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเกิดผลสูงสุดเมื่อผู้ช่วยสอนได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ด้วย เนื่องจากข้อจำกัดของการสอนทางไกลแบบออกอากาศสดที่ผู้สอนอยู่ห่างไกลผู้เรียน แต่ก็ยังมีผู้ช่วยสอนที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากกว่าเป็นเครื่องมือสำคัญ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เป็นการให้ความช่วยเหลือที่เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองก็จะถอดความช่วยเหลือ การออกแบบการวิจัยให้ทั้งผู้สอนและผู้ช่วยสอนถอดความช่วยเหลือออกทันทีเมื่อครบ 6 ครั้งนั่นก็คือ ผ่านกระบวนการทั้งหมด กระบวนการถอดความช่วยเหลือ คือการเพิ่มความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดความคงทนและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (Pol et al., 2010) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ จึงทำให้ผู้เรียนในกลุ่มทดลอง A ที่ผู้ช่วยสอนได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระยะติดตามผลสูงขึ้น ซึ่งแสดงว่า หากผู้ช่วยสอนได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความคงทนของพฤติกรรมการเรียนรู้สูง การปล่อยช่วงเวลาให้เกิดการซึมซับก่อนจะได้ผล ผู้เรียนเริ่มนำเทคนิควิธีการต่างไปใช้ด้วยตนเองภายหลังจากการถอดความช่วยเหลือ ผู้เรียนสามารถฝึกตนเองให้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้ดีขึ้นได้ การใช้ผู้ช่วยสอนเป็นตัวกลางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดของไวทือตสกี การใช้ผู้ช่วยสอนเป็นสื่อกลางหลัก และผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนหลักกับผู้เรียนด้วย ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (สนธิ ตีเมืองซ้าย, 2552)

4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเลย์และคณะ (Ley et al., 2010) ที่นำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยกลุ่มทดลองที่ได้รับการออกแบบ

โปรแกรมให้ได้รับการนั่งร้านเสริมเรียนรู้รายบุคคลซึ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อีกทั้ง ผลที่ปรากฏว่า กลุ่มที่มีผู้ช่วยสอนได้รับการฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะคงทนที่สุดอาจจะเป็นเพราะการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ ส่งผลต่อความคงทนของพฤติกรรม กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฟ้า กิติญาณัฐสันต์ ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต: การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีแนวทาง คือ การทำงานตามความสนใจ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การตั้งคำถาม และการตอบคำถาม (รุ่งฟ้า กิติญาณัฐสันต์, 2552) ซึ่งวิธีการเหล่านี้ล้วนเป็นวิธีการสอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ทั้งสิ้น วิธีการเขียนบันทึกการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบ และมีอิสระในการคิดเขียน และออกแบบช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด อีกทั้งมีงานวิจัยที่ศึกษาการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ในการกำกับตนเอง โดยเน้นการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม พบว่า คุณภาพของคำถามมีความสำคัญต่อการคิดขั้นสูงที่จะนำไปสู่การกำกับตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมาย ดังนั้นเทคนิคการสอนที่สำคัญคือการตั้งคำถาม โดยมีผู้สอนเป็นผู้ใช้เครื่องมือดังกล่าว และเน้นการเรียนรู้ด้วยทีมมากกว่าเรียนรู้เพียงคนเดียว (Jones, 2019) ซึ่งก็สอดคล้องกับการออกแบบงานวิจัยที่เน้นการเรียนรู้ด้วยกลุ่ม และเทคนิคการตั้งคำถาม

นอกจากผู้สอนจากต้นทางหลักแล้ว ผู้ช่วยสอนในชั้นเรียนปลายทางเป็นส่วนสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน สามารถให้กำลังใจผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนได้ดีกว่าผู้สอนที่ต้นทาง เพราะอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ (2549) ศึกษาเรื่อง การใช้พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (ZPD) ของวิก็อตสกีเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ระดับพัฒนาที่เป็นจริง (Actual Development Level) ต้องจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนช่วยผู้เรียน และผู้เรียนช่วยตนเองจนสามารถใช้พื้นที่รอยต่อพัฒนาการได้ ดังนั้นการที่ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนหลักต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านตนเอง และผ่านผู้ช่วยสอน การวิจัยในครั้งนี้ โปรแกรมการฝึกฝนผู้ช่วยสอนอาจจะยังไม่เพียงพอจึงไม่สามารถส่งผ่านไปถึงตัวผู้เรียนได้

5. ผลการวิจัยอีกด้านที่น่าสนใจพบว่า กลุ่มทดลอง A กับกลุ่มทดลอง B ไม่แตกต่างกันทั้งในการวัดผลโดยทันทีและในระยะติดตาม อาจเนื่องมาจากกระบวนการฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้กับผู้ช่วยสอนจัดทำในระยะเวลาอันสั้นเพียง 6 ชั่วโมงที่จะเรียนรู้ในแง่ขององค์ความรู้และ

การฝึกปฏิบัติเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ทั้ง 12 เทคนิค ซึ่งมีงานวิจัยของแรดฟอร์ด (2014) ศึกษาการใช้เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ช่วยสอน แต่เป็นลักษณะของผู้ช่วยสอนที่อยู่ในชั้นเรียนปกติ โดยเน้นกระบวนการสาธิตและการทำให้ดูเป็นตัวอย่างทำให้ผู้ช่วยสอนสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในห้องเรียนได้ (Radford, 2014)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับผู้กำหนดนโยบาย

ผู้บริหารสถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาทางไกล หรือในอนาคตจะเป็นลักษณะของการศึกษาออนไลน์ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ผู้สอนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ถึงแม้ว่าผลการวิจัยในระยะวัดผลภายหลังการทดลองทันที ในแต่ละกลุ่มจะไม่มี ความแตกต่าง แต่เมื่อดูผลการวิจัยในระยะความคงทนของพฤติกรรม พบว่า การมีผู้สอนและผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ผลของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมีความคงทนและต่อเนื่องได้ดีกว่าในกลุ่มอื่น

2. สำหรับผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล

ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกลสามารถนำเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นๆได้ โดยผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ทั้งในเรื่องของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ตั้งแต่การประเมินศักยภาพผู้เรียน การเลือกใช้เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการศึกษาทางไกล เช่น การตั้งคำถาม การบอกเป็นนัย การอธิบาย การยกตัวอย่าง การกระตุ้นคิด การให้ข้อมูลย้อนกลับ การใช้ภาพและแผนผังการคิด เป็นต้น การใช้เทคนิคกระตุ้นความสนใจโดยเฉพาะขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และมีลักษณะของการถอดความช่วยเหลือ

3. สำหรับผู้ช่วยสอนในระบบการศึกษาทางไกล

ผู้ช่วยสอนในระบบการศึกษาทางไกลควรมีความรู้ในเรื่องเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ โดยได้รับการฝึกเทคนิคทั้ง 12 แบบ รวมถึงขั้นตอนในการฝึกอบรมหรือได้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อยกระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะยาวให้มีความคงทนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการออกแบบการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีการระบุเนื้อหาในรายวิชา บุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ คือ การทดลองในสภาพของการเรียนจริงที่ต้องมีความสัมพันธ์กับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร ดังนั้นกิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเชื่อมโยงทั้ง 2 ประเด็น คือ เนื้อหารายวิชา และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กล่าวได้ว่าเป็นข้อจำกัดในแง่เนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชา โดยผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขในการวิจัยครั้งต่อไปให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยตรงน่าจะได้ผลที่ชัดเจนและตรงประเด็นมากกว่า
2. การวิจัยครั้งนี้เน้นพัฒนาในรายวิชาที่มีลักษณะเป็นเนื้อหาหรือในลักษณะของวิชาบรรยาย สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำเทคนิคนี้จากร้านเสริมเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับรายวิชาประเภทอื่นๆ ในการจัดการเรียนรู้ในระบบทางไกลได้
3. เนื่องจากผู้ช่วยสอนมีบทบาทสำคัญในงานวิจัยครั้งนี้ การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรออกแบบการทดลองโดยเน้นการฝึกอบรม (Training) ผู้ช่วยสอนเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนอย่างชัดเจนในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

บรรณานุกรม

- Alibali, M. (2006). Does visual scaffolding facilitate students' mathematics learning? Evidence from early algebra. Retrieved from <http://ies.ed.gov/funding/grantsearch/details.asp?ID=54>
- Azevedo, R., Cromley, J. G., & Seibert, D. (2004). Does adaptive scaffolding facilitate students' ability to regulate their learning with hypermedia? *Contemporary Educational Psychology*, 29, 344-370.
- Brockett, R. G., & Hiemstra, R. (1991). Self-direction in adult learning : Perspectives on theory, research, and practice. Retrieved from http://www.infed.org/archives/e-texts/hiemstra_self_direction.htm
- Brooks, C. (2012). 10 Personality Traits You Need to Start a Business. *Business News Daily Senior Writer*. Retrieved from <https://www.businessnewsdaily.com/3124-personality-traits-start-a-business.html>
- Candy, P. C. (1991). *What is self-directed learning? Self-direction for lifelong learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Costa, L. A., & Kallick, B. (2004). *Assessment Strategies for Self-directed Learning*. California: Sage Publication.
- Donald, C. T., & Julian, S. C. (1966). *Experimental and Quasi-Experimental Design for Research*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2005). *Principles of instructional design*. Connecticut: Thomson Wadsworth.
- Garrison, D. R. (1997). SDL: Toward a comprehensive model. *Adult Education Quarterly*, 48(1), 18-33.
- Gregory, A. K. (1980). *Principles of general psychology*. New York: Ronald Press Co.
- Grow, G. O. (1994). In defense of the Staged Self-directed Learning Model. *Adult Education Quarterly*, 44(2), 109-114.
- Gugliemino, L. M. (1978). *Development of the Self-directed Learning Readiness Scale*. University of Georgia.

- Jone, A. J. (2019). Scaffolding Self-regulated learning through student-generated quizzes. *Active Learning in Higher Education*, 20(2), 115-126.
- Keegan, D. (1990). *Foundations of Distance Education*. London: Routledge.
- Knowles, M. (1975). *Self-directed Learning: A guild for Learner and Teacher*. Chicago: Association Press.
- Ley, T., Kump, B., & Gerdenitsch, C. (2010). Scaffolding Self-directed Learning with Personalized Learning Goal Recommendation User Modeling, Adaptation, and Personalization. 6075, 75-86.
- Mahachart, I. (2017). Self-Directed Learning Readniess for 21 St Century Skills of College Students in Thailand. *Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)*, 12(1), 205-212.
- Mamun, A. L., Gwendolyn & Wright, Tony. (2020). Instructional design of scaffolded online learning modules for self-directed and inquiry-based learning environments. *Computers & Education*, 144, 1-17.
- Merriam, S. B. (2001). Andragogy and Self-Directed Learning: Pillars of Adult Learning Theory. *Special Issue: The new Update on Adult Learning Theory*, 89(Spring 2001), 3-14.
- Merriam, S. B., Caffarella, R. S., & Baumgartner, L. M. (2007). *Learning in Adulthood: A Comprehensive Guide*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Northern Illinois University, F. D. a. I. D. C. Instructional Scaffolding to Improve Learning. Retrieved from <https://niu.edu/spectrum/archives/scaffolding.shtml>
- Pol, J., Volman, M., & Beishuizen, J. (2010). Scaffolding in Teacher-Student Interaction: A Decade of Research. Retrieved from Springerlink.com
- Radford. (2014). Forstering Learning independence through heuristic scaffolding: A valuable role for teaching assistants. *International Journal of Education Research*, 63, 116-126.
- Raes, A., Schellens, T., Wever, D. B., & Vanderhoven. (2011). Scaffolding information problem solving in web-based collaborative inquiry learning. *Computers & Education*, 11, 1-13.

- Rosenshine, B., & Meister, C. (1992). The use of scaffolds for teaching high cognitive strategies. *Educational Leadership*, 49(7), 26-33.
- Schunk, D. H., Pintrich, P. R., & Meece, J. L. (2008). *Motivation in Education: Theory, Research, and Application*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (2005). *Instructional design*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Song, L., & Hill, R. J. (2007). A Conceptual Model for Understand Self-Directed Learning in Online Environments. *Journal of Interactive Online Learning*, 6(1).
- Tuckman, W. B. (2007). The effect of motivational scaffolding on procrastinators' distance learning outcomes. *Computers & Education*, 49, 414-422.
- University, N. I. (2017). Instructional Scaffolding to Improve Learning. Retrieved from <https://niu.edu/spectrum/archives/scaffolding.shtml>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wink, J., & Putney, L. (2002). *A Vision of Vygotsky*. Boston: Pearson.
- Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The Role of Tutoring in Problem Solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89-100.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545). กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. (2556, เมษายน-มิถุนายน). การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 27(82), 23-39.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2560). การใช้สื่อผสมผสานในการศึกษาทางไกลระดับอุดมศึกษา: รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2557). การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต. วารสารมนุษยศาสตร์สาร, 17(2), 165-190.
- จิราภา เต็งไธรัตน์และคณะ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์. (2559). ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ Instructional Strategies Based on Scaffolding Theory. วารสารแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2), 154-179.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์ คอร์ปอเรชั่น.

ชูศรี วงศ์รัตนะ, & องอาจ นัยพัฒน์. (2551). แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์: แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐิติมา ช่างชัย. (2558). การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นหลักที่มีการเสริมศักยภาพการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอภิปัญญา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

ณิตาภา แสงทอง. (2556). การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านเซเว่น อีเลฟเว่น และเทสโก้ โลตัส ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดวงกมล สอนทอง. (2556). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการสอนสแกฟโฟลด์ที่ส่งเสริมจิตลักษณะชั้นสูง และความสามารถในการเขียนบทความเชิงวิชาการของ นักศึกษาศาสนาการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ทศพล ภูจำนงค์. (2559). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทิตนา เขมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.

ธีระชน พลโยธา. (2550). การเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 29(2), 5-17.

นวลจิตต์ ชาวศิริพิงศ์. (2560, มกราคม – เมษายน). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ), 10(1), 111-127.

นันทวัน ชุมตันติ. (2551). ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิชาเอกภาษาอังกฤษ. วารสารคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 5(2).

บุศรินทร์ ผัดวง, & สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความพร้อมในการเรียนรู้

- ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 21(2), 74-84.
- ประทีป จินนี. (2540). เอกสารประกอบการสอนวิชา: การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. เอกสารอัดสำเนา.
- พันธุ์ศักดิ์ ไทยสิทธิ. (2546). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2550). อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวี ศิริปริชยากร. (2558). กลวิธีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก. วารสารอนาคตวิทยาทางการศึกษา, 1(1), 45-59.
- รุ่งฟ้า กิติญาณสุนต์. (2552). การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต: การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 5(1-2), 145-166.
- เรณูมาศ มาอุ้น. (2559). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(2), 169-176.
- เวดี ทองเที่ยง, & อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2550). รายงานการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). สอนอย่างมืออาชีพขั้นสูง. นครปฐม: คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2529). การศึกษาทางไกล (*Distance Education*). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรพล แสงปัญญา. (2561). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท ดีเมืองซ้าย. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีการช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม

เกล้าพระนครเหนือ.

สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ. (2544). การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษา. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สรีตา บัวเขียว. (2559, มกราคม-มิถุนายน). Scaffolding ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาการเรียนรู้

อย่างไร. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 18(1).

สิริอร วิชชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกล เพื่อการศึกษาตลอด

ชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุมาลี สังข์ศรี. (2549). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2554). เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). การออกแบบการสอน : หลักการ ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.).

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2543). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (Vol. 21, pp. 25-29). กรุงเทพฯ.

เอื้ออารี จันทร. (2557). การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพ

ด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาควิชา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล สอนทอง
วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระชน พลโยธา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ
สำนักสื่อและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบวัดการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบ“
”โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ การศึกษาทางไกล

ถึง นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลทุกท่าน

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากนักศึกษาตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบทุกข้อและทุก
ตอน โดยตอบคำถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา แบบสอบถามมีจำนวน
หน้า ทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้ 8

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตอนที่ 3 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นอย่างดี และขอรับรอง
ว่าคำตอบของนักศึกษาทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับและใช้ในการวิจัยเท่านั้น จึงขอให้นักศึกษา
ตอบแบบสอบถามด้วยความสบายใจ และครบถ้วน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการศึกษาของไทย

ขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัยนิสิตปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาประยุกต์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา 1

คำชี้แจง: ขอให้นักศึกษา ตอบคำถามทุกข้อ ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวนักศึกษา

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	ปี (โปรดระบุ)	
3. ผลการเรียนเฉลี่ย	☐ 3.50-4.00	☐ 3.49-3.00
	☐ 2.99-2.50	☐ 2.49-2.00
	☐ ต่ำกว่า 2.00	

ตอนที่ 2 วัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละน้อย แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความพร้อมของนักศึกษาในการเรียนรู้ด้วยการนำของตนเอง เป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วกา ✓ ลงในช่อง “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง”

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นแสวงหาคำตอบจนกว่าจะคลายข้อสงสัยของตนเองในการเรียนรู้ให้ได้					
2	ข้าพเจ้ายินดีจะประยุกต์ความรู้ของตนเองมาปรับใช้ในการเรียนรู้					
3	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ					
4	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังคำตำหนิเกี่ยวกับความผิดพลาดของข้าพเจ้าด้วยความเต็มใจ					
5	ข้าพเจ้าพยายามศึกษาค้นหาความกระจ่างในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ไม่เข้าใจ อย่างไม่ย่อท้อ					
6	ข้าพเจ้าสามารถนำประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ของตนเองมาใช้ในการเรียนรู้					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกทุกครั้งที่ได้พูดคุยแบ่งปันความรู้กับคนอื่น ๆ					
8	ข้าพเจ้าพร้อมจะน้อมรับคำตักเตือนถึงข้อบกพร่องของตนเองด้วยใจที่เปิดกว้าง					
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเรียนรู้ช่วยชีวิตข้าพเจ้าก้าวหน้าไปในทางที่ดีขึ้น					
10	ข้าพเจ้ามองตนเองว่าเป็นคนไม่มีความรู้ดีพอที่จะนำมาปรับใช้ในการเรียนรู้เรื่องใดๆ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
11	ข้าพเจ้าคิดว่าชีวิตนี้ของข้าพเจ้าขาดการเรียนรู้ไม่ได้					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกขุ่นเคืองต่อคำทักท้วงเกี่ยวกับข้อบกพร่องในตัวข้าพเจ้า					
13	ข้าพเจ้าเบื่อหน่ายกับการอธิบายเรื่องต่างๆกับผู้อื่น					
14	ข้าพเจ้าคิดจะล้มเลิกการเสาะหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัยในการเรียนรู้ไปอย่างง่ายๆ					
15	ข้าพเจ้าเห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้ทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเลย					
16	ข้าพเจ้าเข้าใจตนเองดีว่า อะไรคือสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้อย่างแท้จริง					
17	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนต่างๆไว้ล่วงหน้าให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้จริงตามเวลาที่วางไว้					
18	ข้าพเจ้าสามารถค้นหากลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					
19	ข้าพเจ้าใส่ใจศึกษาสิ่งที่ตนเองเรียนรู้เข้าไปมาอย่างละเอียดจนรู้จริง					
20	ข้าพเจ้าชอบทบทวนในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้จริงๆ เข้าไปเข้ามาอยู่เสมอ					
21	ข้าพเจ้าไม่สนใจรับรู้กับความต้องการที่แท้จริงในการเรียนรู้ของตนเองมากนัก					
22	ข้าพเจ้าสามารถสรรหาแนวทางแปลกๆ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
	ใหม่ๆ ที่ช่วยให้เข้าใจการเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น					
23	ข้าพเจ้ามักจะทบทวนสิ่งที่ตนเองเรียนรู้หลายๆ ครั้งอย่างชัดเจนจนเข้าใจถ่องแท้					
24	ข้าพเจ้าสามารถจัดแบ่งเวลาในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง					
25	ข้าพเจ้าสามารถทำสิ่งต่างในทันที ตามความต้องการของตนเอง โดยไม่วางแผนไว้ล่วงหน้า					
26	ข้าพเจ้าเข้าใจวิธีการค้นหาแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้เป็นอย่างดี					
27	ข้าพเจ้าชอบมองข้ามสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ อย่างผ่านไป โดยไม่สนใจลึกซึ้งมากนัก					
28	ข้าพเจ้าสามารถจัดเตรียมแผนการเรียนรู้ของตนเองไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระเบียบ					
29	ข้าพเจ้าชอบตั้งคำถามต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้					
30	ข้าพเจ้าชอบใช้วิธีการเก่าๆ ในการเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ					
31	ข้าพเจ้าอยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไปตลอดจนถึงวันที่ไม่มีลมหายใจ					
32	ข้าพเจ้าเข้าใจในการคัดสรรแหล่งข้อมูลมาเพื่อนำใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง					
33	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดขั้นตอนกิจกรรม					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
	การเรียนรู้ของตนเองไว้อย่างระบบ					
34	เวลาข้าพเจ้ามีข้อสงสัยใดๆในการเรียนรู้ ข้าพเจ้าชอบถามผู้รู้เพื่อเสาะหาคำตอบในทันที					
35	ข้าพเจ้าชอบปล่อยให้การเรียนรู้ของตนเองดำเนินไปอย่างขาดแผนและไร้ทิศทาง					
36	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการรู้จักตนเองว่าตนเอง คือใคร ต้องการทำอะไร ในการเรียนรู้ของตนเอง					
37	ข้าพเจ้าต้องการกำหนดเป้าหมายในการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้น					
38	ข้าพเจ้ามองว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องสนใจว่าตนเองเป็นใคร กำลังทำอะไร					
39	ข้าพเจ้าคิดว่าบุคคลที่มุ่งมั่นในการเรียนรู้ ไม่ใช่บุคคลพิเศษกว่าคนอื่น					
40	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มาเป็นอันดับหนึ่ง					
41	ข้าพเจ้าไม่สนใจวางแผนอนาคตการเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง					
42	ข้าพเจ้ารู้สึกยกย่องบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ					
43	ข้าพเจ้าต้องทบทวนสถานะของตนเองว่า					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
	ตนเองเป็นใคร และกำลังทำอะไรก่อนการ เรียนรู้ด้วยตนเอง					
44	ข้าพเจ้าประทับใจบุคคลที่ขยันเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดเวลา					
45	ข้าพเจ้ามองว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความค่า					
46	ข้าพเจ้ามักกำหนดลำดับขั้นขนาดตในการ เรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้					
47	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งจำเป็น					
48	ข้าพเจ้ารู้สึกกล้าเรียนรู้สิ่งต่างๆที่ไม่เคยรู้มา ก่อน					
49	ข้าพเจ้าชอบค้นหาวิธีการใหม่ๆ ในการ เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ หลายแหล่ง					
50	ข้าพเจ้าชอบใช้วิธีการแบบเดิมในการเรียนรู้ เรื่องต่างๆ					
51	ข้าพเจ้าตั้งใจจะแปลงความคิดไปสู่การลง มือทำเพื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลจริง					
52	ข้าพเจ้าไม่ชอบต่อสู้กับเรื่องที่ยุ่งยากลำบาก ต่างๆ ในการเรียนรู้ แม้แต่น้อย					
53	ข้าพเจ้าเชื่อว่าเทคนิคในการเรียนรู้ควร เสาะหามาจากหลายแหล่ง					
54	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่อการแก้ไขปัญหาที่ ยุ่งยากลำบากต่างๆ ในการเรียนรู้					
55	ข้าพเจ้ามักนำสิ่งที่ตนเองคิดไปใช้ประโยชน์ ในการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จอยู่เสมอ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
56	ข้าพเจ้ากลัวที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่					
57	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นในการพัฒนาอุปสรรคที่ยากต่อการเรียนรู้ไปให้ได้					
58	ข้าพเจ้าชอบท้าทายในการเรียนรู้สิ่งที่ตนเองไม่คุ้นเคย					
59	ข้าพเจ้าชอบคิดค้นเปลี่ยนแปลงจนเกินจริงที่ยากต่อการนำไปใช้ในการเรียนรู้จนเกิดผลจริงได้					
60	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนรู้อยู่เสมอตลอดเวลา					
61	ข้าพเจ้าเห็นปัญหาเป็นสิ่งสนุกที่นำค้นหาแก้ไข					
62	ข้าพเจ้าชอบกำกับตนเองให้ทำเรื่องใดๆที่กำหนดไว้จนบรรลุเป้าหมายในอนาคตได้					
63	ข้าพเจ้าไม่กลัวแก้ปัญหาใดๆเพราะกลัวความผิดพลาด					
64	ข้าพเจ้าเชื่อว่าตนเองสามารถเขียนสิ่งที่ตนเองชอบเรียนรู้ได้ดี					
65	ข้าพเจ้าชอบยกเลิกการทำสิ่งต่างๆ ที่ตั้งใจจะทำในอนาคตลงไปกลางคัน					
66	ข้าพเจ้ามองว่าตนเองสามารถจดจำเรื่องราวต่างๆที่ตนเองอยากเรียนรู้ได้แม่นยำ					
67	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองสามารถอ่านจับ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
	ใจความสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว					
68	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในระหว่างการเรียนรู้ให้สำเร็จ					
69	ข้าพเจ้าต้องการจูงใจตนเองให้เดินไปใน ทิศทางที่ตนเอง มุ่งหวังในอนาคตได้					
70	ข้าพเจ้าไม่ต้องการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติมจาก ความรู้ที่ได้เรียนมาในมหาวิทยาลัยอีกแล้ว					
71	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองสามารถพึ่งสิ่งที่ตนเอง สนใจเรียนรู้ได้ใจความครบถ้วน					
72	ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนวิกฤติ ให้เป็นโอกาส					
73	ข้าพเจ้ามักจะกลัวความล้มเหลวในการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้					

ตอนที่ 3 วัดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละน้อย แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับ
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำของตนเองของนักศึกษา เป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วกา
✓ ลงในช่อง “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย”

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	ข้าพเจ้าสามารถค้นหาสิ่งที่ตัวเองสนใจเรียนรู้ จริงๆ ออกมาได้					
2	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายสิ่งที่ตนเองต้องการ เรียนรู้จริงๆ ให้ผู้อื่นฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน					
3	ข้าพเจ้าสามารถนำความต้องการของตนเอง มาแปลงเป็นเป้าหมายในการเรียนรู้ที่เป็นจริง ได้					
4	ข้าพเจ้าสามารถสืบค้นความต้องการที่ แท้จริงในการเรียนรู้ของตนเองได้					
5	ข้าพเจ้าไม่สามารถแสวงหาความต้องการที่ แท้จริงในการเรียนรู้ของตนเองได้					
6	ข้าพเจ้าสามารถรู้ว่าเป้าหมายในการเรียนรู้ ของตนเองมีประโยชน์อย่างไรต่อตัวข้าพเจ้า					
7	ข้าพเจ้าสามารถค้นหาแหล่งทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการเรียนรู้ของตนเองได้					
8	ข้าพเจ้าสามารถวิเคราะห์สิ่งที่ตนเองอยาก เรียนรู้จริงๆ ทุกครั้งก่อนลงมือเรียนรู้จริง					
9	ข้าพเจ้าสามารถเห็นสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ จริงๆ เป็นภาพเกิดขึ้นจริงในหัวได้อย่างแจ่ม ชัด					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10	ข้าพเจ้าไม่สามารถอธิบายสิ่งที่ตนเองสนใจ อยากเรียนรู้ออกมาเป็นคำพูดที่แจ่มชัดได้					
11	ข้าพเจ้าสามารถระบุแหล่งทรัพยากรที่ เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้ของ ตนเองได้					
12	ข้าพเจ้าไม่สามารถตรวจสอบความต้องการที่ แท้จริงในการเรียนรู้ของตัวเองว่าคืออะไรได้					
13	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดความต้องการเรียนรู้ ของตนเองออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้					
14	ข้าพเจ้าสามารถเขียนสิ่งที่ตนเองสนใจที่จะ เรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมที่อ่านเข้าใจง่าย					
15	ข้าพเจ้าสามารถตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสามารถของข้าพเจ้าที่ทำ ได้					
16	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ถึงคุณค่าแท้จริงที่ซ่อน อยู่ในเป้าหมายของการเรียนรู้					
17	ข้าพเจ้าสามารถสำรวจแหล่งทรัพยากรต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของข้าพเจ้า					
18	ข้าพเจ้าสามารถบอกแหล่งทรัพยากรทำให้ เป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองประสบ ความสำเร็จ					
19	ข้าพเจ้าไม่สามารถกำหนดเป้าหมายการ เรียนรู้ของตนเองได้					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
20	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจความหมายของเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นอย่างดี					
21	ข้าพเจ้าสามารถเสาะหาว่าแหล่งทรัพยากรใดบ้างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของข้าพเจ้า					
22	ข้าพเจ้าสามารถเลือกใช้เฉพาะแหล่งทรัพยากรที่ทำให้เป้าหมายการเรียนรู้ของข้าพเจ้าเป็นจริงเท่านั้น					
23	ข้าพเจ้าไม่สามารถรู้ว่าคุณประโยชน์ของเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองคืออะไร					
24	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆได้โดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งทรัพยากรใดๆ					
25	ข้าพเจ้าไม่สามารถเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมเป้าหมายการเรียนรู้ให้สำเร็จได้					
26	ข้าพเจ้าสามารถระบุวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้					
27	ข้าพเจ้าสามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เพื่อทำให้เป้าหมายการเรียนรู้ของข้าพเจ้าประสบความสำเร็จ					
28	ข้าพเจ้าสามารถบอกขั้นตอนการเรียนรู้ของตนเองได้					
29	ข้าพเจ้าสามารถปรับใช้เทคนิคการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง					
30	ข้าพเจ้าสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
	ตนเองได้					
31	ข้าพเจ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่าตนเองจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบใดดี					
32	ข้าพเจ้าสามารถเลือกใช้แหล่งทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง					
33	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนที่เชื่อถือได้ด้วยตนเอง					
34	ข้าพเจ้าสามารถใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้ของตนเอง					
35	ข้าพเจ้าไม่สามารถประเมินผลความสำเร็จในการเรียนรู้ของตนเองได้					
36	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดหลักฐานเพื่อใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้					
37	ข้าพเจ้าสามารถผสมผสานวิธีการประเมินผลแบบต่างๆ ให้เข้ากับการวัดผลการเรียนรู้ของตนเองได้					
38	ข้าพเจ้าสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองว่าสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่					
39	ข้าพเจ้าสามารถวัดผลการเรียนรู้ของตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ประเมินใด					
40	การประเมินผลการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าทราบว่าตนเองสามารถทำได้ตามเป้าหมายมาก					

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
	น้อยเพียงใด					
41	ข้าพเจ้าสามารถปรับใช้เทคนิคการประเมินผลต่างๆในการวัดผลการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความเหมาะสม					
42	ข้าพเจ้าสามารถใช้วิธีการประเมินเพียงวิธีเดียวเท่านั้นในการวัดผลการเรียนรู้ของตนเอง					
43	ข้าพเจ้าสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองว่าเป้าหมายการเรียนรู้ก้าวหน้าไปได้แค่ไหน					
44	ข้าพเจ้าสามารถสร้างเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้ที่เที่ยงตรงของตนเองได้					

ตอนที่ 4 วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละน้อย แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำของตนเองของนักศึกษา เป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วกา ✓ ลงในช่อง “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย”

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ข้าพเจ้าวางแผนล่วงหน้าทุกครั้งก่อนลงมือเรียนรู้สิ่งต่างๆ						
2	ข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองไป						

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
	ตามข้อมูลที่ได้เรียนรู้						
3	ข้าพเจ้าตั้งคำถามเพื่อถามในสิ่งที่ตนเอง อยากรู้						
4	ข้าพเจ้านำความรู้เดิมของตนเองมาปรับใช้ ในการเรียนรู้						
5	ข้าพเจ้าสะสมข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ ต่างๆ ทุกทิศทางอย่างเปิดกว้าง						
6	ข้าพเจ้าลงมือเรียนรู้สิ่งต่างๆจริงในทันที โดย ไม่คิดวางแผนอะไรไว้ก่อนล่วงหน้า						
7	ข้าพเจ้ามองมุมมองใหม่ๆ จากข้อมูลการ เรียนรู้ที่ได้รับในแหล่งต่างๆ						
8	ข้าพเจ้าดึงประสบการณ์เดิมของตนเองมา ผสมผสานในการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน						
9	ข้าพเจ้าเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง ด้วยการ เปิดรับการ เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ						
10	ข้าพเจ้ายึดติดกับความคิดแบบเดิมๆ แม้จะ ได้รับข้อมูลใหม่ๆก็ตาม						
11	ข้าพเจ้าถามคำถามเพื่อให้ได้คำตอบในสิ่งที่ ตนเองต้องการเรียนรู้						
12	ข้าพเจ้าใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในการเรียนรู้ โดย ไม่ค้นหาข้อมูลอื่นเพิ่มเติม						
13	ข้าพเจ้าไม่กล้าตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองอยาก เรียนรู้						
14	ข้าพเจ้าจินตนาการถึงสิ่งใหม่ๆ อย่าง						

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
	กว้างไกลไร้ขีดจำกัด เพื่อการเรียนรู้						
15	ข้าพเจ้าแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองในการ เรียนรู้						
16	ข้าพเจ้าคิดนอกกรอบในสิ่งแปลกๆ ที่ แตกต่างออกไปในการเรียนรู้						
17	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังผู้อื่นอย่างแน่วแน่และจริงจัง						
18	ข้าพเจ้าไม่สามารถจัดข้อสงสัยในการเรียนรู้ ของตนเองได้						
19	ข้าพเจ้าเรียนรู้สิ่งต่างๆ จนกว่าจะสำเร็จโดยไม่ หยุดเลิกไปกลางคัน						
20	ข้าพเจ้าตรวจสอบในสิ่งที่ตนเองรู้และตนเอง ไม่รู้เพื่อวางแผนในการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง						
21	ข้าพเจ้าเอาชนะจุดอ่อนในการเรียนรู้ตนเอง ได้						
22	ข้าพเจ้าแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้อย่างเป็น ขั้นตอน						
23	ข้าพเจ้าพิจารณาผลงานการเรียนรู้ของ ตนเองอย่างจริงจัง						
24	ข้าพเจ้าไม่กล้าคิดสิ่งที่แปลกแยกไปจากคน อื่นๆ ในการเรียนรู้						
25	ข้าพเจ้าถามตนเองว่าตนเองรู้และไม่รู้อะไร ก่อนเรียนรู้สิ่งต่างๆ						
26	ข้าพเจ้าทำงานทุกอย่างที่ต้องการเรียนรู้ จนกว่าจะสำเร็จ						
27	ข้าพเจ้าจัดการกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการ						

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
	เรียนรู้ได้						
28	ข้าพเจ้าตรวจทานความถูกต้องผลงานการเรียนรู้ของตนเองอย่างเข้มงวดพิถีพิถัน						
29	ข้าพเจ้าเปิดใจรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าอกเข้าใจ						
30	ข้าพเจ้าไม่เคยถามตนเองว่าตนเองรู้อะไรหรือไม่รู้อะไรในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ						
31	ข้าพเจ้าจัดการปัญหาการเรียนรู้ของตนเองตามอำเภอใจเป็นหลัก						
32	ข้าพเจ้าแสวงหาปัญหาในการเรียนรู้เพื่อนำมาแก้ไขด้วยตนเอง						
33	ข้าพเจ้าอธิบายเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด						
34	ข้าพเจ้าหยุดทำสิ่งต่างๆ ไปเฉยๆ แม้สิ่งที่เรารู้มันจะยังไม่สำเร็จ						
35	ข้าพเจ้าถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองต้องการสื่อสารออกไปได้อย่างแจ่มแจ้ง						
36	ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้ตรวจสอบผลงานการเรียนรู้ของตนเองมากนัก						
37	ข้าพเจ้าเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวข้าพเจ้าตลอดเวลา						
38	ข้าพเจ้าปรับเปลี่ยนตัวเองให้ดีขึ้นตลอดเวลา						
39	ข้าพเจ้าเปิดที่จะฟังการพูดของคนอื่น						
40	ข้าพเจ้าสำรวจปัญหาการเรียนรู้ที่ตนเองสามารถแก้ไขได้						

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
41	ข้าพเจ้าสงสัยทุกสิ่งทีพบเห็นรอบๆตัวอยู่เสมอ						
42	ข้าพเจ้าค้นหาข้อบกพร่องของตนเองเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้นอยู่เสมอ						
43	ข้าพเจ้าใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างสับสน						
44	ข้าพเจ้าให้คนอื่นช่วยค้นหาปัญหาในการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของข้าพเจ้าให้กับข้าพเจ้า						
45	ข้าพเจ้ามองว่าตนเองไม่มีข้อบกพร่องอะไรเลยที่ต้องปรับปรุง						
46	ข้าพเจ้ามองดูสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัวด้วยความรู้สึกเฉยๆไม่ตื่นเต้น						

ภาคผนวก ค

คู่มือการฝึกผู้ช่วยสอน

คู่มือการฝึกผู้ช่วยสอน (Teacher Assistance: TA) ในระบบการศึกษาทางไกล

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้ช่วยสอนอธิบายความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ได้
2. ผู้ช่วยสอนแสดงออกถึงวิธีการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ทั้ง 12 เทคนิคได้

ระยะเวลา

6 ชั่วโมง

เนื้อหา

1. ความหมายของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
2. พื้นฐานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. ขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
4. เทคนิคการนั่งร้านเสริมเรียนรู้
5. การฝึกเทคนิคการนั่งร้านเสริมเรียนรู้

สื่ออุปกรณ์

1. เอกสารความรู้
2. กระดาษ A4
3. Power Point
4. คลิปวิดีโอ

แผนการฝึกฝนผู้ช่วยสอนครั้งที่ 1

ภาคทฤษฎี

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้ช่วยสอนอธิบายพื้นฐานแนวคิดของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ได้
2. ผู้ช่วยสอนได้เรียนรู้ขั้นตอนของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
3. ผู้ช่วยสอนได้เรียนรู้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายและอธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้
- 2) ผู้วิจัยใช้แผ่นผังใน PPT เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมของการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ให้กับผู้ช่วยสอน
- 3) ผู้วิจัยเปิดภาพการ์ตูนที่ใช้อธิบายเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ให้ผู้ช่วยสอนได้มองเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น
- 4) ผู้วิจัยกล่าวถึงเอกสารความรู้เกี่ยวกับเทคนิคนั่งร้านเสริมรู้ที่ได้จัดส่งมาให้ พร้อมกับให้ผู้ช่วยสอนได้เล่าเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ศึกษามาในเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามว่า “เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้คืออะไร ช่วยอธิบายตามความเข้าใจของคุณ” ผู้ช่วยสอนตอบคำถาม
- 2) ผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้
- 3) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนเปิดเอกสารไปหน้าที่กล่าวถึงพื้นฐานแนวคิดของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้แล้วให้ผู้ช่วยสอนได้สรุปแล้วเขียนลงในกระดาษตามที่เข้าใจ
- 4) ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
- 5) ผู้วิจัยอธิบายเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ทั้ง 12 เทคนิค ประกอบด้วย การตั้งคำถาม (Questions) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผ่นผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การอธิบาย (Explanations) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) การสาธิต (Demonstration)

การกระตุ้นความคิด (Prompts) การพูดความคิดออกมามาตรังๆ (Think aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) การบอกใบ้ (Hint) การสรุปความคิดรวบยอด และแผนที่ความคิด (Concept and mind maps)

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยให้ผู้เรียนได้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 2) ผู้วิจัยทดสอบภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ โดยการตั้ง

คำถาม จำนวน 5 ข้อ เพื่อให้ผู้ช่วยสอนได้ตอบคำถาม ประกอบด้วย

- ความหมายของเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้คืออะไร
- มีพื้นฐานความคิด แนวคิด ความคิดความเชื่ออย่างไร
- ขั้นตอนของเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้มีอะไรบ้าง และในขั้นตอนการถอดความ

ช่วยเหลือบทบาทของผู้ช่วยสอนต้องทำอย่างไร

- เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้มีจำนวน 12 เทคนิค ลองยกตัวอย่างมา 5 เทคนิค อธิบาย

พร้อมทั้งยกตัวอย่าง

- เทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนได้อย่างไร

3) ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ช่วยสอนสามารถสอบถามเกี่ยวกับเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ในประเด็นที่ยังสงสัยหรือไม่ชัดเจน

- 4) ผู้วิจัยกล่าวสรุปภาคทฤษฎีและช่วงต่อไปจะเป็นภาคฝึกปฏิบัติ

แผนการฝึกฝนผู้ช่วยสอนครั้งที่ 2

ภาคปฏิบัติ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้ช่วยสอนได้ฝึกเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ทั้ง 12 เทคนิค
2. ผู้ช่วยสอนเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยแนะนำกิจกรรมการฝึกในช่วงนี้ อธิบาย
- 2) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนเห็นภาพรวมของเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ทั้ง 12 เทคนิคอีกครั้งเพื่อเป็นการทบทวน

ขั้นที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการตั้งคำถาม โดยยกตัวอย่างคำถาม แล้วให้แสดงความคิดเห็นว่า อันไหนเป็นคำถามที่ดีเพราะอะไร จากนั้นให้ผู้ช่วยสอนลองตั้งคำถามลงในกระดาษ และลองพูดคำถามที่ตนเองตั้ง
- 2) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง ฝึกการใช้แผนภูมิ หรือแผนผัง โดยลองทำแผนผัง การเลือกภาพที่สื่อเข้าใจง่าย
- 3) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนตั้งคำถาม แล้วผู้วิจัยลองพูดตอบคำถามนั้น จากนั้นให้ผู้ช่วยสอนให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยวาจาจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้ตอบคำถาม ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับจากสิ่งที่ฝึกเช่นกัน
- 4) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการอธิบาย (Explanations) ยกตัวอย่างการอธิบายหัวข้อในรายวิชาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพทางสังคม
- 5) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการยกตัวอย่างประกอบ (Example) การเล่าเรื่องประกอบ
- 6) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการสาธิต (Demonstration) ฝึกการสาธิตการเขียนใบงาน โดยผู้วิจัยนำใบงานมาประกอบ ให้ผู้ช่วยสอนได้สาธิตวิธีการเขียนตอบในประเด็นต่างๆ

7) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการกระตุ้นความคิด (Prompts) ใช้คำถามกระตุ้นคิด ฝึกสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ

8) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการพูดความคิดออกมาดังๆ (Think aloud) คิดอะไรพูดออกมา

9) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ อ่านบทความแล้วใช้การบอกเป็นนัย

10) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) ฝึกดำเนินกิจกรรมการแบ่งเนื้อหา โดยแสดงบทบาทการเป็นผู้นำกิจกรรม เริ่มจากการให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ไปศึกษาแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

11) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการบอกใบ้ (Hint) มีการ์ดคำ ช่วยบอกใบ้ว่า ควรทำอะไร โดยไม่กล่าวถึงคำๆนั้น

12) ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยสอนได้ฝึกทักษะการสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps) การฝึกเขียนแผนที่ความคิด

13) ผู้วิจัยแนะนำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้โดยอธิบายว่า ผู้วิจัยได้นำเทคนิคเหล่านี้ไว้ในแผนการสอนการออกอากาศจากต้นทางแล้ว แต่ในห้องเรียนปลายทางผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกต้องสามารถนำเทคนิคเหล่านี้มาใช้ได้ด้วย เช่น หากคำถามไม่เข้าใจ ผู้ช่วยสอนอาจช่วยในการเปลี่ยนคำถามหรือบอกใบ้ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้

1) ผู้วิจัยทดสอบภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ให้ผู้ช่วยสอนได้แสดงเทคนิคดังกล่าวอีกครั้ง ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรม

2) ผู้สอนกล่าวขอบคุณผู้ช่วยสอน และปิดการฝึกปฏิบัติ

ภาคผนวก ง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล รายวิชาบุคลิกภาพ และสัมพันธภาพทางสังคม

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล เป็นการสอนในระบบการศึกษาทางไกลด้วยการออกอากาศสด โดยผู้สอนหลัก(ผู้วิจัย) ดำเนินการออกอากาศสดจากห้องสตูดิโอถ่ายทอดสดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไปยังห้องเรียนปลายทาง 12 หน่วยการเรียนรู้ทั่วประเทศ ได้แก่ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำปาง อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา สุราษฎร์ธานี สมุทรปราการ ชลบุรี เพชรบุรี และอยุธยา โดยในห้องเรียนปลายทางมีผู้ช่วยสอน (Teacher Assistance: TA) ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ณ ห้องเรียนปลายทาง สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ของเป็นเครื่องมือนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ ความพร้อม ความสามารถ และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning Outcome)

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้
2. ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้
3. ผู้เรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในรายวิชา (Course Learning Outcome)

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพได้
3. ผู้เรียนสามารถบอกบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับการแสดงออกตามมารยาททางสังคมของไทยได้
4. ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้

1. แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม (Humanist) บนพื้นฐานความเชื่อที่เน้นความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ความอิสระในการเรียนรู้ และเชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่จะเรียนรู้ได้จากตัวเอง มีแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนรู้ ความต้องการที่จะเรียนของผู้เรียนทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกและการรู้คิดเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Gugliemino. 2014: Online) (Candy, P., 1991: 5-6) (Brockett and Hiemstra, 1991) (Knowles, 1975: 18) (Gibbon, 2002: 2-6)

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 3 ด้านคือ

1) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้แนวคิดของกูกลิเอลมิโน (Guglielmino. 1977) ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่นำตนเองได้ ความหมายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การรับรู้ต่อตนเองของผู้เรียนว่ามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 องค์ประกอบ คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนทัศน์ของตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งอนาคต และความสามารถที่จะใช้ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา

2) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ (Knowles. 1975) ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในเชิงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เป็นลำดับขั้นตอน ความเชื่อมั่นของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้

3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคอสต้าและคาลิก (Costa & Kallick. 2004) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การจัดการตนเอง (Self-managing) การตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) และการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Self-modifying)

2. แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมของไวทสกี้ (Vygotsky's Sociocultural Theory)

พื้นฐานแนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมของไวทสกี้ เชื่อว่า วัฒนธรรมและสังคมเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางด้านเชาวน์ปัญญา โดยมนุษย์นั้นได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิด นอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ วัฒนธรรมที่สังคมสร้างขึ้น สถาบันทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล ในวัยเด็กเรียนรู้สัญลักษณ์ต่างๆ และพัฒนาการทางภาษาเป็นเครื่องมือของการคิดและเชาวน์ปัญญาขั้นสูง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550) (ทศนา แหมมณี, 2557: 91-96)

ไวทสกี้ ได้นำเสนอโซนใกล้ตัวของพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งเป็นการพัฒนาเชาวน์ปัญญาในขั้นสูงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงพัฒนา 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual Development Level) และระดับพัฒนาการที่สามารถเป็นไปได้ (Potential Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (ZPD) เป็นการทำหน้าที่หรือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ในปัจจุบันบุคคลยังไม่มีความสามารถจะทำได้ แต่อยู่ในกระบวนการที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อม สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต หรือบริเวณที่ผู้เรียนกำลังจะเข้าใจในบางสิ่งบางอย่าง แต่การแก้ปัญหาที่เกินกว่าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเขาที่จะทำได้ หากผู้เรียนได้รับคำแนะนำ กระตุ้น หรือชักจูงจากผู้ที่มีสติปัญญาที่ดีกว่า หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่า อาจจะเป็นครู พ่อแม่ หรือ เพื่อน จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการที่แตกต่างกัน สำหรับบางคนอาจจะต้องการความช่วยเหลือในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เพียงเล็กน้อย ขณะที่บางคนสามารถเรียนรู้แบบก้าวกระโดดต่อไปด้วยความช่วยเหลือที่น้อยมาก และอาจจะเป็นไปได้ว่าผู้เรียนบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งความช่วยเหลืออาจแตกต่างกันในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับเรื่องที่ต้องการทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการจึงไม่มีความคงที่ ไม่มีความแน่นอน สามารถแปรเปลี่ยนได้ ซึ่งการแปรเปลี่ยนนั้นได้ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding)

เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (Scaffolding) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถทำงานได้สำเร็จ โดยผู้เรียนจะไม่สามารถทำงานได้สำเร็จหากไม่ได้รับการช่วยเหลือ

นั่งร้านเสริมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างชั่วคราวที่ออกแบบสำหรับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม เน้นบทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (Wood; Bruner & Ross 1976: 90) (Vygotsky, 1978) (Schunk, Dale H., Pintrich, Paul R. & Meece Judith L. 2008: 138). กระบวนการให้ความช่วยเหลือต่างๆ จะต้องค่อยๆ ถูกลดความช่วยเหลือออกไปเมื่อผู้เรียนเริ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ จนกระทั่งเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกอีก (Pea, 2004: 430-432) เหมือนดังเช่นการถอนนั่งร้านออกเมื่อสร้างตึกเรียบร้อยแล้ว

หลักการสำคัญของการช่วยเหลือ คือ ผู้สอนต้องประเมินความรู้ ทักษะ และความต้องการของผู้เรียนเพื่อเตรียมหรือเลือกกิจกรรมการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน จัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวยในการให้ความช่วยเหลือ ขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือกำลังเรียนรู้การแก้ปัญหา (ผู้เรียนกำลังอยู่ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ) ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาย่อยอย่างเป็นขั้นตอน และปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจในตนเอง (Internalization) ให้เป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ภายในตนเอง ซึ่งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกขั้นตอนการใช้นั่งร้านเสริมเรียนรู้ของโรเซนชาย และ ไมสเตอร์ (Roseshine & Meister, 1992) เป็นหลัก นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยดำเนินการให้สอดคล้องกับการเขียนการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์, 2560: 116-117) ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ ก่อนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งผู้เรียนควรได้เห็นภาพการเรียนรู้ของแต่ละครั้งว่า จะได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง ส่วนนี้สามารถนำลักษณะของแผนภูมิ แผนภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน จากนั้นผู้สอนสามารถเริ่มต้นด้วยคำถามจากภาพ หรือวีดิทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจัดลำดับความยากของบทเรียน โดยลำดับจากเรื่องที่ยากไปสู่เรื่องที่ง่าย และผู้สอนใช้เทคนิคการสอนต่างๆ ของการนั่งร้านเสริมเรียนรู้ เช่น การตั้งคำถาม (Questions) การใช้ภาพ แผนภูมิ (Organizers) แผนผัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การอธิบาย (Explanations) การยกตัวอย่างประกอบ (Example) การสาธิต (Demonstration) การกระตุ้นความคิด (Prompts) การพูดความคิดออกมามังๆ (Think aloud) การบอกเป็นนัย (Cue) โดยใช้บัตรชี้แนะ การแบ่งเนื้อหา (Jigsaw) การบอกใบ้ (Hint) การสรุปความคิดรวบยอดและแผนที่ความคิด (Concept and mind maps) ตามความเหมาะสมของการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนลดความช่วยเหลือลง และให้อิสระการคิดหรือลงมือทำ จากนั้นในช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้ต้องมีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ เช่น แผนภูมิ หรือ ผังมโนทัศน์ (Mind Map) เข้ามาช่วย

แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวข้อ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning Outcome)

ผู้เรียนสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา (Course Learning Outcome)

ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบ ประเภท และความสำคัญของบุคลิกภาพได้

เนื้อหา

1. ความหมายของบุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
3. ประเภทของบุคลิกภาพ
4. ความสำคัญของบุคลิกภาพ

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 1
2. ใบงานที่ 1-1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
3. กระดาษ A-4 สรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
4. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
5. Application Padlet
6. สมุดบันทึกของผู้เรียน
7. แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยทำลงในกระดาษ
2. ใบงานที่ 1-1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
3. บันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนเริ่มกิจกรรมสัญญาใจ ผู้เรียนเขียนเป้าหมายการเรียนรู้ในรายวิชา โดยผู้สอนขึ้นการตั้งคำถามบนหน้าจอ¹ และ การบอกเป็นนัย⁹ ว่า เป้าหมายในการเรียนวิชานี้ของชั้นคือ..... และลองวางแผนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ผู้เรียนเขียนคำตอบลงในสมุดของตนเอง (การรับรู้ว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ)

2) ผู้สอนใช้ภาพ²ขึ้นบนหน้าจอเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ในรายวิชา ผ่านรูปแบบแผนผังการเรียนรู้ และผู้สอนอธิบาย⁴ เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ ผู้สอนยกตัวอย่าง⁵ คุณยาย วัย 90 ปี ที่เรียนจบในระดับปริญญาตรี บุคคลที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล (ความรักในการเรียน)

3) ผู้เรียนทำแบบวัด Pre-test การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านความสามารถ และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนใช้การกระตุ้นคิด⁷ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของบุคลิกภาพโดยการ ทบทวนผ่านประสบการณ์ในอดีต โดยกล่าวว่า “ใครคือบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีในความคิดของคุณ และทำไมจึงคิดเช่นนั้น ขอให้ทุกคนเสนอคำตอบผ่าน Padlet ตาม QR Code ที่ขึ้นบนหน้าจอ” (เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้)

2) ผู้สอนให้ผู้เรียนได้สังเกตคำตอบของเพื่อนๆ ผู้สอนขอตัวแทนหน่วยการเรียนรู้ละ 1 คน ผู้สอนเลือกคำตอบ การกระตุ้นคิด⁷ “อาจารย์ขอตัวแทนหน่วยการเรียนรู้หนึ่งคน ลองเลือกในคำตอบของเพื่อนที่คิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง และเราขอคำตอบนั้นด้วยเหตุผลอะไรก็เสนอมาได้”

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามคะแนนสอบ Pre-test กลุ่มละ 5-6 คน โดย TA ที่ทราบคะแนนช่วยแบ่งกลุ่มแบบคละคะแนน ในแต่ละกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้า และเลขาของกลุ่มให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมสมอง เพื่อทำใบงาน 1-1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ผู้สอนอธิบาย⁴ ยกตัวอย่างประกอบ⁵ และสาธิต⁶ วิธีการทำใบงานกลุ่ม ว่า “ในแต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่อยากรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพ เช่น ความหมาย ควรแบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น อ.เลือกประเภทของบุคลิกภาพ ในหัวข้อแรกสรุปรายละเอียด อ.จะเขียนว่าบุคลิกภาพมีการแบ่งประเภทตามฐานความเชื่อ นักจิตวิทยาคนที่ 1 แบ่งตามลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพภายใน และบุคลิกภาพภายนอก

นักจิตวิทยาคนที่ 2 แบ่งตามโครงสร้างร่างกาย ก็เขียนอธิบายไปนะคะ” (ความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้)

4) ผู้สอนให้การให้ข้อมูลย้อนกลับ³ เลือกใบงานของกลุ่มที่ทำได้ดี ให้คำชื่นชม และคัดเลือกผลงานที่ยังไม่ค่อยดีนักให้คำแนะนำว่าถ้าปรับตรงไหนงานจะดีขึ้น “เรามาดูตัวอย่างชิ้นงานที่ทำได้ดีนะคะ จากหน่วยการเรียนรู้นครราชสีมา ดีตรงไหน การเขียนครอบคลุมครบถ้วน การใช้เอกสารอ้างอิงมีความน่าเชื่อถือจากสถาบันการศึกษา ส่วนในงานอีกชิ้นจากหน่วยการเรียนรู้อุดรธานี สรุปประเด็นได้ดีค่ะ แต่ถ้าลองปรับในการเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ไม่นำมาจากวิกิพีเดียจะดียิ่งขึ้นค่ะ”

5) ผู้สอนเปิดเพลง “คนมีเสน่ห์” ของป้าง นครินทร์ แล้วตอบคำถามว่า “ในเนื้อเพลงกล่าวถึงลักษณะอะไรที่บ่งบอกบุคลิกภาพของผู้หญิงคนนี้” ส่งคำตอบผ่านทางไลน์ จากนั้นผู้สอนเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียนด้วยการบอกเป็นนัย⁴ เกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในว่า “มาดูคำตอบของเพื่อนคนนี้ บอกว่า คนอะไรดำๆ คนอะไรขาโต คนอะไรแขนใหญ่ เหล่านี้เป็นบุคลิกภาพอะไรคะ และเพราะอะไร แล้วยังมีอะไรที่เป็นบุคลิกภาพภายในจากเพลงนี้ไหมคะ” (เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด¹² ผู้สอนอธิบายว่า “การเขียนแผนผังความคิดเราทุกคนได้เรียนรู้จากวิชาภาษาไทยแล้วใช่ไหมคะ ดังนั้นลองนำเทคนิคนี้มาใช้ในการเรียนรู้วิชานี้ด้วย วันนี้ที่เราเรียนมาให้ทุกคนสรุปในลักษณะของแผนผังความคิด ให้เวลา 20 นาทีนะคะ”

2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มได้ประเมินใบงาน 1-1 ของตนเอง “หากงานชิ้นนี้คะแนนเต็ม 5 คะแนน นักศึกษาจะให้ตนเองกี่คะแนน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ” (ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง)

3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

4) ผู้สอนชี้แจงสิ่งที่ต้องให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลมาในการเรียนครั้งต่อไป โดยให้แต่ละกลุ่มแบ่งผู้รับผิดชอบไปศึกษานักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ

แผนผังความคิด
ครั้งที่ 1 ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับบุคลิกภาพ

แผนการสอนครั้งที่ 2

หัวข้อ ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา

ผู้เรียนสามารถอธิบายทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพได้

เนื้อหา

1. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Freud)
2. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพกลุ่มฟรอยด์ใหม่ (Jung, Adler)
3. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura)
4. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพกลุ่มมนุษยนิยม (Maslow)

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 2
2. ใบงานที่ 2-1 ทฤษฎีบุคลิกภาพแยกตามนักจิตวิทยา
3. ใบงานที่ 2-2 สรุปทฤษฎีบุคลิกภาพ
4. แบบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) และแบบวัดความรู้หลังเรียน (Post-test)
5. กระดาษ A-4 สรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
6. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
7. Application Kahoot
8. สมุดบันทึกของผู้เรียน
9. แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยทำลงในกระดาษ
2. ใบงานที่ 2-1 ทฤษฎีบุคลิกภาพแยกตามนักจิตวิทยา และใบงานที่ 2-2 สรุปทฤษฎีบุคลิกภาพ
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด¹² และใบงาน 1-1 โดยผู้สอนเลือกยกตัวอย่างผลงานที่ดีเพื่อให้กำลังใจด้วยวาจา “นี่เป็นตัวอย่างผลงานที่ทำได้ค่อนข้างดีในครั้งที่ผ่านมา เพราะการเขียนแสดงถึงความเข้าใจอย่างแท้จริง ส่วนใครที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ให้นำไปปรับแก้ไขก็จะทำได้ดีแล้ว” (ความรักในการเรียน)

2) ผู้สอนทดสอบ Pre-test ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพ

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มเหมือนกับครั้งที่ผ่านมา เริ่มกิจกรรม โดยใช้เทคนิคการแบ่งเนื้อหา (Jigsaw)¹⁰ จากครั้งที่ผ่านมาได้มอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา ผู้สอนให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันมารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ได้ไปศึกษามา พร้อมทั้งตกลงกันว่าจะกลับไปเล่าให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจทฤษฎีดังกล่าวอย่างไร กลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลับไปในกลุ่มเดิมของตนเองเพื่ออธิบายทฤษฎีบุคลิกภาพให้เพื่อนในกลุ่มได้เข้าใจ ผู้สอนอธิบายว่า “ครั้งที่ผ่านมาแต่ละกลุ่มได้มีการมอบหมายสมาชิกให้ไปศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาใช้ใหม่ค่ะ ยกตัวอย่างอาจารย์ได้รับเรื่อง ทฤษฎีทางจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ ตอนนี้ทุกคนมีข้อมูลละ อาจารย์จะให้คนที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์มารวมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม เราจะเรียกกลุ่มนี้ว่า ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญลองทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนกันอีกครั้งจนทุกคนเข้าใจกระจ่าง แล้วจะแยกย้ายกลับไปในกลุ่มเดิมเพื่ออธิบายแนวคิดดังกล่าวให้เพื่อนๆ ฟัง มีใครฟังไม่เข้าใจหรือมีคำถามเพิ่มเติมในกิจกรรมนี้ไหมค่ะ” (ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้)

2) ผู้สอนให้ผู้เชี่ยวชาญกลับมาที่กลุ่มเดิมเพื่ออธิบายและยกตัวอย่างทฤษฎีดังกล่าวให้เพื่อนในกลุ่มได้ฟัง หลังจากสมาชิกกลุ่มได้ฟังทฤษฎีบุคลิกภาพที่ทุกคนนำเสนอแล้วเลือกนักจิตวิทยาที่คิดว่ากลุ่มเข้าใจมากที่สุด เพื่อเขียนตอบใบงาน 2-1 ทฤษฎีบุคลิกภาพแยกตามนักจิตวิทยา หลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ตนเองได้รับมอบหมายให้เพื่อนๆ ในกลุ่มได้ฟังไปแล้ว ทุกคนคิดว่า ควรจะเลือกแนวคิดของนักจิตวิทยาคนไหนเพื่อเขียนตอบในใบงาน 2-1 (ความคิดสร้างสรรค์) เมื่อเขียนเสร็จส่งใบงานเข้าไลน์กลุ่ม

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนชมโฆษณา เรื่อง แม่รู้อะไรบ้าง ผู้สอนตั้งคำถาม¹ ด้วยการนำขึ้นหน้าจอว่า “ความต้องการของแม่ และลูกชายอยู่ในขั้นตอนใดตามทฤษฎีของมาสโลว์” พร้อมทั้งผู้สอนกล่าวถึงด้วยวาจา ว่า “หากเราวิเคราะห์บุคลิกภาพของตัวละครในภาพยนตร์โฆษณา ด้วยทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ความต้องการของแม่ และลูกชายควรอยู่ในขั้นตอนใด และทำไมคุณจึงคิดเช่นนั้น แสดงเหตุผลประกอบด้วย ให้เวลาคิดและพิมพ์คำตอบผ่านระบบไลน์ ประมาณ 15 นาทีนะคะ ขอให้ทุกคนคิดคำตอบของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน” ผู้สอนใช้การผู้ช้ ย้ำในแต่ละประเด็นคำถาม เลือกคำตอบยกตัวอย่างบางคำตอบอ่านออกอากาศ หากคำตอบถูก และคำตอบที่ผิดพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม (ทักษะการเรียนรู้พื้นฐานและทักษะการแก้ไขปัญหา)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) ผู้เรียนทำแบบวัด Post-test ความรู้ทฤษฎีบุคลิกภาพ
- 2) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด¹² ผู้สอนชี้แนะ⁹ ว่า “เมื่อต้นชั่วโมงอาจารย์ได้ยกตัวอย่างของคนที่ทำแผนผังความคิดได้ค่อนข้างดี มีพวกเราที่เสนอมาว่าอันนี้ดีเพราะอะไร สำหรับวันนี้เราลองทำปรับเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีกันนะคะ ขอให้ทุกคนตั้งใจทำให้เวลา 20 นาทีนะคะ วันนี้เปิดโอกาสการเรียนรู้ผู้ที่อยากทำ Mind Map ด้วย Application สามารถทำส่งผ่านคอมพิวเตอร์เขียนด้วยมือก็ได้นะคะ”
- 3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้
- 4) ผู้สอนกล่าวถึงการเตรียมตัวในหัวข้อครั้งต่อไป คือ มารยาททางสังคมให้เตรียมศึกษาข้อมูลมาก่อน

ใบงานที่ 2-1 ทฤษฎีบุคลิกภาพแยกตามนักจิตวิทยา

นักจิตวิทยาที่ศึกษา ชื่อ (ภาษาอังกฤษ).....

(ภาษาไทย).....

ประวัติโดยย่อ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความเชื่อพื้นฐานในกลุ่มทฤษฎี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคิด/ทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคลิกภาพเกิดจาก

.....

.....

.....

.....

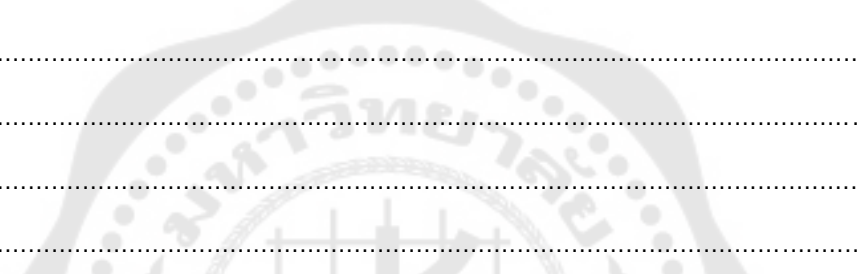
.....

.....

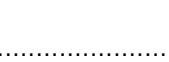
.....

.....

รายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

[illegible]

พัฒนาการของบุคลิกภาพตามแนวคิดนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนผังความคิด
ครั้งที่ 2 ทฤษฎีบุคคลิกภาพ

แผนการสอนครั้งที่ 3

หัวข้อ บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา

ผู้เรียนสามารถบอกบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับการแสดงออกตามมารยาททางสังคมของไทยได้

เนื้อหา

1. ความหมายคำว่า “มารยาททางสังคม” ของไทย
2. ความสำคัญของมารยาททางสังคมของไทย
3. ความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพและมารยาททางสังคมของไทย

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 3
2. กระดาษ A-4 สรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. Application Padlet
5. ระบบสโปี
6. สมุดบันทึกของผู้เรียน
7. แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยใช้ Application Coggle
2. การนำเสนอผ่านคลิปวิดีโอ
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทบทวนเป้าหมายการเรียนรู้ในสมุดของตนเอง โดยสามารถเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายได้ (การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง)
- 2) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิมโดยเฉพาะทฤษฎีของจุง เพื่อนำเข้าสู่หัวข้อย่อยในครั้งนี้
- 3) ผู้สอนนำเสนอภาพข่าวที่ปรากฏในโลกออนไลน์เกี่ยวกับมารยาททางสังคมไทย พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวต่างๆ

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มเหมือนกับครั้งที่ผ่านมา ตั้งคำถามว่า “พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับมารยาททางสังคมใดที่คุณรู้สึกว่ามีค่ามากที่สุด” สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นโดยการพูดความคิดออกมามา³ และมีเลขากลุ่มสรุปความคิดเห็น
- 2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มได้ทำใบงาน 3-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย ผู้สอนให้การอธิบาย⁴ และการยกตัวอย่างประกอบ⁵ เริ่มต้นสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ ระบุเป้าหมาย แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อเรียบร้อยแล้วถ่ายภาพใบงานส่งลงในไลน์ (วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง, กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้, การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้, เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้)
- 3) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ วิเคราะห์บุคลิกภาพ หากผู้เรียนยังไม่สามารถตอบคำถามได้ผู้สอนให้ความช่วยเหลือโดยใช้การบอกใบ้¹¹ “ในทางจิตวิทยา ถ้าอยากรู้จักตนเองมากขึ้นน่าจะมีเครื่องมือหรือวิธีการอย่างไรบ้างนะ” “แบบวัดบุคลิกภาพแบบเปิดเผยหรือปกปิด ลองเดาดูว่าจะหาได้จากที่ไหน”
- 4) ผู้สอนให้ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเดียวกันจับคู่ เช่น บุคลิกภาพแบบเปิดเผย จับคู่กัน และบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจับคู่กัน ผู้สอนตั้งคำถามว่า “บุคลิกภาพตามที่เป็นอยู่ จะอยู่อย่างมีมารยาทอย่างไรในสังคมไทยยุคนี้” ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบ⁵ ว่า “อาจารย์มองว่าตัวเองมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ดังนั้นลองดูว่าคนที่บุคลิกภาพแบบเก็บตัวนี้ เวลาอยู่ในสังคมเราก็จะเก็บตัวอย่างเดียวไม่ได้ มีงานกลุ่ม งานสังคมต่างๆ ถึงจะเก็บตัวก็ไม่ใช่ว่าเก็บตัวตลอดเวลา ลองพูดคุยแลกเปลี่ยนกันนะคะ” ผู้เรียนจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้
- 3) ผู้สอนกล่าวถึงหัวข้อการเรียนรู้ในครั้งต่อไปซึ่งยังเป็นหัวข้อการเรียนรู้เรื่อง บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม โดยขอให้ผู้เรียนได้เตรียมทำวิดีโอ เขียนบท หรือจัดเตรียม อุปกรณ์สำหรับถ่ายทำและตัดต่อมาให้เรียบร้อย

ใบงานที่ 3-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย (งานกลุ่ม)

หัวข้อย่อย	เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการแสวงหา แหล่งทรัพยากรใน การเรียนรู้	กำหนดแหล่ง ทรัพยากรในการ เรียนรู้

แผนการสอนครั้งที่ 4

หัวข้อ บุคลิกภาพและมารยาททางสังคม

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา

ผู้เรียนสามารถบอกบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับการแสดงออกตามมารยาททางสังคมของไทยได้

เนื้อหา

มารยาททางสังคมของไทยในยุคปัจจุบัน

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 3
2. กระดาษสรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. สมุดบันทึกของผู้เรียน
5. แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)
6. วิดีโอจาก Youtube

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยใช้ Application Coggle
2. การนำเสนอผ่านคลิปวิดีโอ
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ซึ่งเป็นการทบทวนความรู้เดิม

2) ผู้สอนเปิดยู่ปูเรื่อง โรคมารยาททางสังคมบกพร่อง ผู้สอนตั้งคำถาม¹ นำเข้าสู่บทเรียน “จากสิ่งที่เราได้ดูจบไป นักศึกษาเห็นด้วยกับการนำเสนอหรือไม่ เพราะอะไร” ผู้เรียนตอบคำถามผ่านระบบสไลป์

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนนำเข้าสู่มารยาททางสังคมยุคใหม่ โดยเปิดยู่ปูเรื่อง มารยาทในร้านกาแฟ จากรายการสตรีมีคลาส แต่ละคนเชื่อมโยงสรุปสิ่งที่ควรปฏิบัติจากครั้งที่ผ่านมา ผู้สอนตั้งคำถาม¹ ว่า “การที่เรามีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยหรือบุคลิกภาพแบบเก็บตัว สิ่งใดที่เราสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในร้านกาแฟ เขียนคำตอบลงในสมุด”

2) ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามเดิมโดยทุกกลุ่มนำไปงาน 3-1 จากครั้งที่ผ่านมาเป็นข้อมูล เพื่อนำไปสู่ใบงาน 4-1

3) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผู้เรียนดำเนินกิจกรรมเพื่อนำเสนอมารยาทในสังคมยุคใหม่ รูปแบบการเสนอผ่านวิดีโอ หัวข้อ “มารยาทในสังคมยุคใหม่” โดยแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อนำเสนอมารยาทสังคมยุคใหม่ จากข้อมูลที่ได้เตรียมมาจากการที่ผ่านมา ผู้นำกลุ่มดำเนินการแบ่งหน้าที่เพื่อให้ได้ผลงานตามขั้นตอนเหมือนในครั้งที่ผ่านมาโดยครั้งนี้ผู้สอนลดความช่วยเหลือลงบ้าง ให้สอบถามในกรณีเกิดความสงสัย (วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง, กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้, การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้, เลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้)

4) ผู้เรียนนำเสนอมารยาทในสังคมยุคใหม่ผ่านทางยู่ปูลงในเฟสบุ๊กกลุ่ม โดยผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ³ โดยคัดเลือกเฉพาะบางกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยวาจา ส่วนในกลุ่มอื่นๆเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับผ่านการพิมพ์ข้อเสนอแนะในเฟสบุ๊ก “กลุ่มที่ส่งงานเข้ามาตอนนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่ทำงานเสร็จภายในเวลา อาจารย์จะให้ข้อเสนอแนะดังนี้ละคะ กลุ่ม...จากหน่วยการเรียนรู้สำโรง ไกลกรุงเทพ นำเสนอมารยาทในการใช้บริการรถไฟฟ้า จุดที่ทำออกมาได้ดี คือ... และส่วนที่ถ้าพัฒนาต่อไปจะดีขึ้น คือ ... แต่ด้วยเวลาที่จำกัดทำได้ขนาดนี้ถือว่ายอดเยี่ยมละคะ”

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

- 1) จากวิดีโอบทบาทสมมติ ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินกลุ่มตนเองประเมิน เพื่อน ประเมินโดยการกดไลค์ในเฟซบุ๊ก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นด้วย และผู้สอนประเมิน
- 2) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด
- 3) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

ใบงานที่ 4-1 บุคลิกภาพกับมารยาททางสังคมไทย

เป้าหมายการเรียนรู้	กำหนดแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้	ความรู้ เพื่อนำเสนอผ่านละครสั้นหรือบทบาทสมมติ	การประเมินผล การเรียนรู้

แผนการสอนครั้งที่ 5

หัวข้อ การพัฒนาบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา

ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพได้

เนื้อหา

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก
2. การประเมินบุคลิกภาพของตนเองทั้งภายในและภายนอก
3. วิธีการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 4 การพัฒนาบุคลิกภาพ
2. ใบงานที่ 5-1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ
3. แบบวัดความรู้ก่อนเรียน
4. กระดาษสรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
5. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
6. Application Padlet
7. สมุดบันทึกของผู้เรียน
8. แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยใช้ Application
2. การนำเสนอ
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทบทวนเป้าหมายการเรียนรู้ในสมุดของตนเอง โดยสามารถเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายได้

2) ผู้สอนนำผู้เรียนทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่าง⁵ แผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิม

3) ผู้สอนนำสู่เกมจับคู่รูปภาพ² ดาราภาพก่อนเข้าวงการกับภาพปัจจุบัน

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มจากนั้นผู้สอน ตั้งคำถาม¹ ว่า “บุคลิกภาพของคนเราเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น” แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจากนั้นแต่ละกลุ่มส่งคำตอบผ่านระบบ ผู้สอนชี้แนะจากคำตอบ ทั้งในกรณีที่ตอบว่า บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเหตุผลใด และกลุ่มที่คิดว่า เปลี่ยนแปลงไม่ได้ด้วยเหตุผลใด จากนั้นนำไปสู่การสรุปว่า บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ แต่อาจจะต้องใช้เวลา (การจัดการตนเอง, การตรวจสอบตนเอง, การเปลี่ยนแปลงตนเอง)

2) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ในวันนี้ ครอบคลุมตามใบงานที่ 5-1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ (การจัดการตนเอง, การตรวจสอบตนเอง) โดยในครั้งนี้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผ่านการทำใบงานด้วยขั้นตอนและวิธีการที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมือกัน จากนั้นผู้เรียนส่งใบงานผ่านระบบ

3) ผู้สอนเลือกบางกลุ่มนำเสนอใบงานที่ 5-1 ผ่านระบบสไลป์ สำหรับกลุ่มที่ฟัง ผู้สอนขอให้ตั้งคำถามและให้ข้อเสนอข้อมูลย้อนกลับกลุ่มที่นำเสนอ จากนั้นผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ³ กับทั้งกลุ่มที่ตั้งถามและกลุ่มที่นำเสนอ

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด

2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

ใบงานที่ 5-1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ

ความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการประเมินบุคลิกภาพและเครื่องมือที่ใช้

- ภายใน

.....

.....

.....

.....

- ภายนอก

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนานุคลิกภาพ

- ภายใน

.....

.....

.....

.....

- ภายนอก

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนครั้งที่ 6

หัวข้อ การพัฒนาบุคลิกภาพ

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้เรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อของรายวิชา

ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

เนื้อหา

วิธีการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกของตนเอง

สื่อ/อุปกรณ์การสอน

1. เอกสารประกอบการสอน บทที่ 4 การพัฒนาบุคลิกภาพ
2. ใบงาน 6-1 สำรวจตนเอง
3. ใบงาน 6-2 เพื่อนช่วยเพื่อน
4. ใบงาน 6-3 แผนการพัฒนาบุคลิกภาพ
5. กระดาษ A-4 สรุปการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Map)
6. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
7. สมุดบันทึกของผู้เรียน
8. แบบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน (กรอกโดยผู้ช่วยสอน)
9. ระบบ E-learning

การวัดและประเมินผล

1. แผนผังความคิด (Mind Map) โดยใช้ Application
2. การนำเสนองานในระบบ E-learning
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal)
4. ผู้ช่วยสอนประเมินพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรมการจัดการการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ร้านเสริมเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (25 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนเป้าหมายในสมุดของตนเองอีกครั้ง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม หรือประเมินตนเองว่า ผ่านมาครึ่งทางสามารถดำเนินการไปตามเป้าหมายได้หรือไม่

2) ผู้เรียนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา ด้วยการยกตัวอย่างแผนผังความคิด ทบทวนความรู้เดิม

ขั้นการจัดการเรียนรู้ (120 นาที)

1) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ “เราอยู่กับตนเองมาเกือบ 20 ปี คุณรู้จักตนเองมากน้อยแค่ไหน ฉันเป็นคนยังไง มีบุคลิกภาพแบบไหน” ให้ผู้เรียนทำใบงานที่ 6-1 สำรวจตนเอง (การตรวจสอบตนเอง) ผู้สอนอธิบาย⁴และยกตัวอย่าง⁵ การเขียนใบงาน

2) ผู้สอนตั้งคำถาม¹ต่อว่า “การสำรวจบุคลิกภาพด้วยตนเองยากหรือไม่ หากคิดว่ายังไม่เห็นตนเองชัดเจนพอจะทำยังไงต่อไปดีนะ” ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบงาน 6-2 เพื่อนช่วยเพื่อน

3) ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกบุคลิกภาพที่ตนเองต้องการปรับปรุงพัฒนา มา 1 ลักษณะ โดยเน้นไปที่บุคลิกภาพภายนอกก่อน ทำใบงาน 6-3 แผนการพัฒนาบุคลิกภาพ (การเปลี่ยนแปลงตนเอง)

4) ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนแลกเปลี่ยนแผนการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อนทำหน้าที่ให้ข้อคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ในแผนดังกล่าว เมื่อปรับแผนเรียบร้อยแล้วส่งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (การจัดการตนเอง)

ขั้นสรุปการจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด

2) ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้

ใบงานที่ 6-1 สำรวจตนเอง

ขั้นที่ 1 การสำรวจบุคลิกภาพของตนเอง

ให้นักศึกษาสำรวจด้วยตนเองโดยการคิดทบทวนสิ่งที่เป็นตัวตนของเรา และระบุลักษณะดังกล่าวลงในช่องว่าง

	บุคลิกภาพที่ดี	บุคลิกภาพที่ไม่ดี
บุคลิกภาพภายนอก		
บุคลิกภาพภายใน		

ใบงานที่ 6-2 เพื่อนช่วยเพื่อน

การสำรวจบุคลิกภาพของเรา ด้วยวิธีการสอบถามเพื่อนสนิท

(ระบุชื่อ.....)

	บุคลิกภาพที่ดี	บุคลิกภาพที่ไม่ดี
บุคลิกภาพภายนอก		
บุคลิกภาพภายใน		

ใบงานที่ 6-3 แผนการพัฒนาบุคลิกภาพ

ขั้นที่ 2 เลือกประเด็นบุคลิกภาพที่ต้องการพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
อย่างน้อย 1 ประเด็น จากภายในและภายนอก

บุคลิกภาพภายนอก ระบุ
บุคลิกภาพภายใน ระบุ

ขั้นที่ 3 เลือกวิธีการในการนำมาพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (โดยวิธีการสามารถ
ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ตามที่สนใจ)

วิธีการพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก
วิธีการพัฒนาบุคลิกภาพภายใน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางนพมาศ ปลัดทอง
วัน เดือน ปี เกิด	22 พฤศจิกายน 2523
สถานที่เกิด	นครราชสีมา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2545 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2548 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการ แนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2562 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	199/206 ซาภิเทียรราชพฤกษ์ ถนน 345 หมู่ที่ 1 ตำบลบางคูวัด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี